

Nyelvoktató CD-k tesztje

Gitárokztatástól az interaktív szexig

Házidoki az ezüstkorongról

Hardver: multimédiás csomagtervek

Tömören szólva: MPEG

A szerkesztő audioajánlata

Nem csak (tele)vízió

A CD-be zárt biztonság

KODAK INFOGUARD írható CD lemez

63 perces 580 MB

73 perces 682 MB

1x-6x sebességű CD írókhoz ajánlott

InfoGuard Protection System

kívételosen hosszú élettartam

KODAK CD írók

2x sebességű PCD 225

6x sebességű PCD 600

2 MB standard memória

aktív lézer kontroll

beépített vonalkód olvasó

automatikus hiba javítás

Várjuk viszonteladók érdeklődését: Horváth Zoltán, KODAK Kft. 1034 Budapest, Tímár u. 20. Telefon: 269-7117, Fax: 269-7113

Kodak Applied & Digital Imaging

Lépjen
az elsők között!

Előzze meg
a konkurenciát!

Készíttessen

Referencia
CD

lemezt termékéről,
szolgáltatásáról.

VAN
Videotechnikai Társaság
1137 Bp., Ditrói Mór u. 3.

További információk:
06-1-131-75-77
06-20-346-637
06-60-318-142

„Az emberiség története három korszakra osztható: az első akkor ért véget, amikor őstünek lemozott a fáról, a második pedig azzal kezdődött, hogy az ember lemozott a könyvespolcra!” – írtam még 1993-ban, egy világbanki pályázat kapcsán. Így gondoltam akkor a multimédia térhódítását, most azonban nyomatékm visszavonni e bonmot-t. Nagy bajban lennék ugyanis, ha valaki számomra kérné rajtam a jóslat igazságát.

Talán csak a számítógépes játékok bizonyították ugyanis, hogy CD-s változataiknak nem akad versenytársuk, ám az eddig megismert multimédia-produmciókban – noha nem szeretnék senkit sem megbántani – alig bukkantam telitalálatra.

A technika bravúrja gyakran nem felelteti a tartalom szegénységét. Az enciklopédiák válogatása esetleges, az atlaszok térképei gyengébbek a nyomtatottnál, számomra az egész valahogy súlytalan, s hiányzik belőle a könyvek „illata”. Nagy csapda a teljes szabadság, az információ-tömörítés, -tárolás szinte végtelen lehetősége.

MULTIKOMÉDIA

Közhely, hogy átalakulóban a világ, ám ez a metamorfózis valószínűleg sokkal drámaibb, miként azt sejtettük, s egyáltalán nem biztos, hogy a multimédia oly egyszerűen simul majd a mindennapjainkba, ahogyan azt az információtechnológia robbanásának eufóriájában vártuk.

Egyfelől persze nem nehéz elképzelni, hogy a társadalmi kapcsolataink java komputer-csatangolásokká egyszerűsödik. A képernyő előtt ülve „elmehetek” mondjuk vásárolni.

Belépek a képeztetbeli boltba: sajtosztály, sifelszerelések részlege, autószoal... Végigpásztázom a polcokat, egy kattintás és megváltoztatom az áru színét vagy méretét, s ha sikerült választanom, akkor azonnal át is utalhatom a pénzt. Rézmálmaimban rögvest ki is nyomtatja magából a printer az újonnan vásárolt síkesztűt, de a szintén elektronikusan megrendelt áruszállító a valósgában is hazahozza.

De még inkább a hétköznapi világába tartozik már ma is az elektronikus információáramlás. Az adatátviteli vonalakon leveleket küldözgethetek, bankszámlákat kaphatok, hozzáférhetek a hírekhez, információkhoz, publikációkhoz, mi több, filmeket szívhatok át a számítógépebe.

Másfelől azonban a multimédia következő – alkotó – fázisával már baj van. Az emberiség túlnyomó többsége ugyanis a képfogyasztásban passzív, a képfeldolgozásban járatlan. Újságot is szerkeszthetne már évtizedek óta szinte mindenki. Mégsem teszi. Könyvet is írhatna bárki. A többség azonban még csak nem is olvas.

Lefeljebb a sznobizmusra, az emberiség talán legősbibbi tulajdonságára alapozhatnak mindig biztonság-

gal a gyártók. A huszadik században a divat termelőerővé vált. Már készül például az első interaktív film, amelynek a cselekményét a komputer előtt ücsörgő néző alakíthatja: eldöntheti, hogy kiből legyen gyilkos és kiből az áldozat.

Eddig is eldönthette volna, ha lett volna kedve írni. Akinek nem volt, annak remélhetőleg ezután sem lesz, hiszen Shakespeare sem írt volna briliánsabban, ha történetesen számítógépen formálja darabjai cselekményét. Nem érdekel az a Hamlet, amelyben mondjuk Rosenkrantz és Guildenstern félénótás alakok, akik ügyet sem vetve a körülöttük folyó súlyos drámára, jópofáskodva tengetik tűnő életüket. Stoppardtól persze elfogadom ezt a változatot is – de csak tőle...

Kell-e tovább bizonygatni, hogy a világitrodalom és az összes esztétikai lexikon bemagolásától még senkit sem csókol homlokon a múzsa? Az igazi alkotás szerencsére másképpen születik.

Mindez azonban csöppet sem kedvetlenít el, változat-

lanul hiszek a multimédia diadalában. Ami nem azért változtatja majd meg a világot, mert a teremtés csodájába avatkozik be – fikarcnyit sem leszünk tehetségesebbek általa –, hanem mert segít meglevő adottságaink kibontakoztatásában.

A multimédia hajnala a magamutogatásé volt: éveken keresztül illegettek magukat csodálatos demók a képernyő előtt ámuló vásárlónak. Az Egyesült Államokban azonban a legnagyobb sikert mégis például a nővéroktatásra készített lemezek aratták, amelyek a hiányos előképzettségű ápolónöket voltak hivatva beavatni a nagyon bonyolult egészségügyi berendezések kezelésébe. Nyomd meg a piros gombot, s kiugrik a zöld gomb. Most nyomd meg a zöldet, s leáll a lélegeztető... s így tovább.

Az amerikaiak tudják, hogy ezt így lehet a leghatékonyabban megtanulni. Minek elképzelni azt, ami lerajzolható, minek lerajzolni azt, ami lefényképezhető, s minek magyarázni azt, ami animációkon nyomon követhető. S a nővér kockázat nélkül kísérletezgethet a laborban, amíg biztonsággal ki nem ismeri magát a gombok között.

Vagy itt van a nyelvoktatás! Akad már interaktív nyelvtanító CD egy sor hazai is. Mind sanszos... Akár napestig sorolhatók a multimédia alkalmazásának valóban ígéretes területei.

Hatalmas lehetőség rejlik tehát a CD-ROM-okban, csak éppen nem az, amire sokan gondoltak az új technika feltűnésekor. A multimédiától hiba lenne a korábbi alkotásokat meghaladó remekművet várni. A közép-szer emelkedik általa néhány centivel magasabba. S kell-e ennél több?

Vicsek Ferenc

Multimédiás negyedéves magazin II. évfolyam 1. szám

Szerkesztőség:
Főszerkesztő: G. Kocsis Kristóf
Főszerkesztő-helyettes: Horváth Annamária
Olvasószerkesztő: Györke Mária
Főmunkatárs: György György
Szerkesztő: Bányai Ferenc
Munkatárs: Szepesi Tibor
Tervezőszerkesztő: Iszakra Ildikó
Titkárnő: Szőke Erika
1077 Budapest, Wesselényi u. 17. IV. em.
Telefon: 322-4248
Telefonközponton keresztül: 342-0163
Fax: 322-1032
Címlap: Fekete András

Kiadó:
A HVG Kiadó és a
Magna Media Verlag közös vállalata: a
Computer Panoráma Kiadó Kft.
Computer Panoráma Verlag GmbH
Feladós kiadó:
G. Kocsis Kristóf ügyvezető igazgató
1077 Budapest, Wesselényi u. 17. IV. em.
Telefon: 122-9556
Terjesztési menedzser: Szabó Rita
1077 Bp., Wesselényi u. 17. IV. em.
Telefon: 322-4248
Fax: 322-1032

Terjesztő: a Hírker Rt., az NH Rt.
és alternatív terjesztők.
Előfizetésben terjeszt a Magyar Posta Rt.
Előfizetési díj egy évre: 1580 Ft
Megrendelhető: a kiadónál levélben
vagy a postahivatalokban, a hírlapkézbesítőknél
és a Hír/Előfizetési és Lapellátási Irodában
(HELR) 1900 Bp. XIII., Lehel út 10/a,
a Postabank Rt.
219-98636/021-02809
pénzforgalmi jelzőszámon.
Az új lap példányok megvásárolhatók
a hírlapboltokban, ezenkívül a kiadónál is.
A lap a kiadónál is előfizethető, s ugyanitt a régebbi
lapszámok is beszerezhetők:
1077 Budapest, Wesselényi u. 17. IV. em.

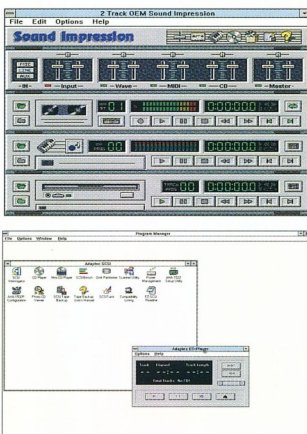
Hirdetések felvétele:
a hirdetési osztályon:
osztályvezető: Tóth Ildikó
hirdetteszerkesztő:
Tóth Zsuzsanna, Varga Ildikó, Zsigmond Krisztina
1077 Budapest, Wesselényi u. 17. IV. em.
Telefon és fax: 322-1287
Hirdetések felvétele az NSZK-ban:
Telefon: (089) 46 13-152
Telefax: (089) 46 13-775

A CD Panorámát készítette:
Fényezéses: Computer Panoráma Kft.
Levélgyártás: Profil Kft.
Szinbontás: Révai Repro Kft.
Nyomatás: Prospektus Gm Nyomda Veszprém
F.v.: Szentendrei Zoltán

A CD Panorámában megjelenő valamennyi anyagot
szerzői jog véd. Másolások bármilyen formájában
- fotókópia, mikrofilm készítése, adatrendszerekben
való tárolása stb. - kizárólag a kiadó előzetes írásbeli
engedélyével történhet.

Szerkesztőségünk a taban megjelenő hirdetéseket a
lehető legnagyobb alapon megjelölendő gondozó, tartalmu-
kért viszem nem vállal felelősséget.

ISSN 1218-6902

4 Multimédiás csomagtervek

Előző számunkban összefoglaltuk,
hogy miként fejleszthetjük multime-
diás berendezéssé meglévő számítógé-
pünket. Ezúttal – tágtíva a kort –
megvizsgáljuk, hogy milyen utak közül
választhat valaki, ha a multimédia-él-
vezetére vágyik.

9 Kompakt mozi

„JPEG”, „M-JPEG”, „MPEG” – annak,
aki nem szakember bizonyára „Kina-
iul” ható fogalmak. Írásuk a video-
adat-tömörítés útvesztőjében próbál
elgigázítani.

22 Orvosi multimédia

Meglehetősen gazdag a választék
egészségügyi-orvosi vonatkozású CD-
ROM-okból. A gyártók gyorsan ráta-
láltak a multimédia számára hálás terü-
letre: az emberi szervezet felépítésé-
nek és működésének kutatása során
felhalmozódott kép- és hanganyaggal
röppant plasztikusban bemutatható
hatalmas információteremt.

gyakorlat

Multimédiás csomagtervek
KIT keres?

4

elmélet

Tömörítés

Kompakt mozi

9

teszt

PC-TV konverterek

Nem csak (tele)vízió

11

méreg

Nyelvoktató CD-k

Vics vacs?

14

Connection

Történetesen tanít

20

Orvosi CD-k

Kérem a következőt!

22

CD az újszülöttszátylon

És teremtet hat napra...

24

Sztorijátékok

Mese velővel

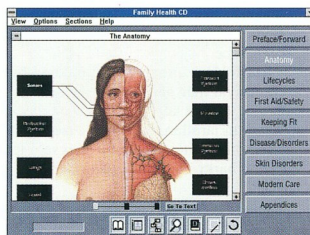
26

hangulat

A szerkesztő audioajánlata

Vissza a jövőbe...

28

bemutatjuk

Programok kertészkedőknek

Aki a virágot szereti...

30

Politikai és gazdasági világtatlasz

Térképek haladóknak

32

Jurakori kaland

Három dimenzió

34

Szexis percek

Interaktív örömök

35

Learn to Play the Guitar

Húrhátér

36

műhely

CD Multimédia Szoftverház

Van rá keretük

44

hírek, újdonságok

Millecentenárium multimédiával

46

Közös platform

46

Hamis MS

46

CD-írók

47

A CD-k „drive”-ja

47

állandó rovatok

Jegyzet

1

Impresszum

2

Tartalom

2

Vezércikk

3

Körkép

39

Lemzemelléklet

47

14 Nyelvoktató CD-k

Talán ezzel a módszerrel majd sikerül – veselkedünk neki egy-egy új nyelvkönyvnek, azután valahol az ötödik lecke táján mégis feladjuk. Az új reménysugár a multimédia. E számunk vezető összeállításában a nyelvoktató CD-ROM-okból vesz górcső alá egy csokorravalót a világtudomány, s így a nyelvek kiváló ismerője.

28 A szerkesztő audioajánlata

A számítógépes munka mellett háttérzenéhez ezúttal méltatlanul elfelejtett előadókotól válogattunk albumokat: néhány kevésbé ismert, de nagyon jó lemezt veszünk sorra, s a zenei irányzatok közül változatlanul a blues és a progresszív rocké lesz a főszerep.

26 Sztorijáték

Vajon miféle játékok a jó játékok: a „hagyományos”, egyszerűen interaktív csühi-puhik, avagy a mozi-filmhez hasonló és tartalmukban életszerű, sőt személyiségfejlesztő kalandok vagy sztorik, amelyeknek netán még erkölcsi mondanivalójuk is akad? – megtudható egy kaliforniai konferenciáról tudósító írásunkból.

Tisztelt Olvasó!

Miközben elmúlt számunk óta csaknem kétszeresére növekedett a hazai személyi számítógépekbe szerelt CD-ROM olvasók száma, a multimédia-CD-kkel kereskedők mégis a piac egy fajta telítődésére panaszkodnak.

Mondják: az interaktív CD-kből mindig csupán a legutolsó három-négy hét termése értékesíthető jól, az is csak címenként öt-hatszáz példányban. Mintha oszladozna az újdonság varázsa, s aki akarta, az már megvette volna a maga Encartáját, a '95-ös verzióra pedig már esse ágában sínes pénz kiadni.

Olvasóink észrevételei viszont éppen hogy nem érdektelenségről tanúskodnak. Sokkal inkább arról, hogy ma még meglehetősen kiforlatlan a multimédia technológiája. Túl sok változott tartalmazó képlet, hogy melyik gépen fut, s melyiken nem egy-egy terjedelmesebb mű, s a számítástechnikában járhatlan számára szinte megoldhatatlan feladat, hogy a rendszerét örökösen hozzáigazítsa az éppen használni kívánt CD változatos igényeire.

Nem kevésbé csalódást okozó, ha a méregdrágán megvásárolt kiadványról otthon derül ki, hogy fapatkát sem ér.

Hardver és szoftver dzsungelében próbálunk tehát ideiglenes számunkban is eligazítást adni, amelyből elsőként is a nyelvoktató CD-kről készített összeállításunkat ajánljuk szíves figyelmükbe. E kiadványok hazai példányairól – a választást segítő – egy-egy demót is találhatnak az ezúttal sem hiányzó ajándék CD-nken, emellett egy sereg shareware program társaságában most három, a hifitorony audio-CD-lejátszójával is meghallgatható zenei felvétellel is találkozhatnak a lemezen.

Összehasonlítjuk a piacon fellett orvosi témájú lemezeket, ellátogatunk néhány multimédia-műhelybe. Bemutatjuk rovatunkba pedig a legszelebb palettáról gyűjtöttük össze az interaktív CD-kiadványokat. A Körkép rövid ismertetővel együtt e számunkban összességében felszárult multimédiás CD-kiadványról olvashatnak.

Tessék választani!

G. Kocsis Kristóf

KIT keres?

Előző számunkban összefoglaltuk, hogy miként fejleszthetjük multimédiás berendezéssé meglévő számítógépünket. Ezúttal – tágítva a kört – megvizsgáljuk, hogy milyen utak közül választhat valaki, ha a multimédia élvezetére vágyik.

A multimédia hardverfeltételeinek megteremtésére általában három út kínálkozik. Eleve vásárolhatunk multimédiás képességekkel felruházott számítógépet, bővíthetjük meglévő komputerünket egy multimédiás egységcsomag (kit) elemeivel, illetve külön-külön is megvásárolhatjuk, majd összeszerelhetjük a szükséges összetevőket. A három megoldás eredménye korántsem mindig egyenértékű, különböző szakértelmet követel, és eltérő mértékben aszaptja pénztárcánkat is. Természetesen, ha már van egy számítógépünk, akkor kettőre redukálódik a módszerek választéka.

Első lépésben azonban mindenképpen el kell döntenünk, hogy milyen mélységben kívánjuk majd kiaknázni a multimédiában rejlő lehetőségeket a közeljövőben, illetve, hogy mely területeinek (hang, kép, videó) tulajdonítunk különös jelentőséget. Mindez ugyanis alapvetően befolyásolja a kiválasztandó alkotórészek bonyolultságát és ezzel az árat is.

Ám mielőtt a „multimédiásítás” útjára térnénk, idézzük fel röviden a tudnivalókat a legfontosabb összetevőikkel kapcsolatban!

CD-ROM meghajtók

Ez a multimédiához szükséges hardver „lelke” – tartja a közhiedelem, ami annyiban valóban igaz, hogy a multimédia nagyon tekintélyes háttértárat igényel, amelyek legelosóbb válfaja a CD-ROM. Ebből a szempontból tökéletesen mind egy, hogy klasszikus hang-CD-kről vagy CD-ROM lemezekről van-e szó. A számítógépünk számára mindkettő csak *adat*-ot tárol, ezek felismerése és értelmezése a szoftver feladata.

A CD-ROM meghajtók működéséről előző számunkban bővebben esett szó. Cikkünk szempontjából most csak annyi a lényeg, hogy a pontosan vezérelt lézersugár digitális formátumú jel-sorozatot olvas le a lemezről – függetlenül a felírási szabványtól.

Fontos azonban, hogy legalább főbb vonalakban ismerjük a különböző lejtársabványokat és formátumokat. Előfordulhat ugyanis az a fatális eset, hogy az általunk vásárolt CD-ROM egység nem olvassa például a foto-CD-ket. A manapság kapható, korszerű készülékek azonban csaknem teljes biztonság-gal felismerik a hang-CD, a CD-ROM, a foto-CD és a „multisession” formátumokat.

Ha minősíteni akamánk a CD-ROM meghajtókat, akkor először a sebességüket vizsgálánánk meg. A régi, egyszeres sebességű készülékek már nem játszanak komoly szerepet. A kétszeres – elméletileg 300 Kbajts/s – sebességű változatok uralják a piacot. A háromszoros és a manapság mindinkább terjedő négyszeres sebességűek csak bizonyos feladatoknál fízetődnék ki.

A multimédiás szoftvereket – CD-ROM-okat – ugyanis úgy készítik, hogy a kétszeres sebességű modelleken is gond nélkül lejtárszathatók legyenek. A rosszul elkészített lemezek pedig – hiába akár a négyszeres sebesség – mindenképpen döcögnek. (Végül is teljesen mindegy, hogy egy CD-ROM-alkalmazás az indítás után jó öt perc után „éled-e fel”, éppilyen elfogadhatatlan, ha egy négyszeres sebességű olvasó esetén ugyanezt 2-3 perc alatt teszi.) A különböző adatbázis jellegű vagy különleges – MPEG formátumú kép – állományok lejátszásánál viszont valóban előnyösebbek a nagyobb sebességű meghajtók.

A vásárló sokszor nincs tisztában a CD-ROM egységek „csatlakozófelületével” sem. Alapvetően négy módon illeszt-hetjük a meghajtókat a számítógépünkhez: saját illesztőkártyán keresztül, egy hangkártya megfelelő portján keresztül, úgynevezett IDE egységként, mint „D” merevlemez, végül SCSI perifériaként.

Valamennyi mellett, illetve ellen is felhozhatók érvek. A legjobb az SCSI megoldás, de ehhez – ha még nincs ilyen a gépben – be kell szerezniünk egy SCSI kontrollert is. Ennek munkára fogása, „konfigurálása” nem léányólan. Ráadásul az SCSI vezérlő gyakran „összevész” más kártyákkal, perifériákkal.

A hangkártyás vezérlés intelligens megoldás, de a különböző hangkártyák csak meghatározott CD-ROM típusokhoz használhatóak. Az IDE kontrolleres megoldás pedig csak az

1. Ha multimédiás számítógépet vásárolunk, akkor a különböző eszközök beépítésének, installálásának nehézségei nem a mi vállunkat nyomják
2. A különböző kitekben mindent megtalálunk, amire a multimédiás feladatainkhoz szükségünk lehet
3. Az SCSI csatlós CD-ROM meghajtó nagyon gyorsan működik
4. Különlegesség az IDE interfészre köthető CD-ROM meghajtó
5. A korszerű hangkártyákkal a CD-ROM olvasók is vezérelhető

egy merevlemez számítógépekben alkalmazható, sőt előfordul, hogy valamely különleges IDE vezérlővel sem ért szót az ilyen CD-ROM meghajtó.

Hangkártya

Multimédia-szempontról a hangkártya jelentősége is óriási. Ezek feladata értelemszerűen a számítógép, pontosabban az alkalmazások hanganyagainak megszólaltatása. Sokféle hangkártya kapható, a legegyszerűbbek a 8-bitos monó változatok. Szinte csak zajok és hanghatások – például a játékok zörejeinek – visszaadására alkalmasak. Előnyük viszont, hogy olcsók.

A 16-bitos sztereó hangkártyaq választéka viszont óriási. Ebben a kategóriában már olyan szempontok is dönthetnek, hogy milyen minőségben digitalizálhatjuk a hangokat a kártya segítségével, kapunk-e hozzá mikrofont, fejhallgatót stb., vagy ismeri-e a MIDI szabványt.

A normál hangkártyaq különböző „nyelven” értenek. Ezek a – legismertebb gyártmányok alapján kialakult – nyelvek szinte szabványosnak tekinthetők. A multimédiás alkalmazásoknál akkor lehetünk biztosak a dolgunkban, ha a megvásárolt kártya ismeri a *Sound Blaster* vagy az *AdLib* kártyák nyelvezetét. Ha egy hangkártya működik a Windows alatt, akkor ez garanciát jelent arra, hogy az összes Windows-alapú multimédiás szoftverünk is megszólal közreműködésével.

A valóban profi hangkártyaq a MIDI állományokkal is elboldogulnak. Sőt – igaz, megfelelő hardver segítségével – MIDI kompatibilis orgonával, szintetizátorral zenét is írhatunk az ilyen kártyákkal. Persze a kiváló hangminőség miatt még akkor is érdemes efféle hangkártyaq beszerezni, ha nem akarjuk zeneszerzésre adni a fejünket.

A hangkártyaq legtöbbjének azonban más funkciói is vannak. A bemenetükre kapcsolt zenét, beszédet digitalizálhatjuk és winchesteren rögzíthetjük. A 16-bitos hangkártyaq általában akár hang-CD-minőségű (16-bitos, 44 kHz mintavételezésű sztereó) hang felvétel is lehetővé teszik. Igaz, ilyen felbontásban a felvétel „falja” a lemez tárterületét.

A hang be- és kimeneteken kívül a legtöbb hangkártya joystick csatlakoztatására is alkalmas. Természetesen csak IBM-féle analóg botkománnyal illeszthetünk erre a bemenetre. Ez a port való a MIDI szabványú billentyűzetek és más MIDI szabványú készülékek csatlakoztatására is (illetve ide kell kötni az illesztőegységet).

A legtöbb hangkártya képes még CD-ROM meghajtóq illesztésére és vezérlésére is. Sajnos a kártyák többször csak egyes *Sony*, *Panasonic* vagy *Mitsumi* típusok illesztésére alkalmasak.

E bevezető után azonban lássuk a multimédiás gép kialakításának három említett változatát! Az első, amikor szükséges, kész számítógépet vásárolunk. Erre a célra a *Computer Panora*

ráma januári számában részletesen ismertett *PentaPC*-t szemeltük ki. (Most természetesen a multimédiás képessége koncentrálnánk.)

A második eset bemutatására az *Automex* kínálatából kiválasztott *Sound Blaster*-féle multimédiás kittel ismerkedünk meg.

Annak szemléltetésére pedig, hogy mi a teendőnk, ha külön-külön szerezünk be az egyes komponenseket, az *Albacomp* budapesti boltjából kaptunk egy 16-bitos hangkártyaq, valamint egy SCSI és egy IDE szabványú CD-ROM meghajtóq.

Multimédiás számítógép

A legegyszerűbb dolgunk akkor van, ha komplett számítógépet vásárolunk. Ilyenkor ugyanis a különböző multimédiás eszközök beépítésének és installálásának a nehézségei nem a mi vállunkat nyomják. Természetesen ez a megoldás elsősorban azoknak jó, akik egyébként is új gépet szeretnének venni.

Annak viszont, aki meglévő, különben jó minőségű PC-jébe szeretne CD-ROM-ot és hangkártyaq szereltetni, annál a cégnél érdemes érdeklődni, ahol a gépet vette. Könnyen lehet, hogy egyszerűen megoldható a bővítés, és ekkor a garancia semvész el.

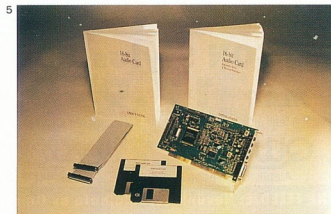
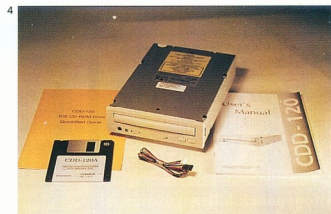
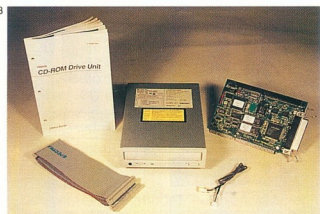
A *Pentacomp* 486-os *PentaPC*-jének az órajele 66 MHz-es. A multimédiás képességeket a 4 Mbájtos memória, a 420 Mbájtos winchester és a gyors videovezérlő garantálja.

A *PentaPC*-be *Sony* gyártmányú, CDU-31A jelű, kétszeres sebességű CD-ROM meghajtóq szereltek. Nem találtunk külön csatlakozókártyaqt, hiszen a készüléket a hangkártyaqhoz csatlakoztatták. A Sony lemezkezelése fiókos megoldású, azaz gombnyomásra egy fiók csúszik ki a meghajtó elejéből, ebbe kell behelyezni a lemezt. A *Sony* fiókja csak „kiféle” automata, visszatolnivali kézzel kell.

A *PentaPC* hangkártyaqja *Sony*, *Panasonic* és *Mitsumi* CD-ROM meghajtókat tud fogadni. (E kártyáról a *Windows Panoráma* tavalyi 4-es számában olvashattak részletesen.) A telepítés ebben az esetben nem gond, hiszen aki ilyen készüléket vásárol, annak a gyártó már installálva szállítja a kész berendezést.

A 16-bitos hangkártyaqhoz joysticket is csatlakoztathatunk. A 16-bitos és 44 kHz mintavételezésű sztereó hangfeldolgozóqon kívül a kártya MIDI-képes is. A külső MIDI eszközt a joystick csatlakozóhoz illesztendő – külön beszerezhető – modulon keresztül lehet bekötni. Valamennyi beállítást – hangert, hangszin, jelszintet stb. – szoftverrel befolyásolhatjuk.

A *Windows* alatt három programot találtunk. A legegyszerűbb a különböző hangállományok meghallgatásához, szerkesztéséhez és hanghatásokkal való kiegészítéséhez használható. A *Sound Impression* nem más, mint egy mini hifi-

A PentaPC hangkártyájával egyszerűen szerkeszthetők a különböző hangállományok

torony, melyben megtalálható többek között a CD lejátszó vagy a keverőpult is. A hangkártyához mellékel legjobb program a *Midisoft Recording Session* alkalmazás. Ezzel a hatékony MIDI-szerkesztővel készíthető MIDI állományokat hallgathatunk meg, valamint szerkeszthetjük és átalakíthatjuk a zene-számokat. Külső billentyűzettel saját dalokat is szerkeszthetünk, de akinek ez is kevés – és ismeri a kottát –, az „papíron is megírhatja” saját műveit.

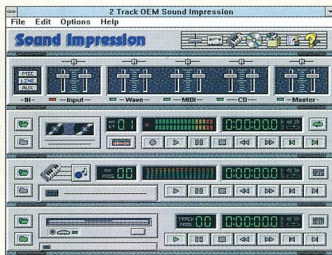
Multimédiás egységcsomag

Akkor is egyszerű az élet, ha komplett kitét vásárolva tuningoljuk multimédiássá a számítógépünket. Az ilyen csomagban megtaláljuk a CD-ROM egységet, a hangkártyát, a szükséges szoftvereket és dokumentációkat, a hangfalakat és többnyire néhány ajándék CD-t is.

Az alábbiakban a legismertebb kitősszeállító cég, a *Creative Labs* *Sound Blaster (SB) Digital Schoolhouse* csomagját bontottuk ki és telepítettük a számítógépünkbe.

A csomagban talált kétszeres sebességű CD-ROM meghajtó, hangkártya és hangfalak összeállítása, „elindítása” pár perc műve. A legfontosabb, hogy csak abban az esetben módosítjuk a hangkártya beállításait, ha netán „összeveszne” valamelyik másik csatlóval. A kézikönyv nagyon jól ismerteti az installáció menetét.

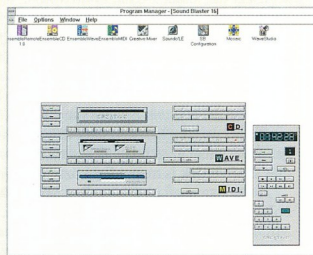
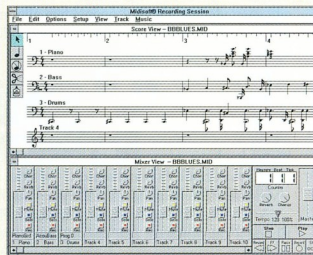
Ha a hangkártyát és a CD-ROM meghajtót már beszereltük a számítógépünkbe, akkor a csatlakoztatások következnek. Először a hangkártya és a CD-ROM közötti vezérlőkábelt,

A PentaPC hangkártyája is „hifitornyon jártsza le” a zene-számokat

A Midisoft zeneszerkesztővel még köztét is írhatunk (első kép)

A Sound Blaster kit minitornyát „távírányítóval” vezérelhetjük (alsó kép)

majd a hangkábelt célszerű bekötni, végül a CD-ROM egységbe is beilleszthetjük a tápcsatlakozót. A számítógép házának összeszerelése után a hangszerókat is csatlakoztathatjuk.

A szoftverek is nagyon gyorsan telepíthetők. A CD-ROM egység szoftvereivel kell kezdenünk, majd a hangkártya rutinjai és programjai következnek. Végül talánunk még egy „beszélő” programot is, ez az SB kártyáknál szokásos hangos kalendáriumot és egy angol beszélő szótárt tartalmazott. A próbák során semmit sem kellett kézzel beállítanunk, a felkínált értékek mind megfelelően bizonyultak.

A kit CD-ROM egysége *Panasonic* OEM gyártmány, de *Sound Blaster* néven jelentkezik be. A hangkártya normál *Sound Blaster 16* típus. A hozzáilleszhető CD-ROM típusokat jumperekkel határozhatjuk meg. A csomagban talált két hangfal nagyon jó minőségű, arra azonban vigyázni kell, hogy

486 DX2/50 MHz számítógép

4 MB RAM, 270 MB HDD, 1.44 MB FDD, SVGA színes monitor

MÁR 47.990,- Ft-ért* elvihető

EPSON Stylus 800 Plus tintasugaras nyomtató

MÁR 17.990,- Ft-ért* elvihető

* A fenti áraink részletre történő fizetés esetén a fizetőző első részletet jelenti.

QWERTY QWERTY High Tech KFT. - 1114 Budapest, Bartók Béla út 9.

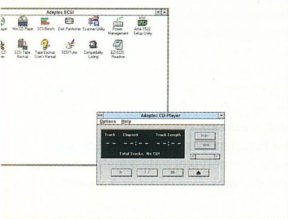
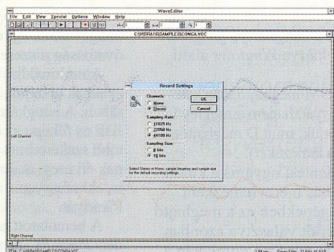
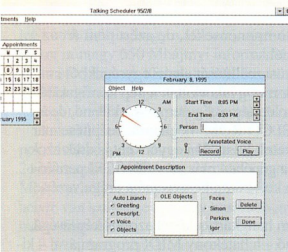
Tél.: 166-93-77 (4 vonal), 186-88-58, T/ F: 185-26-87,

Alapítva: 1984-ben

Nyitva: Hétfőtől péntekig 10-18 óráig

NE FELEDJE: Nevünk ott található az Ön számítógépének billentyűzetén is!

A Sound Blaster hangkárttyához beszéző kalendárium is jár (felső kép)

Az Albacomp hangkárttyája is képes hangszerkesztésre

Ötletes médialejátszót kapunk az Albacomp hangkárttyájához

Az SCSI vezérlő programjai között is találunk hang-CD-lejátszó programot (alsó kép)

Multimédia egyedülálló eszközei

Harmadikként röviden arról, hogy mi a teendőnk akkor, ha saját magunk vásárolunk komponenseket meglévő gépünkhez. Ehhez az *Albacomp* budapesti üzletéből kértünk két CD-ROM meghajtót és egy 16-bites hangkárttyát.

A hangkárttya nem sokban tér el a már említett *Sound Blaster 16*-ostól, ami nem is csoda, hiszen annak egyik változata. Az eltérés annyi, hogy a különböző CD-ROM típusoknak itt külön csatlakozói vannak. A szoftverkiínalás is szegényesebb, például nem kapunk „beszélő” kalendáriumot. A telepítés annyival bonyolultabb, hogy figyelniük kell a különböző megszakítási és memóriacímekre. A hangerőt vagy a bemeneti jelszinteket DOS alól és *Windowsból* egyaránt beállíthatjuk. A kártyán szintén van joystick kimenet és csatlakozosáv a MIDI kiegészítés számára.

A két különböző CD-ROM meghajtót egyikét sem illeszthetjük közvetlenül a hangkárttyához, mert az egyik (a *Sony CDU-55S*) SCSI felületű, míg a másik (a *CDD-120A* jelű) közvetlenül az IDE merevlemez-vezérlőre köthető típus volt.

A két és félseres sebességű *Sony CDU-55S* meghajtóhoz *Adaptex AHA-1542CF* típusú SCSI kontrollert használtunk. Az SCSI kártya szoftvereinek installálása után a csatlakoztatott CD-ROM meghajtó minden gond nélkül működött. Ha az SCSI kártyát egyszerűen akartuk installálni a hangkárttyával, akkor először a beállításokat kellett egyez-

tül nagy hangerővel működte esetleg tönkretethető. (A hangkárttya csatornánkénti teljesítménye 4 ohmos terhelésen 4 watt, 8 ohmon 2 watt.)

A hangkárttyát DOS-ból és *Windowsból* egyaránt beállíthatjuk. A *Windows* alatt mini hifitornyon játszhatjuk le a hang-CD-eket, illetve rögzíthetjük a megőrizni kívánt zenét. A minitoronyhoz még „távírányítót” is kapunk.

A *Wave Studio* alkalmazással a *Windows* WAV állományokat szerkeszthetjük és hallgathatjuk meg. A *Mixer* program a keverőpult, a bemenetek és a kimenetek szintjeit szabályozhatjuk vele. Külön programot szállítanak a hanganyagok más programokba szerkesztéséhez.

A *Sound Blaster* kiéhez egy sereg ajándék CD-lemezt is adnak. Vannak közöttük enciklopédia, játék- és oktatólemezek, de megtalálható a csomagban a közkedvelt *Dinoszaurus* program is.

CD Multimédia Szoftverház: 1113 Budapest, Kosztolányi D. tér 7. • Tel.: 06-30-412-750 • Tel./fax: 166-2480

jön jön jön a Budapest CD!

A világ első négy nyelvű információs, szórakoztató CD lemeze Budapestről turistáknak, nyelvtanulóknak, iskolásoknak, Budapest szerelmeseinek, egyszerűen mindenkinek.

A „Budapest CD” egy olyan számítástechnikai CD, amely magyar, amerikai, angol, német, olasz nyelven ismerteti meg az érdeklődőkkel Budapestet a legmodernebb számítástech-

nikai, multimédiás eszközöket, technikákat felhasználva.

A „Budapest CD” egy budapesti ismeretterjesztő CD, mely tartalmazni fogja Budapest nevezetességeit. Több mint 1000 fényképpel, 50 archív fotóval, 30 perc videó, 6 óra hanganyaggal és 200 oldal gépellé szöveggel áll az érdeklődők rendelkezésére.

A CD-n megtalálható a 30 000-es léptékű Budapest-térkép, az összes objektum felülnézetével, interaktív keresési lehetőséggel.

A program egyszerű, kezelhető. Tervezett megjelenés: 1995. március
Gyártó: CD Multimédia Szoftverház
Forgalmazó: Kossuth Könyvkiadó

tetni, ami az „egyszerű halandó” számára nem kis feladat. Ebben az összeállításban nem csak a hangkártya programjait használhattuk, hanem az SCSI kártya Windows alatti programjait is.

A másik, CDD-120A jelű CD-ROM meghajtó más kategória. Nem igényel külön illesztőkártyát, hanem a meglévő IDE merevlemezünk mellé telepíthetjük, mint D meghajtót (természetesen csak olvasni tudjuk a lemezeket).

A telepítés nem volt zökkenőmentes, ugyanis a különleges, intelligens IDE vezérlők hibás merevlemezként azonosítják ezt a típust, így ilyen gépekben ez a meghajtó nem használható. Klasszikus vezérlőt választva azonban azonnal munkára foghattuk. Ha két winchesterünk van a gépben, akkor a másodiktól sajnos meg kell válnunk. A leírás szerint az első (C) merevlemez „masterként” kell beállítanunk, de erre a próbák során nem volt szükség. Végül nem maradt más hátra, mint az egyetlen floppyról való telepítés.

A próbák során az Albacomp SB kompatibilis hangkártyával mind a két CD-ROM meghajtó gond nélkül működött.

Véleményünk

Eddig nem eszt szó a sebességről és a használat során szerzett tapasztalatokról.

Ha a szerelés oldaláról közelítünk, akkor nyilván a kész gép megvásárlása a legkényelmesebb megoldás. Hazaviszük a gépet, és már „setupolhatjuk” is az első multimédia CD-t. Kicsit több feladatot ró a felhasználóra a kit be-

szerezése. Igaz, a munka minimális, hiszen egymáshoz hangolták az egyes komponenseket, de azért nem árt az óvatosság a szerelésnél.

A multimédiás PC összeállítását elemi egységekből csak azoknak ajánljuk, akik már gyakorlottak a gép konfigurálásában. A hangkártya telepítése még nem nagy kaland, de az IDE és főképp az SCSI CD-ROM meghajtók befűtése már több szakértelmet követel. Ez utóbbi egyébként is csak azoknak éri meg, akiknek a gépében már van más SCSI periféria is, ekkor ugyanis nem kell külön beszerezni a drága vezérlőkártyát.

A bemutatott három hangkártya közel azonos képességű, de a PentapC-ben lévő – a hatékony MIDI programjával – kicsit többet tud társainál. A gyári Sound Blaster 16-os viszont még „beszél” is.

Végül néhány szó a sebességről! A négy CD-ROM meghajtó közül három kétszeres, a SCSI-s Sony viszont 2,5-szeres sebességű. Ez utóbbi érezhetően gyorsabb a többinél, ami elsősorban a SCSI vezérlő nagyobb adatátviteli sebességének köszönhető. A különböző multimédiás lemezekkel megvizsgálva azonban a többiek sem valloztak szégyent: a jól megírt alkalmazások ezeken is megfelelő sebességgel futottak, még akkor is, ha hang is járult a képhez.

Következésképpen a hétköznapi multimédiás feladatokhoz a felsorolt három uti közül bármelyiket választhatjuk. A döntést csak a gyakorlati ismereteink és a pénztárca vastagsága befolyásolja.

György György

TRANS-AM

Nyitvatartás: H-P 9-17
TRANS-AM 1
 Budapest, 1145. Téli ut. 2/b.
 Tel/Fax: 194-02-79 Fax: 194-22-49
 Radótelefon: 06-20-344-391, 06-20-346-037
TRANS-AM 2
 Budapest, 1013. Árpás u. 69.
 Tel/Fax: 175-41-29 Telefon: 175-40-91

Számítástechnika és Multimédia

**Professionális multimédiás termékek
legelőszöbben a TRANS-AM - tól!**

Creative

Philips és Yamaha CD írók
 Casio+replázter, 1.2 Mb buffer,
 MTBF: 25.000 - 30.000 óra.
 Corel CD Recording software
 SCSI Interface, externál kábel,
 8 és 12 cm CD írás.
 Iszt módok: CD-DA, CD-ROM,
 Photo CD, Video CD,
 Multisession CD-ROM,
 Mixed Mode CD

Dupla és négyzeres sebesség

CD Recorderek

Sound Blaster 2.0
 Sound Blaster Pro
 Sound Blaster 16 Value Edition
 Sound Blaster 16 MCD
 Sound Blaster 16 MCD OEM
 Sound Blaster 16 SCSI 2
 Sound Blaster 16 ASP SCSI 2
 Sound Blaster 16 ASP SCSI 2
 Sound Blaster AWE 32
 Sound Blaster 32000vst kit
 Sound Blaster és egyéb hangkártyák 10-80 W

CD-ROM drive

10 darabos CD packok akciós áron csak most 5.800,- + Áfa
amíg a készlet tart!

AKCIÓ!

Sony CDU 55-E vagy Panasonic CR 562-J + 10 CD lemez 19.200,- + ÁFA
 Toshiba négyzeres sebességű AT-buszos CD + 10 CD lemez 29.600,- + ÁFA
 Eredeti Sound Blaster 16 OEM + 1 pár aktív hangfal 13.200,- + ÁFA
 Média Magic 16 IDE vezérlős + 1 pár aktív hangfal 12.200,- + ÁFA

**Minden CD-ROM drive-vel vásárolt komplett számítógépünkhoz
3 darabos CD packot adunk ajándékba!!!!**

TRANS-AM

Számítógépek és számítógépes rendszerek kis- és nagykereskedelme, ezek konfigurálása, telepítése, javítása, szervizelése.
 Multimédiás termékek kis- és nagykereskedelme.
 Alkalmazások és egyéb javítás, karbantartás, szerviztevékenység.
 Szoftver és hardver szaktanácsadás.
 Hang- és képfeldolgozó rendszerek és MPEG stúdiók beszerzése és kipróbálása megrendelésre.

GrafiX SHS Kft.

Budapest, 1106 Jászberényi út 72. Tel/Fax: 262-5243

Új szoftver

a Sound Blaster kártyákhoz!

Játézza tanulhatsz meg zongorázni
a számítógéped segítségével.
Nem kell hozzá más mint egy Sound Blaster
hangkártya
és a vadonatúj Play-a-Piece program.

Csak a GrafiX SHS Kft.-től!

Aki csak kicsit is foglalkozott már multimédiával, az valószínűleg kívülről fújja, hogy a 12 centiméter átmérőjű CD-ROM lemezre mintegy 650 Mbájnyi információ fér. Ez bizony óriási adatmennyiségnek tűnhet, különösen annak fényében, hogy többkötetes enciklopédiák (közel 600 ezer gépelt oldal terjedelemben) is elférnek egyetlen kompaktlemezen.

Am ez a tárolókapacitás azonnal kevésnek bizonyul, ha képek, kiváltéppén ha mozgóképek raktározásáról van szó. Egy 24-bites színes SVGA kép tárolása ugyanis körülbelül 1,5 Mbájnyi helyet igényel – elképzelhető tehát, hogy mekkora helyre van szüksége egy-egy hosszabb animációnak, netalán mozgófilmnek.

E probléma megoldására találták ki a tömörítő eljárásokat, amelyekkel adott tárolókapacitását helyre az amúgy odaférf információ sokszorosra is felvehető.

Ilyen eljárás a JPEG (Joint Photographic Expert Group) technika, amelyet eredetileg a 24-bites színes állóképek tárolására és tömörítésére, valamint ezek adatainak továbbítására fejlesztettek ki. (A JPEG elnevezés egyébként ama bizottság nevének rövidítése, amely elsőként fogadta el ezt a szabványt.)

A JPEG lényege, hogy optikailag a színek és a fényesség alapján tömöríti a képeket. Ha viszont az ilyen módon tömörített képeket 30 kép/s-os sebességgel lejátszák, akkor máris mozgóvá válik a film, s a JPEG eljárás is megkapja a *Motion* (mozgó) jelzőt (M-JPEG).

Egy másik eljárás – erősen emlékeztetve a JPEG mozaikszóra – az MPEG nevet viseli. Az MPEG a „Motion Pictures Expert Group”, ismét csak egy bizottság nevének rövidítése. E testület – mintegy 200 neves szakember – 18 hónapos munkával alkotta meg az MPEG szabványt.

Az MPEG olyan tömörítési aránnyal dolgozik, amelyek köszönhetően egy 70 vagy akár 90 perces film is rámásolható egy kompaktlemezre, mégpedig a VHS szabványát elérő minőségben.

Az MPEG tömörítési technika bonyolult matematikai algoritmusokon alapszik. Az a tényt használja, hogy a hagyományos és a videofilmek egymást követő képkockái nagyon hasonlítanak, csak egészen apró részletekben térnek el egymástól. Az MPEG kódoló tehát (amely egyébként nagy teljesítményű számítógépből és a hozzá csatlakoztatott videotechnikai berendezésből áll) már nem csupán egy képkocka mellett a pontjai között keres összefüggést, hanem az egymás utáni képkockák részleteinek egyezőségét is firtatja.

A lényeg: az MPEG eltávolítja a képsorozatból a redundáns (felesleges) vizuális információkat, s csak a kép rekonstrukciójához elengedhetetlenül szükséges adatokat őrzi meg. Ennek következtében az MPEG videoalgoritmus átlagosan körülbelül 0,5-1 bit méretre tömöríti az egy-egy pixel hordozta információt.

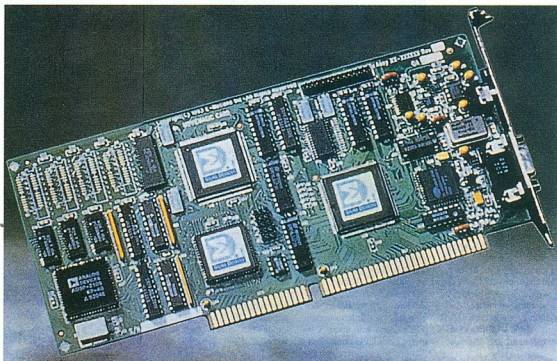
Ahhoz persze, hogy a felhasználó mindebből profitálhasson, ki kell „csomagolni” (szaknyelven dekomprimálni kell) az összesűrített jeleket. Az MPEG dekomprimáló rendszerek egymástól elválasztott kép- és hangjelekké alakítják az MPEG adatáramot, amely adatfájlokból, video- és audiorészből áll. Mind-egyben egy demultiplexer nevű berendezés segít, amely szétválasztja a video- és az audioinformációkat, s a megfelelő dekódolóhoz irányítja azokat. A videodekódoló kicsomagolja a képi információt, míg az audiodekódoló a hangok valóságú megszólaltatásáért felel. Mindez persze egy gyorsan történik, hogy a felhasználó semmit sem vesz észre ebből az adattfeldolgozásból.

Ezek után talán felmerül a kérdés, hogy *é két eljárás közül melyik a korszerűbb, melyik ad jobb képmínőséget?*

Kemény fába vágták a fejszéküket a nagy filmforgalmazók: kompaktlemezen is kiadják a legsikeresebb filmeket, konkurenciát teremtve a jó öreg VHS rendszernek. E figyelemre méltó fegyvertény háttérében egy különleges adattömörítési technika húzódik...

Tömörítés

Kompakt mozi

Nos, ez csak akkor válaszolható meg, ha pontosan tudjuk, hogy milyen célra kívánjuk használni a felvételeinket, illetve milyen mértékben szeretnénk manipulálni a képet. A két rendszer ugyanis alapvetően különböző rendeltetésű.

Az M-JPEG az – elsősorban az állóképek tömörítésére való – JPEG eljárás mozgóképek hatékony kezelésére is alkalmasabb tett újabb szabvány. Ennek megfelelően ez a videokép-sűrítő eljárás minden képkockát külön-külön komprimál, anélkül, hogy a szomszédos *frame*-ek (mozgó kép hatású eredményező egyedi képkockák) közötti összefüggéseket vizsgálja.

Az M-JPEG technikával tárolt videoanyag – mivel a képkockái *frame* pontosággal, azonnal elérhetőek – különösen alkalmas a videoszervezéshez (vágáshoz). A felhasználó saját maga irodai környezetben, speciális stúdióeszközök nélkül, saját maga készíthet digitális felvételeket, ráadásul az eljárás szim-

A ReelMagic egy olyan PC-s bővítőkártya, amely megbirkózik az MPEG szabvány szerint tömörített jelekkel

A sikerfilmeket ma már kompaktmezen is kiadják. Jelenet a *Black Rain* című film „interaktív” változatából

A *Video for Windows* és az *MPEG-1-Video* közötti képminőség önmagáért beszél

metrikus, hiszen ugyanazzal a hardver-szoftver összeállítással készíthető a felvétel és játszható le az elkészült film.

A tömörítés mértéke széles határok között változtatható. Ha jó minőségű képet szeretnénk kapni, akkor nyilván kisebb kompressziós értéket kell választani, hogy kitémörítéskor a minőségromlás még ne legyen számottevő.

Ha a kompresszió 1:5 és 1:10 közötti, akkor visszajátszáskor – még szigorú videós szemmel nézve is – már az eredeti képpel azonos minőségű mozgóképet kapunk vissza. Ekkor azonban már üd-
vös, ha több gigabájtos gyors háttértárolónk van, hiszen egy ötper-
ces felvétel körülbelül egy gigabájtos területen terpeszkedik el.

Az M-JPEG tömörítők kézenfekvő felhasználási területei tehát: a videoszerkesztés, a számítógépes animáció és az interaktív oktatóanyag-készítés.

A kifejezetten filmek tömörítésére kidolgozott MPEG technika esetében viszont legalább tízszer akkora (1:100 – 1:200) a tömörítési arány, mint az M-JPEG-nél.

Az effajta, úgynevezett *inter-frame* tömörítés, mivel rendkívüli számítási teljesítményt igényel, csak több tízezer dolláros célszámítógépes kiegészítéssel végezhető a film pergesésével párhuzamosan.

Az ilyen bonyolult módszerrel felvett állományok azonban az MPEG esetében már viszonylag olcsó, néhány ezer tízezer forintos lejátszóeszközzel kitémöríthetők. Ez az eljárás tehát nem „szimmetrikus”, azaz különbözik a felvételhez, illetve a lejátszáshoz szükséges eszközök.

Az MPEG szabvány megalkotásakor éppen az volt az egyik legfontosabb cél, hogy viszonylag kis sebességű háttértárolókról is lejátszható legyen a mozgó képanyag. Ez az oka annak is, hogy az MPEG állományok állapotlan tartalmazzák a hanginformációt is. Egyetlen állományban tárolnak minden adatot, nincs fejmozgás, tehát a lassú átlagos elérésű CD-ROM ideális lejátszóeszköz lehet.

A Philips által bevezetett CD-Interaktív fogyasztói készülékeket kifejezetten az otthoni szórakozásra fejlesztették ki. 1992-ben a CD-I szabványt kibővítették az úgynevezett *Full Motion Video* lejátszókapacitással, mely tulajdonképpen MPEG kiegészítés.

Jobb híján *VideoCD*-nek nevezik azokat az MPEG tömörítési mozifilmeket, melyek CD-I készülékkel, és számítógéphez illesztett MPEG-Player kártyák segítségével játszhatók le.

Az első fecske a *Top Gun* volt, s hamarosan követte a *Ghost*, a *Csupas pisztoly*, a *Fekete eső*, majd a *Vadászat a Vörös Októberre*.

Az ilyenfajta filmeket – a megfelelő szoftver és hardver birtokában – sokkal kényelmesebben kezelheti a felhasználó, mint teheti azt mondjuk egy közönséges videó esetében. (Egy ilyen alkalmazásról a *Windows Panoráma* 1994. júniusi számában részletesen is beszámoltunk.) A képernyőn, a távirányító megfelelő gombjának lenyomása után, a videomagnóéhoz hasonló kezelőrsz tűnik fel, ahol egyszerű kijelöléssel lehet aktiválni a különféle – a videózásból jól ismert – funkciókat (start, gyors előre- és hátratekerés, stop, állókép stb).

Az úgynevezett főmenü részekre osztja a filmet, s percnyi pontossággal kijelzi az egyes „fejezetek” idejét. Ha valamelyikre rákattintunk közülük, akkor elindul a kiválasztott filmrészlet, ha pedig egyszerűen csak végig akarjuk nézni a filmet, akkor a „Play All” elnevezésű mezőt kell választanunk, s máris peregethetünk a képkockák.

Úgy tűnik tehát, hogy megkonkult a vészharang a VHS rendszer és a hagyományos videózás felett. Ezek ugyanis – bár már meglehetősen széles körben elterjedtek – nyilvánvalóan nem jelentik a technika csúcását. Kopnak a videofezek és a szalagok, zajosak a felvett anyagok, s bizony a videobással sincs minden rendben.

A CD-I elterjedésére feltehetőleg a szerzőjog-védelem még ennél is katalitikusabb hatást gyakorol majd, hiszen a roppant drága tömörítési eljárás igencsak megnehezíti a kalózmásolatok készítőinek dolgát.

H. A. – N. GY.

Nem csak (tele)vízió

A mai számítógépeknél a monitor már csak eltérő felépítése és vezérlése miatt sem cserélhető egyszerűen televízióra.

Pedig a számítógép és a tévékészülék összekapcsolása számos esetben előnyös lehet. Például ha a számítógépünkben már van egy *MPEG dekóderkártya*, akkor az interaktív videózáshoz megspórolhatjuk a CD-I lejátszót.

Vagy tegyük fel: egy fontos üzleti tárgyalásunkat hatékonyabbá, impozánsabbá teendő, látványos komputeres bemutatót állítunk össze. Demonstrációnk azonban vajmi kevés sikert arat, ha üzleti partnereink a laptopunk képernyője elé zsúfolódva kénytelenek „gyönyörködni” diagramjainkban. Nagyképernyős televízió azonban szinte minden irodában akad. Ha pedig népes a hallgatóság, akkor még jobb megoldás, ha a közönség kivételös tévén követheti, hogy mit művelünk a laptop képernyőjén. A számítógépből származó jeleket ekkor egy megfelelő átalakító eszköz, a tévékóder formálja a televízió számára emészthető alakra.

Az ekképpen összeállított rendszerrel adott esetben még pénz is megtakaríthatunk, hiszen egy tévékészülék ára nemcsak jóval mérsékeltbb egy hasonló méretű monitorénál, hanem – mivel a tévé az eredeti céljára is bármikor felhasználható – egy berendezéssel kevesebbe van szükségünk.

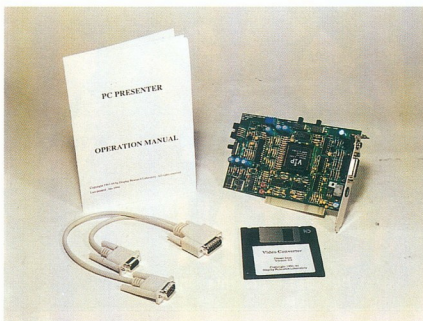
Az ilyesfajta jelátalakítók felhasználási területe roppant széles, ám a rögtönzött bemutatók, üzleti tárgyalások, kiállítások és reklámcélok mellett minden bizonnyal az oktatásban nyílik számukra a legnagyobb tér.

A tévékóderek feladata látszólag egyszerű: a számítógép VGA rendszerének kimenetét alakítják át kompozit, *S-Video* vagy *RGB* szabványúra. Ez a kimenet viszont már rákapcsolható a különböző tévékészülékekre, projektorokra. Ezeket az átalakítókat két formában árulják: a beépíthető változat ugyanúgy beilleszthető a számítógép egyik szabad csatlakozószávjába, mint bármely más bővítmény. A másik a hordozható megoldás, amely természetesen használható asztali géppel vagy akár notebookra köve is. Cikkünk készítésekor mindkét változatról megvizsgáltunk egy-egy típust.

A számítógéphez építhető (8-bites) panelt a *GRAFIX SHS Kft.*-től kaptuk kipróbálásra. Az áramkörhöz rövid leírás, egy 3,5"-os floppy és egy különleges kábel tartozott. Az *MR PC Presenter* (PCP) PC-TV jelátalakítójának lelke egy úgynevezett *Video Interlace Processor* (VIP). Ez a chip „felelős” a tévé képernyőjén megjelenő látvány élességéért és stabilitásáért. Azért, hogy ez a monitoréhoz hasonló minőségű legyen, egy különleges módszert (az *anti-flicker filter technology*) is segítségül hívtak a villogás megszüntetésére. Ennek köszönhetően még a vékony vízszintes vonalak sem vibrálnak a képernyőn. Mindamellát, ha 65 centiméteres vagy ennél nagyobb képernyőjű tévénk van, akkor – a jó képmínőség érdekében – célszerű a tévékészülék hagyományos (kompozit) videobemenete helyett inkább az *S-Video* vagy ennek hiányában a szabványos *SCART csatlakozót* használni. A megfelelő kábelt a szakboltokban szerezhetjük be, de külön is kérhető az MR PCP-hez.

Az üzembe helyezésről is érdemes néhány szót ejteni. Elő-

Nem is oly rég, a Commodore-ok világában még a televízió képernyőjén keresztül „társalghattunk” a számítógéppel. A PC-s korszak beköszöntével azonban az e célra ergonomiailag megfelelőbb monitorok kiszorították a tévéket a számítástechnikából. A PC-TV konvertereknek hála, most újra szerephez juthatnak.

Az MR PC Presenter a számítógéphez építhető videokonverter

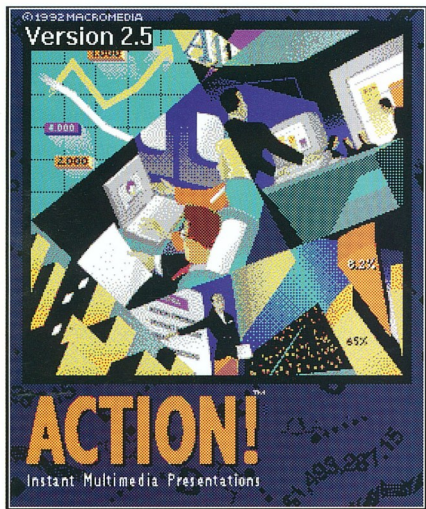
A hordozható AVerKey3 távvezérlővel működtethető

szőr a panelen található csatlakozókat állítsuk be! Mivel Magyarországön ritka az NTSC szabványt is „ismerő” készülék, a PAL/NTSC csatlakozót állítsuk PAL állásba! További, az áramkörre integrált csatlakozókat is felfedezhetünk, ilyen például a *Wide/Narrow*, a *Stable/Sharp* vagy a vertikális pozíció beállítására szolgáló négy apró DIP. Ezekkel a margók méretét változtathatjuk, különféle szűrőket csatlakozhatunk be, valamint az ábra kezdőpozícióját is eltolhatjuk 16 különböző állásba. Ha szükséges, akkor a képmínőség javításához – természet-

Az AVerKey3 hátoldalán sorakozó csatlakozóhelyek

Az Action! 2.5 prezentációs program bejelentkező képernyője jól használható demokészítőt sejtet

sen a gép áramtalanítását követően – az áramkör beszerelése után is állíthatunk a kapcsolókon.

Az MR PCP zárólén három aljzatot is találtunk. Alul egy S-Video, míg felül egy RCA szabványú kompozit kimenet kapott helyet. A középső a VGA in/out csatlakozó. Ide illeszkedik a VGA kábel közös dugasza, míg a másik kettő (szabványos D-SUB aljzatok) a számítógép videovezérlőjébe, illetve a monitorba csatlakoztatható. A teszthez egy átlagos tévékészülék (36 centiméteres képátlójú Philips típus) használtunk. A panel kompozit kimenetét a tévé SCART csatlakozójára kötöttük.

A tévékóderhez azonban szoftveres illlesztés is jár. Ha a tévénket hagyományos módon is használjuk, akkor a tévékóder alkalmazása előtt mindig le kell futtatni a programot (célszerű ezért beírni az *autoexec.bat* állományba). A *vdvr.com* programot megfelelően paraméterezve kell elindítani, attól függően, hogy 50, illetve 60 Hz-es PAL vagy NTSC módban kell használni a rendszerünket. A kép kezdőpozíciója szintén paraméterezéssel állítható be. Mi természetesen a PAL üzemmódot választottuk 50 Hz-cel, eltulást nélkül. A megfelelő képméret elérése és a további beállítások alig néhány percet vettek igénybe, s többet ezzel nem is kellett foglalkoznunk.

A második megvizsgált berendezés – az AVerKey3 fantá-

zianeget viselő „ékszerdoboz” – az ADDA Technologies cég gyártmánya. A tetszetős, bársonyos tapintású külső egység teszt példányát a VAN Videotechnikai Társaság bocsátotta a rendelkezésünkre. A készüléket rejtő dobozban számtalan csatlakozókábel mellett megtaláltuk a tévékóder külső tápegységét is. Annál szegényesebb a kiegészítő, amely csak a termék legfontosabb technikai paramétereinek és szolgáltatásainak ismertetésére szorítkozik.

Kellems meglepetés a készülékhez adott infra távvezérlő. A tévékóder elsősorban prezentációs célok szolgálat, s talán ezért mellékelte hozzá egy multimédiás demokészítő szoftvercsomagot is. Ez a hatékony program önmagában is megérett egy misét, kiválóan használható interaktív bemutatók előállítására. A *Macromedia Action! 2.5* a Windows alá készült.

Az AVerKey3 rendkívül „intelligens” eszköz, már csak azért is, mert az installálásához nem kell mechanikus kapcsolókat (jumpereket, DIP-eket stb.) állíthatni, sőt még szoftveres meghajtóra sincs szükség.

Az apró dobozban csupán a főkapcsoló található, a távvezérlővel azonban utólag, a számítógép kikapcsolása nélkül is elvégezhető minden lehetséges korrekció. A tévékóder előlapján apró LED-ek jelzik a legfontosabb funkciók bekapcsolását.

A távvezérlővel teljes mértékben kiaknázhajtuk a CD-I lehetőségeit. A *Freeze* nyomógombbal például megállítható (befagyasztható) a képernyőn futó videójelenet. Az ilyenkor stabilan álló kép zoomolható, akár a kétszeresére is. A nagyítással jobban szemügyre vehetjük a kép egyes részleteit, sőt a távvezérlő Panning gombjaival (négy apró nyíl) a teljes képet is mozgathatjuk a virtuális „ablakban”.

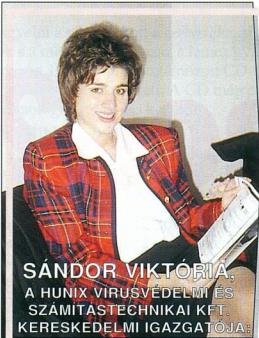
A berendezésnél megtalálható az *Overscan/Underscan* választási lehetőség. Az élesség (*Sharpness*) három fokozatban állítható, de befolyásolható a kép fényereje (*Brightness*), szélessége, és pozíciója is. A legkedvezőbb beállításokat egyetlen gombnyomással tárolhatjuk (*Save*), vagy ha jobban tetszik, visszaállíthatjuk az alapértelmezés szerinti jellemzőket (*Reset*).

Az AVerKey3 – az MR PCP-höz hasonlóan – a Macintosh 12” és 14”-os monitoraival is használható. Az IBM kompatibilis PC-k esetében legalább 286-os számítógépre van szükség VGA grafikus kártyával. A felbontás legfeljebb 800x600-as lehet, ahol a horizontális frekvencia 35 kHz-nél nem nagyobb. Az AVerKey3 – hála a villogásmentesítő technológiának – rendkívül jó képet mutatott a tévé képernyőjén.

Éddig nem esett még szó a csatlakoztatási lehetőségekről. A hordozható készülék hátoldalára került valamennyi csatlakozójalt: a 9-voltos adapteré, a számítógép videorendszerehez illeszkedő D-SUB szabványú VGA in és VGA out, illetve a SCART RGB (15 kHz), az S-Video és az RCA szabványú kompozit kimenet. A készülék automatikusan felismeri a PAL és az NTSC rendszereket.

Összefoglalva: mindkét termék hatékony eszköz, s valóban alkalmas a prezentációs eszköztár bővítésére. Az MR PSP PC-TV jelátalakító elsősorban akkor előnyös, ha fontos szempont a beépíthetőség (ily módon ugyanis az átalakító jóval védetebb), illetve a napi használat. Az AVerKey3 – hordozható verzióról lévén szó – inkább a „rögtönzött” üzleti tárgyalások, bemutatók megfelelő eszköze, hiszen kin méreténél fogva könnyedén elfér egy aktatászkában (a laptop mellett), s akár percek alatt összerakható a prezentációs munkahely. Ahol pedig a távvezérlővel elérhető különleges szolgáltatásokra (zoom, panning stb.) is szükség van, ott eleve csak az AVerKey3 jöhet szóba.

Szepesi Tibor

SÁNDOR VIKTÓRIA,
A HUNIX VIRUSVÉDELMI ÉS
SZÁMITASTECHNIKAI KFT.
KERESKEDELMI IGAZGÁTOJÁ.

Az **Info-Katalógus** a szakmai kapcsolat-teremtés egyik legjobb fóruma számunkra.

SZEBERÉNYI GÁBOR,
A DISK CENTER HUNGÁRY KFT.
KERESKEDELMI VEZETŐJE.

Azért szeretem az **Info-Katalógust**, mert ez egy igazi, szakmai kiadvány.

BÁLINTNÉ FLÖSCH JÚLIA,
A DOTNIS IRODABÜTÖR STÚDIO
ÜGYVEZETŐ IGAZGÁTOJÁ.

Nekünk bevált, ebben a katalógusban benne kell lenni!

Info-Katalógus '95 I. félév

A tavaszi számban hirdetőink Céghíradó rovatban mondhatják el híreiket, újdonságukat.

Kiadó: MADE-INFO KFT.

Postacím: 1506 Bp., Pf. 99
Telefax: 228-1934, 163-3548
Telefon: 227-3647

Cégünk érdeklődik az **Info-Katalógusban** való szereplés iránt.

Kérjük, üzletkötőjük keressen fel bennünket!

Megrendeljük az **Info-Katalógus '95 I.** számát 893 Ft + áfás áron.

Kérjük, küldjenek csekket részünkre!

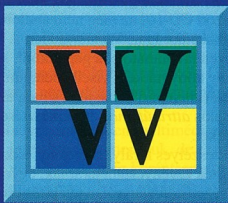
(A postaköltséget a Kiadó fizeti.)

Cégnev:

Ügyszám:

Cím:

Telefon:

Ablak a PC-világra!

WINDOWS PANORÁMA

Ízelítő az első szám gazdag tartalmából:

Szoftvertesztek és -ismertető: víruskergető Windows alatt, tömörítőprogramok, Windows Commander, Yourway 4.0 for Windows

Hardver: vásárlási tanácsok

CD-ROM tesztek: Windows bibliák mérlegen

Bemutatjuk: egy újabb figyelemre méltó egér

Ezenkívül: papírrepülő-készítés a Windows segítségével, share-ware-ismertető, játékleírások, több tucatnyi tipp, trükk és jó tanács és még sok-sok érdekes olvasnivaló

a Windows Panoráma ideai első számában.

A Windows Panoráma lemez mellékletén: hasznos apró programok és szórakoztató játékok

Megjelent március első felében!

Vics vacs?

*Talán ezzel a módszerrel majd sikerül!
– veselkedünk neki egy-egy új nyelvkönyvnek,
azután valahol az ötödik lecke táján mégis
feladjuk. Az új reménységű a multimédia. Alábbi
körképünkben a nyelvoktató CD-ROM-okból vesz
gőrcső alá egy csokorralót a világirodalom
s így a nyelvek kiváló ismerője.*

Még a nyelv is megváltozik majd az új technológiától! ROMokban vagyok, s ez ezúttal nem az elkeseredés végső fázisát jelenti, hanem csak annyit, hogy elmerültem a *Read Only Memory*-k, a csakis olvasható korongok bővületében.

Am azért nem teljesen alaptalan az első értelmezés sem. A több mint egy tucat új CD-ROM-alkotás megvizsgálásokor nem egyszer zuhantam magamba, mert vagy a számítógépem képességeit, vagy az én technikai felkészültségemet haladta meg az egyes felhasználások telepítése.

A CD-ROM-ok generációkként is különböznek egymástól. Az egysebességes optikai leolvasókra írt korábbi lexikonok, például a széles körben használt s a *CompuServe* adatbankjából is lehívható *Grollier* enciklopédia a merevlemezen is megköveteli az aktíváló fájlokat, és azt is, hogy ezek a *path*-ban jelen legyenek. A *Microsoft* egykori generációjánál a program futtatásának befejezése után a memóriarendszert programot el kellett távolítani egy billentyű vagy az eger segítségével, mert ott kucorgott továbbra is a RAM-ban (a Random Access Memoryban).

Korábban nemegyszer úgy rémlett, hogy a technológia fejlődése egyre komolyabb képzettséget követel tőlünk. Minél sebesebb és szőbb az autó, annál nehezebb műszaki vizsgára

kell készülnünk. Holott a *technológiai* fejlődés hatásának éppen fordítottjak kellene lennie. Azaz minél bonyolultabb a technológia, legyen annál egyszerűbb a kezelése!

A programfejlesztők és a felhasználók viadala a *Windows* környezet megszületésével és elterjedésével most éppen két-elyesre áll. A *Windows* ugyanis – szerintem – egyszerre a legbonyolultabb és a legegyszerűbb környezet. Automatikusan méri fel a számítógép igényeit, automatikusan telepít, rajzol ikonokat, átengedi a képernyőt az eger szabad mozgásának, a memóriakezelésbe bevonja a merevlemezt, a teret alakítva át idővé, azaz emlékeztette.

Aki azonban már akár csak egyszer is belenyúlt a *Windows win.ini* vagy *system.ini* állományába, tudhatja, ilyenkor mekkora erődbe téved. A bonyolult s nehezen megtanulható DOS, mihelyt elletük a törvényeit, olyan következetes, mint egy böcs, agg király. A *Windows* viszont szeszélyes királykisasszony, akinek kedvére tenni nehéz.

A vasorró-bába

A CD-ROM-ok többségét manapság *Windows* környezetre írják. Amelyiket nem – így az értékelésünkben is szereplő, *Spell it!*-re keresztelt, amerikai gyártmányú, ám Magyarországon is forgalmazott CD-t –, az meg nem álltolt tizenkét megabajton elterjeszkedni. Igaz, *Windows* alatt is telepíthető, de ekkor már nehezen váltoítható el a gépinköböl. A CD mindaddig *read only* könyvtárként viselkedett, amíg rábukkantunk az *uninstall* (kiteleptető?) *exe*-jére, s még az is ott-hagytott egy-két, csakis *attribútumok* átszerkesztésével törölhető programtöredéket.

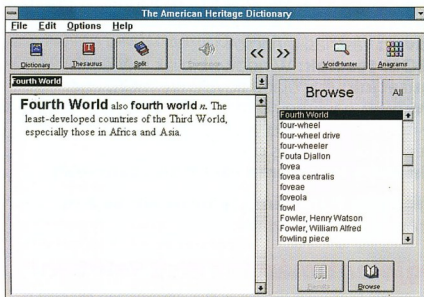
Ha a *Windows* szeszélyes királykisasszony, akkor a piac, amelyen a CD-gyártók érvényesülni akarnak, egyenesen a vasorró bába. Egységes szabványról, a telepítés cseszszabotosságáról, azonos hangspecifikációkról még csak beszélni sem érdemes. A „kép- és hangrobbanás” – a jelek szerint – megelőzte a *Windows* fejlődését. A hangkártyák önálló *szoftverrel* működnek, ember legyen a talpán, aki képes összehangolni a *Windows* meghajtót a *Sound Blaster*-ével.

E páratlan káosz végül is biztató jel. Úgy tűnik – miként az igazi forradalmaknál – mindenki számított a multimédia robbanására, térképet azonban nem mellékeltek a jövő stratégiájához. A piac áttekinthetetlen versenyben, organikusán növekedett, szabványok nélkül. A fejlődés hevében még egyazon cég azonos típusú CD-jei is különböznek.

A *Berlitz* olasznyelv-tanítója például egész lemezsort kínál. Az egyes lecekéket ablakban kell kiválasztanunk s a merevlemezre írunk, míg a videó és a hang nyilvánvalóan közvetlenül a CD-ről kerül a képernyőre, illetve hangzik fel a hangszóróban. Ugyanez a spanyol változatban egyetlen lemez, szőbb grafikkákkal, nagyobb interaktivitással. A gyártási év persze különbözik.

S itt máris egy közbevető tanács a vevőknek. Két dátumra

Az American Heritage több mint egy egyszerű szótár. „Beszél” és tartalmazza a Roget’s II. Electronic Thesaurus félmillió szinonimáját is

érdemes odafigyelni a vásárláskor: a *copyright*, azaz a kísérlet indulásának s a megvalósulás, azaz a lemez gyártásának az esztendejére. Az 1994 előttré évszámozott CD-t csak az fogyasztza, aki a savanyú bort szereti. A CD még palackozva sem áll el a technológiai robbanás korában.

Gutenberg – Biblia nélkül

Am ezek a gondok gyakorlatiak, s korántsem elviek. Márpedig egy CD-ROM-tól elsőnek mégiscsak tárgya szerint lehetnek követeléseink. Kiváltképpen a nyelvtanító CD-nél nem elegendőes pusztán a számítógépes technológia magas színvonala. A nyelvpedagógiai szempontnak kell uralkodnia a technológia felett, s nem fordítva.

Érvényesül a régi igazság: az új technológia kínálja hatalmas lehetőségek szellemi vakfoltokat eredményeznek: bizonytalanok vagyunk abban, hogy valójában mit lenne érdemes CD-ROM-on megjelentetni. Valahogy úgy, mint akadt *Gutenberg* ugyan kifaltáta volna a nyomdaprést, de nem akadt volna a kezébe a Biblia, amelynek sokszorosításával használhatója is az új technikát.

Persze a modern korak is van bibliája. *Tudásnak* hívjuk, s rettentően általános. Mit hasítani ki ebből az óriási ismeret-halmazból, előbbre való kérdés, mint a tállalás *hogyanja*.

Mi az, ami a tudáskincsből csakugyan CD-ROM-ért kiált? Az óriási tárolókapacitás elsőként nyilván a lexikális adatok megőrzését juttatja észbe. Am ezeknek az adatoknak meg kell felelnük a speciális *mediának*, a hang, a kép és az interaktivitás szellemének.

Az *Encyclopedia Britannica* kellően *animálva*, film és hangbejuttatásokkal olyan arányban gazdagítja, ahogyan azt a *media* lehetővé tenné, lecsurog még tízszer nyolcszáz megabájtról is. A könyv tehát itt még nem adta fel a hadállásait.

A köznapis vásárló számára nyilván érdekelteken a nagy adattárolók is. Megjelent ugyan a *Pravda* néhány évfolyama CD-n, sőt a *Time*-magazin címlapsztorijai is, ezek azonban inkább csak könyvespolc-megtakarítók, CD-vé tiprozott merevlemezek, negyedéig sem használják ki a *media* lehetőségeit.

Alapszabály: nem minden multimédia, ami annak látszik. Hang, kép, interaktivitás, mondtuk, de ezzel a *media* lehetőségeit csak vázoltuk, de még korántsem írtuk pontosan körül.

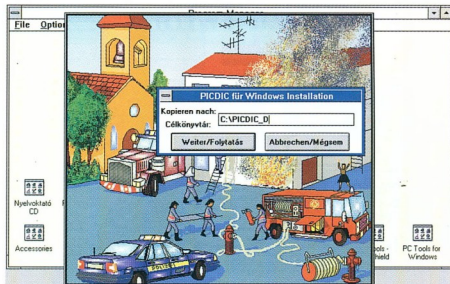
Például ami a képet illeti, a nyelvtanító CD-k át tanulmányozásakor alig találkoztam az *FMV* (full motion video) felhasználásával. Az *FMV* legalább *VHS* minőségű filmbejuttatást jelent, s csupán a *Hyperglot* kitűnő spanyolja kínál néhány ilyen snittet. Az *FMV* persze bonyolult tömörítő eljárást s ennek megfelelő kibontást igényel, és így is roppant memóriafaló. (Bővebben lásd cikkünket az Elmélet rovatban!)

Ehelyett inkább a *PMV*, a részleges kép használatos. A kép nem tölti ki az egész képernyőt, kis ablakban fut, rendszerint kevesebb mint 20 kocka/másodperces sebességgel.

„Oldtimerék”

Egyelőre a magyar CD-gyártók nem is vállalkoznak *FMV*-re. A legjobb nyelvtanító programok inkább animációk grafikával kísérleteznek, igaz elég ügyesen.

Végül még egy utolsó gondolat a technikáról, a felhasználó oldaláról. A CD-ROM-ok nagy része megfelelő kísérőkönyv nélkül lát napvilágot, amelyekhez viszont mellékelnek ilyet, az meg nemegyszer édesen nevet. A szükségeses hardver felsorolásánál például figyelmeztetnek arra, hogy a CD-ROM-hoz meghajtó szükséges, mintha azt hirdetnék, hogy a

A PICDIC feltételezi, hogy témakörönként tanulók: először mindent tudni akarunk a tűzoltásról, utána meggyünk mondjuk a postára

Huszonhárom lecke, huszonhárom szituáció s a Nyelvtanítás-terben

hamburger fogyasztásához nélkülözhetetlen a gyomor. A gyártók – miután az ismeretlen piac dzsungelében indultak dicséretes felfedező útjukra – egyrészt túl-, másrészt alábecsülik a felhasználót.

Egy példa: a legtöbb nyelvtanító program 256 szint követel meg *Windows* alatt. Ez vagy a számítógép videokártyájának önálló szoftverjével működik, vagy az ezzel kompatibilis, hozzá illeszkedő meghajtó *Windows*-beli kiválasztását, újratelepítését követeli.

A bírálata kiszemelt CD-ROM-ok futtatása tapasztalt felhasználóknak is próbára tette a türelmemet. Az egyik gépem például eddig 16 színt uralkodott. A CD-k harangzúgással figyelmeztettek arra, hogy hiányzik a 256 szín, de azt meg nem sügták volna, hol találom a meghajtókat.

Olyan kocsik ezek, mint a régi Rolls-Royce-ok, melyeket soforre s nem úrvezetőre gyártottak. Ha nekem kell kinyitnom a motorháztetőt, mit ér a fényes szerkezet?

A hang sem kevésbé rakoncátlan. A *PICDIC-sorozat Sound Blasterrel* fényesen működik, a Berlitz a CD-audio meghajtó kiválasztását kívánja – a *Windows* azonban nem vált automatikusan a hangmeghajtók között. Ahány CD-t csúsztatok be a meghajtóba, annyiszor kellene változtatnom a környezetet – hacsak nem vállalkozom arra, hogy különböző *win-* és *system.ini* fájlokkal működtetem a *Windows*-ot, vagy nem írok olyan *batch* fájlt, amelyek mindezt megoldja.

Meglehet, amit nekem nem sikerült megoldanom, az végül is Kolumbusz tojása, s van egyszerűbb mód a hangmeghaj-

Az Asterixnél a nyelvtanulás változatos módszerei közül válogathatunk

LEARN ENGLISH WITH

Asterix

tők, kép- és színelbontások összehangolására. Ha azonban egy tapasztaltabb felhasználónak ilyen gondjai akadhatnak, mit szőjön a mezei vevő, aki talán először lát CD-ROM-ot!

A gyártóknak legalábbis tanácsolható, hogy készítsenek bővebb, a technikai részletekre is kiterjedő, akár a *Windows Write* programból kinyomtatható *OLVÁSOD EL* utasításokat.

Feleselő szótárak

Az ördög, miként a Jóisten, a részletekben rejlik. Lássuk tehát a piac mai kínálatát! A nyelvtanító CD-k – ha már sikerült úrrá lenni a technikán – az idegen nyelv változatos elsajátítására teremtenek lehetőséget. Készítők a legszélesebbnek vélt keresletet vették célba. Miként egy ügyes kereskedő is a farmereken és a gyerekruházaton gazdagodhat leginkább, a CD-gyártók is a nyelvtanulás „farmer-és szabadidőpiacára” törekednek a szótárakkal és oktatóprogramjaikkal.

A piacon éppen kapható CD-szótárak ös és legelterjedtebb képviselője az *American Heritage Talking Dictionary*, vagyis az angol-angol hangos-CD. Korábban, mervelemzés változatát a forgalmazó *Wordscience Corporation* először csak írónak ajánlotta. A szótár jogtulajdonosa egyébként a *Houghton-Mifflin* kiadó.

A program erőssége volt, hogy miközben a felhasználója egy adott szövegszerkesztőn dolgozott, szükség esetén néhány gombnyomással, „forróbillentyűkkel” a képernyőre hívhatta a memóriarezidens módon betöltött szótárt.

Már ekkor nyilvánvaló volt – mint a CD-s változatnál is –, hogy ezúttal nem egy egyszerű szótárral van dolgunk, hanem úgynevezett tezaurusszal, azaz szinonima- és kifejezésgyűjteménnyel. Egy kevésbé találó szó helyett az elektronikus szótár jobbat kínált, és elárulta a mondattani funkciót is (jelző, határozószó stb.). A felhasználó alkalmazási példát is kapott, tehát a szótár sugallta a szó egész nyelvbeli helyét.

Mindezt ma már élvezhető hangon meg is szólaltatta a szótár, hiszen, mint a neve is mutatja: *beszél*. Vagyis az írott szó birodalmán túl, fonetikailag is megjeleníti a nyelvet. Egy-egyszer kezelhető, sőt még játékos és szórakoztató is tartalmaz.

Az amerikai beszélő szótár egyetlen hátránya önműn természetben rejlik, ez ugyanis jellegében *értelmező szótár*. Aki ennek a szótárnak a finom értelmezési között eligazodik, s a szolgálatosságait teljességgel képes kiaknázni, annak legfeljebb csak az időleges emlékeztetéseken segít ez a CD-ROM. Ez a feltételezett, „idális” felhasználó már olyan mér-

tékben bírja a nyelvet, hogy a szótárral nem kap szárnyakat, hanem – szükség esetén – csak mánakót.

Nem is szólva arról, hogy a korszerű szövegszerkesztők, így a *Word for Windows* vagy a *WordPerfect* hatos szériáját már eleve bőséges visszakereső tezaurusszal árusítják. Itt szinte már a szöveg keresi a szót, s nem a szótárhatalmas. A beszélő szótár így inkább a tanításhoz használható kiváló segédeszköz, mintsem az önálló tanulóhoz.

Az *Akadémiai Kiadó* és a más kiadványaival is bizonyított *Scriptum* egy *Angol-magyar, Magyar-angol* szótárral jelentkezik nemrég a piacon. Művük ötvenzer magyar és hetven ezer angol szót és kifejezést tartalmaz – ez az átlagos felhasználó számára általában elegendő. Szakmai szempontból kiváló az úgynevezett „szoftver engine”, azaz a „programozó modzöny”, amelyek az aktív összetevőket (kép, hang, képernyőzotts, szín, visszakereshetőség) „vonja maga után”. Itt a megjelenítő „interfésznek” éppolyan szerepe van, mint a fontmoduloknak és a modulok összeillesztésének. A parancs interpretációját egy belső környezet irányítja, amelyik az egérhez, a hangszóróhoz, a képernyőhöz, valamint a hangkártyához további információkat.

Az *Akadémiai-Scriptum* szótár megoldja a nyelváltatás nehézségeit is: egyaránt megközelíthető a magyar és az angol felől. A visszakeresést ügyesen oldották meg, bár a program gyorsaságában nem veszi fel a versenyt (bizonyára a kétnyelvűség okán) az amerikai változattal.

Kódlapról kódlapra

Ha van hibája, akkor az a védettséget szolgáló *GIB*, azaz a teljes szövegű dokumentum- és megjelenítő rendszer meglémezre telepítendő szoftverje.

Nem vitatkozom itt arról, milyen védettséget kínál a gazd szoftvermasolók s az egyetlen programot sok gépen futtatók ellen a *GIB*, mindenesetre, aki az ezzel a szótárral együtt kapható vagy külön is megvásárolható műszaki-tudományos szótárt is használni szeretné, az komoly megpróbáltatásoknak néz elébe.

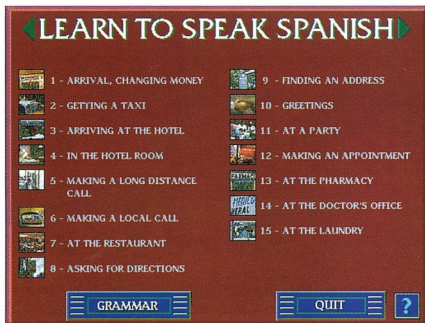
A karakterkódzettekkel sem megy minden simán: a szótár természetesen foglyra az (amerikai és magyar) kódlapok csatájának, hiszen az amerikaiból tudvalevően hiányzik néhány, a magyar íráshoz nélkülözhetetlen betű. Egy nyelvi program esetén pedig egyenesen illenlenség képos ékezetlet ékelenlente-ni egy betűt. Megoldásként a gyártó a *Lektor* című szoftver-jének 4-es fölötti változatát ajánlja vagy az egyébként kitűnő, de külön megrendelendő *billentyűzetmagyartit*; gyorsításhoz pedig a 6.22-es *DOS 3.86* szoftverjét.

Miért fizessen a vásárló olyasmiről – mondatják – amije már megvan, vagy amit nem tud használni? Mindenesetre furcsa, hogy egy CD-ROM-ot úgy árulnak, hogy ahhoz további szoftverek szükségesek. Ez azonban csupán a kérdés egyik oldala. A másik viszont az, hogy aki két vagy több nyelven kíván dolgozni, annak az éppen megvásárolt CD-ROM-tól függetlenül amúgy is meg kell birkóznia a kódlapok különbözőségével.

A *Scriptum* termékei számomra használhatóak, meggyőzőek, ezért restelleném – a megjelenítés grafikai eleganciájáért, a fontok kurzív és kiemelt karaktereire vonatkozó – apró kifogásaimmal tovább szaporítani a szót.

Inkább arról, hogy nagy bajban volt *Babits Mihály*, koszo-rús magyar költő, amikor *Dante* fordítójaként állt kellett vennie a Dante-díjat. Az itáliai irdalom legjobb fordítója gencsak gyarlón közlekedett szerelmes idegen nyelven.

Dzsungel a nyelv, váratlanul leselekedő veszélyekkel, az egyik nyelvből a másikba való átjárás pedig háncsból font hí a szakadék felett.

Forduljunk hát idegenvezetőhöz: itt van például mindjárt a *Pixel Graphics* kezdő angol *Nyelvmestere*. Betöltésénél a DOS-ból követeli a *share.exe-t*, addig meg sem szálal. Célserűbb tehát az indító környezete beépíteni, akárcsak a többnyelvűről gondoskodó *NL* funkciót! Jómagam szinte programonként váltam az *autoexec.bat* és a *config.sys* csillagképeit, józan eszem megóvására.

A *share.exe* elfogyasztásával a *Nyelvmester* egyszerű és világos grafikai háttérrel jelentkezik. Olvasmány, párbeszéd és tesztsorakoznak egymás mellett. Mindezt a nyelvtan és a szótár egészíti ki, ráadásul a képernyő tetején egy „eszközszalag” (toolbar) csábít egyszerűsége.

Tartalmilag, mint „nyelvkönyv”, a vállalkozás már kétségtelenebb. *Peter* és *Mary* moziba készül, és szörnyű dolog történik velük. Alig érnek a megállóba, elmegy a busz, és tizenöt percet kell várakozniuk. Emberileg persze mélyen együttérzik a fiatalokkal, az a szimulált környezet azonban, amelyben a nyelv alapfogalmait elsajátítják, művi és mesterséges. Érdekes módon a grafikai háttér mintha feltételezné is *Maryt* és *Petert*, mert bár a program, legalábbis „hangilag”, interaktív s lehetővé teszi a mikrofonhasználatot, igazából meg sem közelíti azt az összetettséget, amelyre a *Hyperglott* sorozatának egy-egy darabja képes.

A *Nyelvmester* erényei mégis számosak. Remek a nyelvtana, átgondolt a szótára, könnyű a kezelése. Jó tehát a ruha, amelyet az ösztövére *Peter* és *Mary* visel. A sztorihányos szöveg azonban nekem posztmodern: ahol szörnyű, ha lekéssük az autóbust, ott gyorsan elfogynak a jelzők.

Buborékmemória

S hogy egy nyelvtanító program sztorijai nem szükségszerűen szegényesek, azt a *Kossuth Kiadó* forgalmazásában piacra került *Asterix* bizonyítja.

A képernyő itt sok színben pompázik, a három ablak az angol szövegre, a fordításra és a tanári jegyzetekre nyílik, amelyek magyarul s értelmesen fedik fel egy-egy kifejezés rejtett vagy átvitt értelmét is. Tanulj angolul *Asterix*szel!, hirdeti a beköszöntő induló után egy hang, mely éppoly hosszú közreműködői listát sorol, akár egy nagyfilm.

Az *Asterix* vagy három kilobájtot kér a merevlemezben, ha

gyorsabb használatra serkentjük, és egy *smartdrive* sort is az indításhoz, ha elegendő memóriával szeretnénk felvértetni.

*Asterix*szel sok nyelven lehet tanulni, egyebek közt görögül is. Persze, nagy kérdés, hogy mit. Például ezt: „Gyorsan! Menessztek küldöncöt Rómába! – Ne fáradj, Cactus!” Ez szó szerinti idézet, s nekem némiképp tüksék.

Asterix: mesevilág, a hang a „cartoon”-é, az a rajzfilmé. A sztori a rajzból éppúgy követhető vagy követhetetlen, mint a szövegből. A CD csakugyan interaktív: a szereplők szájából gomolygó „buboréka” kattintott egérrrel a kérdés megváltoztatható, az övcsatra kattintva pedig megszólal a hang: *varázsvilág*.

A technika ilyenén magaslatain nem fenyeget a hétköznapi unalma, de ha valaki kizárólag ebből tanulna angolul, a római légiók harcászataiban előbb lesz jártas, mint abban, hogy egy vegyeskereskedésben a fentebb már említett védekezésért megvásárolja. Nem szólva a fonetikai háttérről, amelyből a kruttyogás, nyávogás, öblögetés már csak a rajzfilmkarakter okán sem hiányozhat.

A gyermekek tanításának egyetemes dilemmáját így talán ekképpen fogalmazhatnánk meg: gladiátor vagy védekezés, sztori vagy környezet.

A multimédia valószínűleg multi-multieszközök kíván: képes szótárát éppúgy, mint hagyományos, hangra, képre túpírozott nyelvkönyvet vagy rajzfilm mögé rejtett oktatást. Ezek nem egymással küzdő, hanem egymást kiegészítő megközelítések és iskolák, nem egymással ütköző, hanem egymással barokkozó pedagógiai felfogások. Remélhető csupán, hogy a CD-ROM-mal felszerelt iskolai könyvtárakban egyszerűen lesz majd meg a *PICDIC* sorozat, a *Nyelvmester* és az *Asterix*.

Nunc veniam...

Nunc veniam ad fortissimum virum – mondom latinul, korántsem e nyelvből való jártassággal fitogtatásaként, csak azért, mert latint tanító programmal még nem találkoztam. Holott megannyi középiskolában azüszeg lenne rá. *Most tehát a legerősebb férfiről énekelünk*,zik az *Hyperglott* sorozatról, pontosabban a nálunk elérhető darabjairól. Ebből kettőt vizsgáltam meg: az olaszt és a spanyolt.

Az olasszal nem boldogultam. Képernyőjén a zöld papagáj idegesített, a lemezek telepítésénél előbb egy „master”, azaz mesterlemez teremt meg az olvashatóságot, majd fél tucat leckénként újabb lemezek másolandók át egy különben szép és kezelhető *Windows* ablakba. Am itt a grafika egyszerű, bár a program csakugyan komplex.

Nyelvtanítási szempontból az ősi *Berlitz*-módszer korszerűsített változata: például zenét hallunk. – *Ez zene?* – kérdezik tőlem. Majd autósikorgás és a válasz: – *Nem, ez egy autó. Ez egy Chevrolet. A Chevrolet amerikai autó.*

A metódus: *Think and talk!* Azaz gondolkodj és beszélj! Hangkártyánk mikrofonjából bevitte saját szavunk bármikor egybevethető a nyelvtanáréval, feltevé, ha a hangkártyánkhoz odateleptjük a megfelelő meghajtót. A *Berlitz* a hétköznapi beszéd prófétája, de nincs közös hétköznapi, a mindennapokat leginkább egynekre szabják. *Ez nem Chevrolet, ez Volkswagen*, mondja a német *Hyperglott*. Autónélkülieknek végképp nem ajánlom!

Ezenközben a *Hyperglott* spanyoljának 4.0-s változata talán a legjobb nyelvtanító program, amely eddig a kezemből került. A *Learn to Speak*, azaz *Tanulj beszélni* sorozat köz-

szorta különb a *Gondolkodj és beszélj*-nél. A technika soha sem csupán a technológiai múlik, hanem az elveken és eszméken, melyeket az szolgálai hivatott. A Berlitz – csak pert ne kapjak ezért a nyakamba – mintha Pápa Új-Guineának készült volna, ott kísért fölötte a „pidgin”, azaz a bennszülöttek számára rendszeresített, egyezer szavas fattyú angol.

A spanyol nyelvtanító viszont felöntöket kezel a növekedet. A képernyője többszörös osztású, akár a „cselekmény”, akár a szótár tabelláját nézem: a tanárom – ha teste sebb is az én érzésemnél – szépen beszél, miközben kellően artikulálva tátogatja a száját. Itt lehet digitalizált videón „mozzintni” is, miközben háromszáz interaktív „drill”, azaz gyakorlat segít az előrehaladásban.

Fontos újítás a „kulturális jegyzetek” megeleveníthető alakja, ebben például aggódva figyelmeztetnek, hogy kerüljük el a túlfűszerezett és zsiros ételeket, valamint tartózkodjunk az alkoholfogyasztástól! Ezek után nem tartom véletlennek, hogy a legbősegebb fejezet: *Látogatás az orvosnál*.

Kiejtő szótár

A kiejtő szótár – óh, ékes magyar nyelv! – szerintem átejt. A helyesírást gyakorló *Spell it!*, melyet már röviden érintettem, valamint a *Hyperglott* német pósztelítője amolyan kiegészítő tornára alkalmas, már amennyire. Az orvosi dolgokra a némettanr anyiban emlékezett, hogy akad képernyője, amelyiken a teljes *larynx*, *mandibula*, *palatum* látható, mint egy logopédus rendelőjében. Gyakorlatolja a homonimákat (*wahn – wann; fühlen – füllen*), míg a „képxpressz” teljes német kifejezésekkel szolgál.

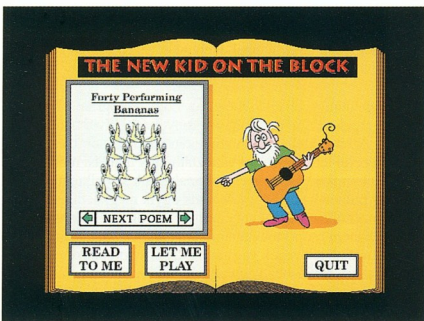
Előszörban tanának, s nem diáknak való.

A játszótéren

Van egy rossz és egy jó hírem végeztem. A CD-ROM forradalmasította az információtechnológiát, átrajzolta az adatátrolásról, az interaktivitásról kialakított képzeiteinket. Ugyanakkor nem fedezte még fel birodalma végső határait.

Olyan, mint egykoron a kristálydetektoros rádió volt, amelyben a technikai csoda bűmulata előbbre való lehetett a hallható műsornál; olyan, mint az első filmek, amelyekben az volt a lenyűgöző, hogy szemberohan a vonat – két dimenzióban. Nem véletlen, hogy nyelvtanuló programok

The New Kid on the Block, pompás nyelvi szórakozás gyerekeknek

A Hyperglott német „pósztelítője” amolyan „kiegészítő tornára” alkalmas

ritkán jutnak tovább a haladó vagy a középfoknál, a felsőfokot fenntartja magának a hagyományos forma: a tankönyv.

Ugyanígy: a hetvezezer angol szóval joggal büszkélkedő hangoszótar kevesebbet és másképpen „tud”, mint a „nagy Ország”; a szövetszerkesztőn belüli nyelvi segítségétől kezelési nehézségeivel elmarad.

Fejedelmi játék a CD-ROM, amit mi sem bizonyít jobban, mint a gyerekeközönségnek frott alkalmasainak félelmetes sikere, gazdagsága, színvonala. A grafikai ötletesség, interaktivitás igazából a gyermek képzelet szintjén képes kibontakozni, már csak azért is, mert az interaktivitás maga a játékosság.

Hatalmas cégek, a *Broderbund* és a *Random House* fejlesztése az „Élő könyvtár” (*Living Books*) sorozat. Ebből különlegesen szellemes a *The New Kid on the Block* (Az új srác a mi utcánkban) verses nyelvtörője. Mulatságos animációk jelentik meg, amint *Tilly* vinnyogni, nyúszíteni, kaffogni kezd a fűszeres ételektől – mert mindezek rajztrükkökkel pompás nyelvi szórakozást nyújtanak néhai *Romhányi József* szintjén.

Ugyanebből a sorozatból a „*Harry and the Haunted House*” (Harry és a kísértetkastély) már azt is megengedi, hogy egy-egy tárgyat megelevenítsünk az egérral, csóváltassuk a kutya farkát, életet leheljünk a falon függő képbe, madarakat röptünk ki a tetőgerenda alól, sőt megváltoztassuk a történetet annyiban, hogy főhősünk elrepülő labdjának más röppályát szabunk.

Tanulság

Tanulság nincs – miért éppen itt lenne? Örvedetes, hogy a magyar piacon is megjelentek – az *Automex*, a *Kossuth*, a *Scriptum* és a *Profi-Szoft* jóvoltából figyelemre méltó, élvezhető tanító és szórakoztató CD-ROM lemezek, amelyek bizonyos új híveket hódítanak a multimédiának.

A ROM fordított olvasata – némi hangzóeltolással – MÓR. A több mint tucatnyi nyelvoktató CD átbőgészése után a mór megtette kötelességét, a mór mehet – ahogyan a közhiadelleml ellentétben *Schiller* és nem *Shakespeare* írta volt.

A fenti adatot *Shakespeare*-ről és *Schillerről* persze egy CD-ROM-ról lestem le.

Ungvári Tamás

Connection

Történetesen tanít

Az interaktív nyelvtanító programok között igazi csemege a Connection videocsomag. Az izlésünk és igényeink szerint összeállítható programban a tökéletes képminőségű filmbejátszások a válaszaink, reakcióink szerint folytatódnak, így valóban „aktív” módon sajátíthatunk el egy nyelvet.

1. A vezérlőszoftver a másodperc törtrésze alatt keresi, illetve jeleníti meg a megfelelő videobejátszásokat
2. A szituációk meglevenítő filmrészletek képlemezen sorakoznak, de már készul a CD-s változat is
3. Életből elcsavart szituációk: vajon mikor indul a repülőgépünk?

A rendszer különböző szempontok – általános, személyes vagy üzleti kapcsolatok – szerint összeállított szituációsorozatokra épül. Az e szituációk meglevenítő filmrészletek egyelőre képlemezen sorakoznak, ám már készul a CD-ROM változat is. A képlemezek köszönhetően a filmbetétek képminősége tökéletes, aminek az alkotók különös fontosságot tulajdonítanak, állítván, hogy a nyelv és általában az összes interpersonális készség elsajjításában döntő, hogy a látvány mennyire valószerű. A testbeszéd és a mimika megértése már fél „nyelvtudás”, ezért a Connection esetében például a hang kikapcsolásával is gyakorolhatjuk a szituációk megértését.

A rendszer lelke a számítógép, amelynek a videokártyája alkalmas a képlemezjáról származó filmrészletek és az oktatóprogram által a képernyőn egyidejűleg megjelenítendő információk összekeverésére. A vezérlőszoftver – a másodperc törtrésze alatt – képkocka pontossággal keresi meg, illetve jeleníti meg a monitoron a megfelelő videobejátszásokat. A rendszerhez természetesen fülhallgató vagy hangszórók, illetve – a saját hangunk bekeveréséhez – mikrofon is tartozik.

A program elindítását követően – a bejelentkező képsorok után – egy könnyen értelmezhető és kezelhető menürendszer tűnik fel. A tananyag alapjául szolgáló történetet és annak kiegészítéseit többféle módon – mindenekelőtt vagy az eseményekre, vagy nyelvi funkciókra bontva – rendezhetjük. A bennünket érdeklő részletek, a hozzájuk kapcsolódó háttér-információkat és gyakorlatokat könnyen kikereshetjük. A hagyományos idegen nyelvi videoanyagokhoz hasonlóan a jeleneteket összefüggő klipsorozatként is megtekintjük, és kérhetünk akár kényelvű szinkron feliratozást is.

Az intenzív interaktív feldolgozások elszogott mondatrészenként játszhatjuk le a szituációkat, az viszont mondatokat

tesztölgesen megisméltethetjük, közöttük előre-hátra léphetünk, vagy folytathatjuk a lejártszát bármely, a szövegtől kíváncsi kikerest mondatrésztől. A beállított módot bármikor megváltoztathatjuk, azaz kedvünk szerint kapcsolhatjuk ki-be a feliratozást, a hangot, a képet, nyelvtani segítséget vagy szótárt kérhetünk, sőt anyanyelvi modell szintre is válthatunk, ahol az életszerű szituációban elhangzó részletet például brit vagy amerikai beszéd „irodalmi” kiejtésében is meghallgathatjuk.

A közpni vagy éppen ellenkezőleg, a „steril” kiejtés gyakorolhatjuk is, hiszen hangkártya segítségével saját vezérzőnk is felvehetjük és egybevetjük az eredetivel. De be is ugorhatunk valamelyik szereplő helyett, ekkor a gép „elémítja” a kiválasztott résztvevőt, s helyette mi beszélhetünk. E sajátos karakoe visszajátszásakor a saját hangunkat halljuk a jelenetbe keverve.

A tananyag elemeit egyébként a rendszer nem csak jelenetekbe szervezve képes tálnai, hanem – miként arról már szó esett – nyelvtani-tartalmi funkciók szerint kiválogatva is. Kikereshetjük például a köszönéseket vagy a helyeslés frázisait a teljes anyagból. Ekkor egy listában megjelennek a keresett mondatok, és azokat egymás után vagy testszűnk szerinti sorrendben visszahallgathatjuk a hozzájuk tartozó jelenetbe ágyazva, illetve a modell kiejtésmintái szerint. Természetesen ezáltal is kérhető felirat, nyelvtani segítség, készíthető összehasonlító hangfelvétel.

Tudásunk ellenőrzésére a program teszteset ajánl, amelyek 10–12 választási lehetőségükkel megközelítik a nyomatott anyagok „nyitott mondatinak” hatásfokát, a válaszok mégis kiértékelhetők számítógéppel. Helytelen válasz esetén nemcsak hibajelzést kapunk, hanem a program rá is mutat, hogy miben tévedtünk.

A legkellemesebb talán mégis az, hogy a program néhány, a számítógépek világában szokásos konvención kívül nem kényszerít rák semmiféle sablont, munkarendet. Az adott anyag keretein belül teszteset szinten változtathatjuk tanulási módszerünket – mivel, hogyan és mikor akarunk foglalkozni –, bármely pillanatban átkeposhatunk egyik megjelenítési, szervezési módról a másikkra. Ugyanakkor a program nemcsak egyéni, hanem csoportos (tanár által vezetett) oktatásra is felhasználható. A szövegek vagy azok kiválasztott része kinyomathatók, tesztkészítéshez vagy akár segédanyagként is felhasználható.

Multimédiához, térinformatikához, kiadványszerkesztéshez

Fraktálos képtömörítők!

Lehetséges tömörítési arányok: 1:100 - 1:250
Maximális tömörítésnél sincs érzékelhető torzulás
A betömörített képek felbontásfüggetlenek, nagyfájtként
Állóképek és video file-ok tömörítéséhez használhatók
Végfelhasználói és fejlesztői (SDK) változatokban
Referencia: Microsoft Encarta CD-ROM enciklopédia

Aktiv Rekord
SZOFTVERRENDSZEREK

1072 Budapest, Rákóczi út 24.
Telefon/Fax: (1) 322 92 78

RESSJE Kft.
1145 Budapest, XJv.
Amerikai u. 33.
Tel/Fax: 252-3941
Tel: 06 60 321-885

**Mi besegítünk
számítógépe finanszírozásába!**
DTK számítógépek
kamatmentes részletre,
2 év garanciával.

Magyarország egyik legelőcsbb
CD lemez választéka!
Díjmentes szaktanácsadás!
**Vizsoteladók kerestek
kedvező finanszírozási lehetőséggel!**
50%-os hitel a Vizsoteladóinknak,
valamint az el nem kellett lemezeket
újakra cseréljük.

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

A művelődési és közoktatási miniszter a Kormány 1092/1994./X.7./ számú határozata alapján nyilvános pályázatot hirdet a honfoglalás 1100. évfordulójának megünnepléséhez és a magyar iskola millenniumához kapcsolódó rendezvények, események, kiadványok, interaktív munkák, helyi, társadalmi kezdeményezések támogatására. A pályázat lebonyolítója a Nemzeti Kulturális Alap Igazgatósága.
A pályázaton műfaji megkötöttség nélküli olyan ter-

vek vehetnek részt, amelyek tematikájukban kapcsolódnak

1. a honfoglalással kezdődő 1100 év magyar és magyarországi történelméhez és kultúrájához,
 2. a magyarság európai beilleszkedésének történeti folyamatához,
 3. a magyar iskolatörténet kiemelkedő évfordulójához,
- amelyek maradandó értéket hoznak létre, erősítik a magyar és kisebbségi önismeretet, gazdagítják a nemzeti kulturális örökséget, a helyi közösségeket.

A pályázaton részt vehet minden kulturális, tudományos, oktatási intézmény, civil szervezet, alapítvány, önkormányzat és más jogi, valamint természetes személy, amennyiben kidolgozott dokumentációval és költségvetéssel rendelkezik.

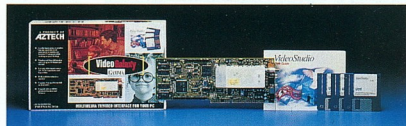
A március 31-ig benyújtandó pályázatokot a célra felkért szakértői bizottság bírálja el, s ezek a tervezett költségvetés legfeljebb ötven százalékáig kaphatnak támogatást.

Tartalmi kérdésekben a Honfoglalás 1100. évfordulója Emlékbizottság titkárságának címén és telefon-

SOUND GALAXY WAVERIDER 32+ A REFERENCIA HANGKÁRTYA!

16 bit sztereó 4-48 kHz • 2 MB-os beépített hullám tábla • 3D Sound upgrade lehetőség • MIDI: MPU401, MT32, General • Multi CD-vezérlő: AT és IDE • SB, SB Pro, AdLib, Windows • Dinamikus filter • EEPROM konfigurálás • mikrofon + fejhallgató • ComVoice hangfelismerő szoftver • Clef szoftverek + Midisoft

VIDEO GALAXY GAMMA A HÁZI TV/VIDEOKÁRTYA!

LIVE VIDEO OVERLAY • TV-TUNER • KÉPDIGITALIZÁLÁS • REAL TIME VIDEODIGITALIZÁLÁS • TELETEXT OPCÍO • MPEG I CD-I OPCÍO

E havi ajánlatunk

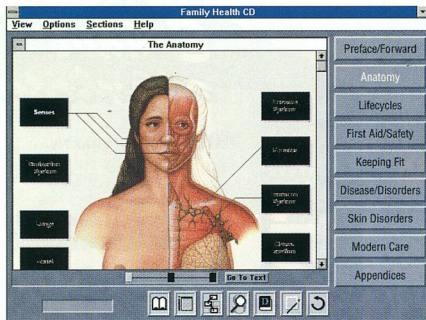
HONFOLGALÁS

PHILIPS CD-INTERAKTÍV		+ÁFA
CD-I	450 lejátszó	58.900,-
	210 lejátszó	69.900,-
	820 lejátszó	82.000,-
	350 lejátszó (hordozható)	356.000,-
DVC	(digitális vido cartridge)	37.500,-

Language Learning Engl. 1.	20.990,-
Language Learning Engl. 2.	20.990,-
Das Wunder der Geburt	4.200,-
Time Life Photography	5.600,-
Compton's Encyclopedia	25.800,-
Rand MacNally US Atlas	4.200,-
Joy of Sex (DVC)	5.600,-
Playboy Complete Massage	5.600,-

További CD-I lemezeinkről kérje külön árlistánkat!

1124 BP, MEREDEK U. 27., T.: 185-3755 FAX: 166-7641
MINTABOLT: 1085 BP, BLAHA L. TÉR 3. T./FAX: 138-4947
4029 DEBRECEN, CSAPO U. 63. • TEL./FAX: (52) 429-366
9700 SZOMBATHELY, SZILY J. U. 17. • TEL./FAX: (94) 326-119

Orvosi CD-k

Kérem a következőt!

Az egészségügyi, orvosi CD-k világa a multimédia birodalmának önálló tartománya, amelynek tájain szakember segítségével kalandozunk alábbi összeállításunkban.

Meglehetősen gazdag a választék egészségügyi-orvosi vonatkozású CD-ROM-okból. A gyártók gyorsan rátaláltak a multimédia számára hálás területre: az emberi szervezet felépítésének és működésének kutatása során felhalmozódott kép- és hanganyaggal roppant plastikusan bemutatható hatalmas információtömege.

Természetesen e téren az orvostudomány jól szemléltethető ágai: az anatómiai, a sebészi, a bőrgyógyászati ismeretek vizuális megjelenítései járnak az élen, más szakterületeken viszont az adatok gyors megtalálását, azok rendszerezését könnyítik meg az „ezüstös korongok”.

Am a hazai kínálatot áttekintve nyomban felmerül a kérdés, hogy a gyártók végül is kiknek szánták a kiadványaikat, kiket kívánnak megcélolni az orvosi témájú CD-ROM-okkal. A programok felépítése, tanító szándéka azt sejteti, hogy a fejlesztők elsősorban az amerikai átlagember család-egészségügyi tájékozottságát kívánják ily módon pallérozni. Erre utalnak például az interaktív módon, a tünetek alapján azonosítható körképek vagy az olyasfajta utalások, hogy *a beteg ilyen és ilyen tünet esetén forduljon orvoshoz.*

A bökkenő csupán az, hogy a hazai átlagos egészségügyi kultúráról tekintve féltő: ezeket a komplex ismeretanyagot adó CD-ROM-okat sajnos inkább csak a közép- és felsőfokú orvosi tudással felvértezett egészségügyi főiskolások, orvostanhallgatók, kezdő orvosok fogják élvezettel használni.

Másfelől viszont az általános oktatói feladatokat felvállaló készítői szándék a szakorvos számára felesleges, zavaró, noha

nemegyszer ő is hasznos információkat találhat e lemezek adtaik között. Mindenesetre bízzunk benne, hogy már a közeljövőben az *Orvos a családban* könyv utódaként megjelenik egy-egy – a hazai felkészültségre adaptált – család-egészségügyi CD-ROM is a „házi szakirodalomban”.

A bemutatásban szereplő programok hardverigénye hasonló. Általában 4 Mbájtos RAM-ot követelnek, s természetesen szükség van a *Windows 3.1*-es verziójára, CD-ROM olvasóra és hangkártyára is. Érdekeség, hogy a programok nagyobbik hányada – az amerikai eredetnek betudhatóan – Macintosh gépen is futtatható. A programok a megszokott *setup.exe* állománnyal telepíthetők.

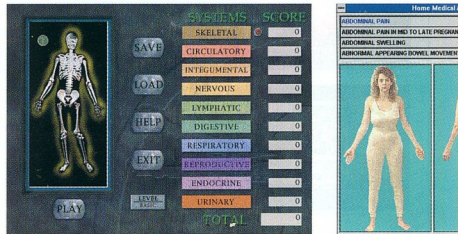
Az orvosi programok egyik kedvező tulajdonsága, hogy viszonylag szerény angol nyelvtudással is jól elboldogul velük a felhasználó, feltéve, ha amúgy jártas az orvosi szakszargonban, a gyógyításban használatos latin vagy latinos kifejezések sűrűjében.

Szinte az elsők között jelent meg Magyarországon az amerikai *Mayo klinika Family Health Book* nevű CD-ROM-ja. Ez a lemez átfogó képet ad az emberi szervezetről, az életműködésekről, egyes körképekről – elsősorban az életkoroknak megfelelő csoportosításban. Egyenként veszi sorba az egyes szervrendszereket, a hozzájuk kapcsolódó szakorvosi teendőkkel, taglalja az élet veszélyeztető tényezőket (az úgynevezett rizikófaktorokat) és ezek elkerülésének lehetőségeit.

Negyvennégy animációs és több mint 160 állóképes illusztráció színesíti a hatalmas információs anyagot. A grafikus ábrázolások didaktikailag ugyan nem kifogásolhatók, de természetes videóklipek mindenképpen szemléletesebbek lennének.

A szövegben való eligazodásban egyes szakszavak kiemelése, illetve az ikonok használata segít. Az egyes témák átvezetése, a részek kiválasztása folyamatos – a technikai (programozói) megoldások mindvégig dicséretesen a háttérben maradnak. Mindezek feltételül e CD-ROM javára szólnak.

A Mayo klinika következő oktatóprogramja a *The Total Heart*, amely jól áttekinthető, könnyen kezelhető, lezetsült windowsos környezetben átfogó képet ad a szív anatómiai felépítéséről, az egészséges szív működéséről, a szívbetegségek-

ről, azok orvosi kezeléséről s természetesen a kockázati tényezők megelőzéséről.

Összefoglaló táblázatot kapunk az életveszélyes szívóroham sürgősségi ellátásáról, a tünetek és teendők felsorolásával. Bőséges orvosi szótár és többféle adatkereső segíti a tájékozódást. Itt is didaktikus, animált grafikus ábrázolás szolgálja a jobb megértést. Elsősorban a szakterület iránt érdeklődő, felsőfokú végzettségűeknek ajánlható ez a program.

A mindennapi munka után felüdítő szórakozás lehet a Mayo klinika *AnnaTommy* nevű, játékos, oktató CD-ROM-ja. A szójáték *Anna és Tommy* – két kisgyerek – emberi testben tett kalandos utazására. Két gyereket oktató rajzfilm és pontgyűjtő játék során felfedezhetünk az emberi szervek, szervrendszerek titkaihoz. A programot tízéves kortól ajánlják a CD-hez értő játékosoknak. Miközben a „két kalandor” lépcsőzetesen eljut „a nagy mű” megismeréséhez, a játékosok elsajáthatják az anatómia alapjait, s leckét kapnak a logikus gondolkodásból is.

Nagyszerűen megszerkesztett diagnosztikai program a *Home Medical Advisor Pro*. Ez az a CD-ROM, amelyet szívtől szerint őszintén ajánlunk az orvosfelhasználóknak is. A tünetek alapján interaktív formában ad átfogó képet a lehetséges kóreléttani elváltozások elemzéséről, s felettébb gazdag az általános és a szakorvoslás körébe tartozó betegségek bemutatásában.

A tartalmas leírásokot 102 pompás videofelvétel egészíti ki, ám ezek egy része – érthetetlen módon – nem kapcsolódik közvetlenül a témához, ugyanis a tenger alatti világot mutatja be – igaz, roppant látványosan.

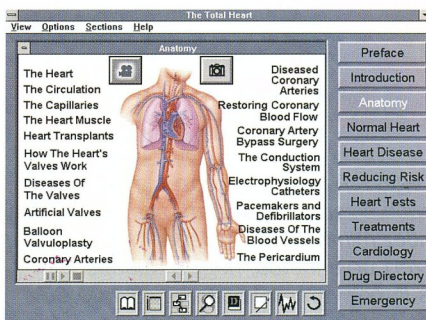
A *The Family Doctor* című CD-ROM igen részletes anatómiai leírása szinte már az orvosi anatómiát alulra igényével készült. Kérdés-felelet formában nagyon sok szervi elváltozást, betegséget taglal. Hasznos segítség a hatalmas információk anyagában, hogy a „History” nyomógombbal időrendi sorrendben visszakéreshető az adott napon használt elemek bármelyike. A programot 2300 kérdés és válasz, illetve 300 illusztráció teszi élvezetessé. A programozói megoldások viszont kevésbé precízek: a képek beállításra, elhelyezésére nem gondúlékeny, gyakran szorult korrigálásra.

Ez utóbbi két programot beépített gyógyszerkönyvvel is kiegészítették, amelyek azonban sajnos a magyar gyakorlatban

AnnaTommy, játékos kalandozás az emberi szervezetben (bal oldali kép)

A Home Medical Advisor Pro jó szívtel ajánlható orvosoknak is (középső kép)

A Family Doctor – kérdés-felelet formában – egy serg szerzi elváltozást, betegséget taglal (jobb oldali kép)

The Total Heart, minden, amit a szívről tudni érdemes

csak fenntartásokkal használhatók, tekintettel arra, hogy a tergentülön és Magyarországon különbözőek a gyógyszerek úgynevezett „gyári nevei”. Ennek ellenére – kiváltva ugyan a *Home Medical Advisor Pro* esetében – példászerű a gyógyszer-egyeztethetőségek (interakciók) elemzésének megoldása. S ha már itt tartottunk, megvizsgáltunk egy önálló, professzionális gyógyszer CD-ROM-ot is.

A *The Pill Book* átfogó gyógyszerkönyv, amelynek feldolgozásához a program számtalan segítséget ad: az egyes készítmények leírását, az ideális választandó gyógyszert, valamint szótárt – amely latin és görög kifejezéseket is megad, és fonetikus átírással segíti a kiejtést. A képi megjelenítés segítségével láthatjuk a gyógyszer alakját, színét, esetleges felirátát. A program birtokában az általános orvos nem kerül olyan helyzetbe, hogy nem tud mi kezdeni a beteg által említett „kicsi, sárga vagy hosszú, kék tablettá” fogalmakkal.

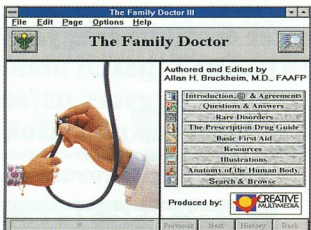
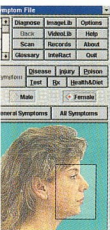
A gyógyszertervezés bemutatása során a program meghatározza az egyes generikus készítmények nevét, hatását, ugyanakkor mellék- és kölcsönhatásait is. A napi alkalmazás és a már korábban említett magyar gyári nevek persze korlátokat szabnak a hasonló nagy adatbázisok hazai használatának. Ennek ellenére a lemez hasznos tanulmányozhatójak a gyógyszereszek és a gyakorló orvosok, amál is inkább, mert egyre több készítmény neve ismerős már itthon is.

A mellékelt két tájékoztató könyvecskeből egyrészt elsajáthatjuk a program használatát, másrészt képet kapunk a zőnes kapszula, tableta, filmtabletta kinyomtatott ábráiról: a jól megszerkesztett gyógyszerkatalógus a gyógyszerek óriási forma- és színgazdagságát is dicséri. Alighanem felbecsülhetetlen segítséget jelentene a hazai orvoslásban, ha hasonló, de a magyar nevű gyógyszerkészítményekre adaptált programokhoz is hozzájuthatna az orvos.

Az orvosi-egészségügyi CD-ROM-birodalomban tett kirándulás végén egy utolsó megjegyzés: sajnos nem találkoztunk fogorvosi-fogászati-fogtechnikai tárgyú programokkal, holott ezen a szakterületen is nagy lehet a multimédia szerepe. Feltehetőleg ez csak a hazai piac hiányossága.

Mindenesetre az orvoslásban bőséggel akadnak még kiaknázatlan lehetőségek a multimédia számára, s aligha tévedünk, ha feltételezzük, hogy már a közeljövőben megjelennek a hazai készítésű egészségügyi CD-ROM-ok is a piacon.

**Dr. Hatvani Szabolcs
háziórosv**

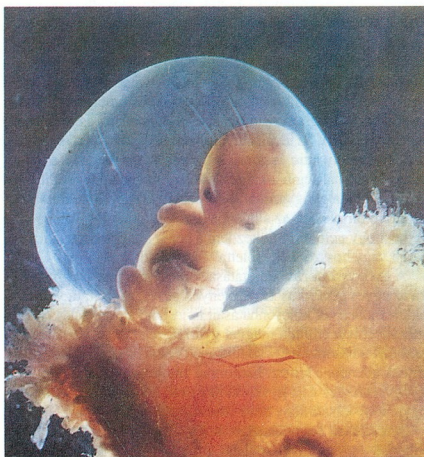

És teremté hat napra.

Külföldön az egészségügyi szakképzés a multimédia talán leggyorsabb sikerrel kecsegtető ága, ám a hazai orvoslás mindez mintha eddig hidegen hagyta volna.

Éppen ezért örvendetes, hogy a Budapesti Perinatális Intenzív Centrumban egy oktató CD előállítatását fontolgatják. Erről Dr. Machay Tamás úrral, a központ vezetőjével beszélgettünk.

Azt a bizonyos tíz százalékot kellene csökkenteni

CD Panoráma: Talán nem szerencsés gazdasági adatokkal indítani az újszülöttek életésélyeiről szóló beszélgetést, mégis tény, hogy évente százezeket költenek az anyaméhben belülről töltött hónapjainkra, majd életünk első napjaira ügyelő szakemberek képzésére. Az összeg jelentős része megspórolható lenne egy ügyesen összeállított oktató CD-vel. Hány orvos érdekelte egy ilyesfajta multimédiában?

Machay Tamás: Nagyon sok. A képzési rendszerünkben a gyermekorvosi szakvizgára jelentkezőknek fél évet kell eltölteniük intenzív újszülöttsztályon. A három-négyezer gyakorló gyermekgyógyász közül, további specializálódásuk eredményeképpen körülbelül kétszáz neonatológus kolléga dolgozik az országban. Huszonhárom intenzív újszülöttsztályon évi ötezer beteget látunk el, roppant nagy felelősséggel, hiszen – s ez nem biztos, hogy köztudott – az élete első hat napján több ember hal meg, mint a további 40 évében.

A szélsőségesen kis súlyú újszülötteknek főként a szakma és a szakképzés fejlődésének következtében ma sokkal jobb az életben maradási esélyeik, mint 10-20 évvel ezelőtt voltak.

CDP: Vajon miként segítheti a nem csupán állóképek, hanem szemléletes videoanimációkat is sorozatos multimédia az orvosoktatást?

M. T.: A tankönyveinkben szereplő fényképfelvételeket nagyon nehéz a valóságra vonatkoztatni. Mondok egy példát: egy méhen belül diagnosztizálható szívhibát hiába látok egy fényképen, nem biztos, hogy az ultrahangkészülék előtt ülve föl is ismerem.

A helyes diagnózishoz a nagy szakértelem mellett feltétlenül szükséges, hogy számos konkrét esettel is találkozson a diagnosztizáló; és ez utóbbi egyáltalán nem biztos, hogy előfordul egy gyakorló orvos praxisában. A ritka eseteket össze lehetne gyűjteni egy CD-ROM lemezre, amely aztán

US.EX Kft.

Tel: 2-679-919 1410 Budapest Pf. 185
Több ezer erotikus és egyéb CD közül

RENDELHET postai utánvétellel.

Diszkrét és gyors teljesítés.

Még aznap postázzuk.

5.000,- Ft feletti CD lemez megrendelésénél cégünk átvállalja a postaköltséget.

Kérje katalógusunkat.

US.EX Kft.

- ⇨ Számítógép (PC) és nyomtató javítása, átalakítása, kiszállásos javítása
- ⇨ Tápegységjavítás
- ⇨ Szűnetmentes áramforrások javítása
- ⇨ Floppydrive-ok és winchesterek javítása
- ⇨ Garancia megváltásos javítások

MONITORJAVÍTÁS

PLUSZ 800 Ft+ÁFA-tól

Szükség esetén cserealkészüléket biztosítunk!

1047 Bp., Mildenerger u. 1/b.

☎ 180-4698

1054 Budapest, Báthori u. 19.

☎ (06-60) 319-326

a szakképzésben éppúgy hasznosítható lenne, mint a napi gyakorlatban. S természetesen jól szolgálná az oktatást a nagyon is jellemző esetek interaktív bemutatása.

Tervezett programunkkal otthon is és továbbképző tanfolyamokon is tanulhatnak a kollégák, s a program a tanár szerepkörét is átvenné: visszajelezne, ha jól felelt a „nembulo”, illetve csak akkor engedné továbblépni a tananyagban, ha helyes választ adott.

CDP: A hasonló külföldi alkotásokat elnézve az egészségügyben használatos, egyre bonyolultabb berendezések kezelésének elsajátítása ott legalább annyira súlyponti kérdés. Készülnek-e Önök is ilyesmire?

M. T.: Igen, hiszen a képzés és továbbképzés mellett másik fő célunk a terápiás gyakorlat segítése. Ma már valóban nagyon bonyolult gépeket működtetünk az újszülöttek életben tartására, aminek az a következménye, hogy külön tudomány az újszülöttek lélegeztetése vagy az intenzív monitorizálás során kapott eredmények kiértékelése.

Ez utóbbi azt jelenti, hogy pillanatról pillanatra követik például a vérgáz értéket, miközben értékelni kell az ultrahang- és röntgenképeket, be kell állítani az oxigénkoncentrációt, a légzésszámot stb.

Még ha valaki intenzívben gyakorolja, akkor is minimum öt-hat év kell mindennek az elsajátításához. Viszont azok a kollégák, akik évente legfeljebb 10–20 újszülöttet látnak el, egész praxisuk során sem találkozhatnak annyira beteggel, hogy megfelelően be tudják gyakorolni mind ezt a tudni- és tenialót.

CDP: Hány újszülöttet kezelnek Önök egy év alatt?

M. T.: Mi évente 750–800 újszülöttet látunk el: közülük mintegy félezeret hosszabb ideig szorulnak intenzív ellátásra, mert szélsőségesen kis súllyal vagy fejlődési rendellenességgel jöttek a világra, esetleg „csak” nagyon betegek.

Szinte valamennyiüket lélegeztetni kell, így ez az egyik legfontosabb teendők. Éppen ezért elsősorban a lélegeztetéssel kapcsolatban felgyülemlett tapasztalatainkat kívánjuk megosztani kollégáinkkal.

A valóságban ugyanis hiába vesz részt nálunk egy orvostársunk két-három hetes továbbképzésén, ezalatt nincs módja kipróbálni a speciális lélegeztetőgépet – már csak azért sem, mert ha itt egy kezdő hibázna, akkor ezzel az újszülött életét veszélyeztetné. Egy interaktív lemez segítsé-

gével viszont valóságghú szituációkat gyakorolhatna a gépen, és azonnal visszajelzést kapna, ha helyesen döntött, de akkor is, ha netán rosszul végezne el egy műveletet, vagy helytelen diagnózist állítana föl.

CDP: Meglehetősen eretnek gondolat, de nem félő-e, hogy a bonyolult gépekkel mondjuk a súlyos fejlődési rendellenességgel világra jött gyerekeket is megtartva, életésélyüket ugyan javítják, ám életminőségüket aligha?

M. T.: Ez a kérdés nálunk így nem merülhet fel. Magyarországon ugyanis a passzív eutanázia sem megengedett, tehát lehettem a túrány döntői el, hogy mindenképpen meg kell próbálnom életben tartani még a fejlődési rendellenességgel világra jött újszülöttet is.

Más országokban más előírások vannak érvényben, és ennek megfelelően az orvosi gyakorlat is eltérő. Hollandiában például sokkal nagyobb felelősség hárul az orvosra, az ottani kollégák például egy bizonyos típusú agykárosodásban szenvedő, súlyosan fogyatékos újszülöttet hagyhatnak meghalni, de az Egyesült Államokban még egy halmozottan sérült, Down-kóros újszülöttet is intenzívben kezelni kell.

Érdekes azonban, hogy soha senkiben nem vetődik fel, hogy egy kórában fekvő felnőtten ne lélegeztessünk akár heteken, hónapokon át, pedig közülük legalább annyi agykárosodott lesz, mint az újszülöttek között.

CDP: Mégis, milyen arányban maradnak vissza károsodással a mesterségesen életben tartott csecsemők között?

M. T.: Az újszülöttellátásnak komoly eredményei vannak: amíg nem volt intenzív ellátás, az 1000 gramm alatti újszülöttek 95 százaléka meghalt, most 60 százalékuk életben marad. Az életben maradtok mintegy tíz százaléka károsodik, és ez így volt akkor is, amikor ötven gyermek maradt életben az ezerből, és ma is, amikor hatszáz.

Éppen azt szeretnénk elősegíteni ezzel a multimédiás oktatóprogramunkkal is, hogy a lehető legkevesebbet bízzuk a véletlenre. Tudatos és jó diagnosztikai módszerekkel, a terhésség korai szakaszában fölismert súlyos károsodások kiszűrésével ezt a bizonyos tíz százalékot lehetne és kellene csökkenteni.

Tószegi Zsuzsanna

FIGYELMEZTETÉS!
A BYTESTORE KFT KIJELENTI, HOGY AZ ÁLTALA FORGALMAZOTT CD-ROM-OK HASZNÁLATA MIATT FELLEPSŐ ÁTALVATLAN ÉJSZAKÁKÉRT, A FOLYTÓ-NOS COMPUTER ELŐTT ŐLÉSBŐL EREDŐ CSALÁDI VITÁKÉRT ÉS AZ IZGALMAK HATÁSÁRA BEKÖVETKEZŐ MAGAS VÉRYŰMÁSÉRT NEM VÁLLAL GARANCIÁT !!

AMIÉRT GARANCIÁT VÁLLALUNK, AZ A SOKRÉTŰ VÁLASZTÉK, A MINŐSÉG, AZ ALACSONY ÁR A KITŰNŐ SZÓRÁKOZÁS ÉS A MEGSZERZETT TUDÁS!

Byte Store

CD-ROM-OK MÁR 666 FORINTÓL!
kérje ingyenes katalógusunkat
CÍMŰNK:
ByteStore Kft., Kazinczy u.11, 1076 Budapest
Telefon / Fax : 141-6127

SilverPlatter
Towards
The Worldwide Library

Több mint 300 angol nyelvű tudományos adatbázis fizethető élő CD-ROM formátumban a tudományos könyvtárak, az orvostudomány és más szakterületek kutatói számára

Várjuk érdeklődését:
SPEEDUP Kft.
1146 Bp.,
Cházár András u. 18.
Tel./fax:
(1)142 83 87

Mese velővel

Vigyázzunk, ha egy koldussal találkozunk, mert lehet, hogy fontos titkot árul el nekünk, persze csak akkor, ha barátságosak vagyunk hozzá.

A sztorijátékok a hagyományos játékoktól eltérően a jellemet is próbára teszik, igaz, lejátszásukhoz a multimédia arzenáljára is szükség van.

A kalandjátékok elsősorban a fiúk érdeklődését csigázzák fel

Tavaly tartották a kaliforniai Santa Clarában a komputeres játékfejlesztők konferenciáját, amelyen majd másfél ezren vettek részt a szakma legjobbjai közül. Az újási érdeklődés nyitja a multimédiás és CD-piac utóbbi hónapokban tapasztalható robbanása. (Az előrejelzések szerint CD-ROM-okból legalább 9,3 milliót, szoftverekből pedig több mint 50 milliót adnak el az idén, ami tízszerese a három évvel korábbi mennyiségnek.)

A fellendülésből persze bőven jut a játékoknak is, illetve a játékkfejlesztőknek, akik azonban mostanában komoly szakmai dilemma elé kerülnek, vajon miféle játékok a jó játékok: a „hagyományos”, egyszerűen interaktív csíhi-puhik, avagy a mozifilmhez hasonló és tartalmában életszerű, sőt személyiségfejlesztő kalandok vagy sztork, amelyeknek netán még erkölcsi mondanivalója is akad?

Tény, hogy a CD nagy kihívás, amelyre egyes fejlesztők úgy reagálnak, hogy játékaikban patakokban folyik a vér, és tucatmáz hullanak az áldozatok, élethű halálsikolyokat hallatva.

A CD-platform azonban a másik irányzatnak is kedvez, az úgynevezett sztorkjátékoknak, amelyekben a játékos képességei és beállítottsága szerint vesz részt a cselekményben.

Ellentétben a regényekkel vagy a mozival, a számítógépes játékok a programozással kezdődnek és végződnek, ami nagy megkötöttség, és a kivittelt tekintve számtalan a bizonytalansági tényező is. Ezért történik, hogy e játékok mesésződése legelőbbszr primitív, aligha versenyezhetnek a hollywoodi film-

sztorkokkal. A karakterek halványak, a cselekmény hitvány, és legelőbbszr nem hordoz semmiféle pozitív üzenetet. Nem ártana tehát megkérni a hollywoodi mesemondókat, hogy ők is segítsenek, ám nem a teljes vagy a ló túlsó oldalára, a tévébeli silányságokat és reklámiúv megoldásokat ontva.

A játékkészítés alapelve, hogy ezt az interaktivitás különbözőti meg más – passzív – időtöltéstől. A játék ilyen értelemben nem más, mint maga az interfész (más szóval az, amit a játékos lát). A design pedig akkor jó, ha ez az interfész nem öncélú, hanem transzparens módon engedi érvényesülni a tartalmat (mint ahogyan például a gépkocsi vezetések sor semm koncentrálnak, hogy miként kell nyomogatni a pedált és telergetni a kormányt).

A komputeres játékok története valójában az interfész fejlődéséről „szól”. A kezdetleges szöveges játékokat, amelyekben olyan válaszokkal lehetett előrehaladni, mint „nyisd ki a postládát”, kiszorították a látványosabb grafikus játékok.

Ezekben azonban még mindig az a közös, hogy a választási lehetőségek száma korlátozott, az esemény menete pedig a hős és a gonosz figurák közötti egyszerű konfliktusokra épül (a rizikó pedig legfeljebb annyi, hogy a sárkány valóban felfalja a királykisasszonyt). A játék különböző szintjei között vajmi kevés az összefüggés, és az alsóbb szinteken megszerzett tapasztalat fejlebb már nem érvényes. Ez is sokszor untató, hogy ismétlésről minden pontosan ugyanúgy történik, mint az előző játék során.

A továbblépést azok a játékok jelenthetik, amelyekben a karakterek árnyaltabbak, a játékbeli szituációknak több köze van a valóságghoz, és a játékosok személyisége is érvényesül (mint például a szerepjátékokban).

A játékokkal kapcsolatos elméleti fejtegetések megállapítják, hogy jelentős különbség van a fiúk és a lányok játékbeli szükségletei között: míg a fiúk számára a szabályok szentek, és a történetben a legérdekesebbek a kalandok, a lányok a szabályokat rugalmasabban fogják fel, s annak örülnek, ha a konfliktus kezd megoldódni (és ebben életszerűbb a gondolkodásuk). A lányok inkább azokat a játékokat szeretik (főként, ha idősebbek), amelyekben szociális készségeiket fejlethetik ki, emiatt előnyben részesítik a társasjátékokat (a fiúkkal szemben, akik szívesen vállalják a magányos harc szerepét).

A jó játék keretei tehát adottak, és ez a szociális környezet. Mire van még szükség? Olyan szabályokra, amelyekkel gyorsan lehet elkezdni játszani, folyamatosan gyűjtve a tapasztalatokat a játék folyamán. Ez is fontos kritérium, hogy a játéknak a játékos életpérfélményére kell épülnie (helyet hagyva az intuitív megoldásoknak).

A játékos „státusát” eddig az határozta meg, hogy hány pontot teljesített, mennyi életeréje, ideje van hátra, ám a sztorkjátékbán a státus szociális elemekkel is bővül (hírnév, rokonszenv, barátság, kockázattázi hajlam stb.). A program minden „devianciát” számon tart (például azt, ha beleváncsinoskodtunk a játékosársunk naplójába), és beépíti a játékos státusába, ami egyúttal a további esélyeit is meghatározza.

GRAND

Kft.

Számítástechnikai
szaküzlet

**SZÁMÍTÓGÉPEK,
ALKATRÉSZEK,
SZOFTVEREK**

CD-ROM OLVASÓK

– AT-Bus, SCSI interface
– belső, külső kivitel

**CD-ROM
lemezek felírása**

input hordozó: CD lemez,
DAT szalag, Syquest lemez,
MO, Streamer, Winchester

Szoftverek CD lemezen

ÉRTÉKESÍTÉS, JAVÍTÁS, SZAKTANÁCSADÁS
1135 Budapest, Lehel út 48. Tel./Fax: 269 8711

PICDIC
Angol-Magyar, Német-Magyar és Francia-Magyar
Multimédia Nyelvtanító CD-k

82 témakör a madarakról
az űrhajózásgal
brit és amerikai,
német és magyar
valamint
francia és magyar

200

színes kép

5000 szó és kifejezés

élő hang, keresés, tallózás, tesztek

Kiknek ajánljuk ezeket a CD-keket?

Kezdeknek, haladóknak, felhőtteknek és
gyerekeknek egyaránt, vagyis
mindazoknak, akik a szótanulás izdadságos
munkáját szeretnék sokkal hatékonyabbá
és sokkal könnyebbé tenni a számítógép
felhasználásával.

Ajánljuk azoknak, akik minél több szóval
szeretnék bővíteni aktív szókincsüket.
De azoknak is, akik szeretik, ha a szavak
megfelelően, hozzájuk képek és
hangok kapcsolódnak.

Mi kell a CD-k használatához?

- IBM 386-os vagy
jobb számítógép
- Soundblaster-
kompatibilis
hangkártya
- CD-meghajtó
- MS-WINDOWS

Gyártja a
PROFI-SZOFT Bt.
6500, Bofja,
Kölcsey u. 112.
T/F: 79/325983,
326046,
30/466339

Áruk:
6000 Ft + ÁFA

Multimédia viszonteladóknak!

AZTECH 2 x sebességű IDE és
PLEXTOR 4 x sebességű SCSI
CD-ROM meghajtók

SOUND GALAXY hangkártyák, VIDEO GALAXY videokártyák

HRP

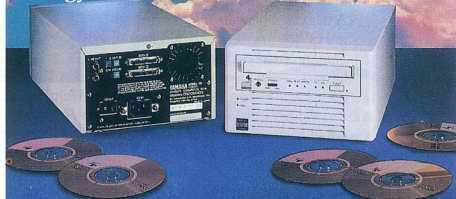
H-1133 Budapest, Gogol utca 13.
Telefon: 252-6300 Fax: 149-1115

Storage System Kft.
1052 Budapest, Deák Ferenc. u. 10. III. 306.
Tel.: 117-3539 Fax: 117-8557

*Az ősemler kőbe véste,
A fáraók fára rótták,
A nomádok nemzere –
Őn írja CD lemeze!*

**Disztribútor-cégünk a CD-írók specialistája.
Keressen meg bennünket,
hogy mielőbb tehesünk valamit Önért!**

**4-szeres
sebességű**

A szerkesztő audiojánlata

Vissza a jövőbe...

Múlt számunkban szerkesztőnk elsősorban új kiadású hang-CD-k közül válogatott, ezúttal viszont főként patinásabb kedvenceiből gyűjtött egy csokorralót.

Frampton Comes Alive!

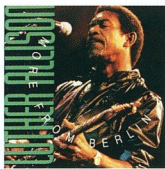
a hazai előadók se maradjanak ki, két ropogósan friss magyar CD-t is meghallgattunk.

Először azonban ugorjunk vissza az időben vagy két évtizedet! *Peter Frampton* „*Frampton Comes Alive*” című koncertlemezét 1976-ban készítette Los Angelesben. A még analóg módszerrel rögzített és kevert albumon tíz roppant színvonalas felvételt élvezhetünk végig. A mai füllel talán kissé túl érzelmes, dallamos számokat a maguk idejében a rock műfajába sorolták. A lemezen szerepel a „*Baby, I Love Your Way*” című szám, mely tavaly új feldolgozásban átitott sikert aratott. A négytagú bandában *Peter Frampton* és *Bob Mayo* tépte a húrokat, *Stanley Sheldon* játszott a basszusgítáron, és *John Siomos* verte a dobokat.

Framptonéhoz hasonló kategória a *Manfred Mann's Earth Band* nevű ötvös: *Manfred Mann*, *Chris Hamlet Thompson*, *Dave Flett*, *Pat King* és *Chris Slade* a kor fenyegereik közé tartoztak. Az 1978-as „*Watch*” című albumuk rockos hangzássá üde harmónia a mai technológiában. A több mint 15 éve készült lemez bizonyítja, hogy abban az időben még hangszeren készítették a zenét, nem úgy, mint ma, amikor szinte elegendő kiválasztani a „*Casión*” néhány konzervakkordot! Külön csemege a lemezen a híres „*Mighty Quinn*” című szám, amelynek *Bob Dylan* a szerzője.

Még egy különlegesség azoknak, akik szeretik a vérbeli blueszenét: *Luther Allison* 1989-es albuma. A „*More From Berlin*” című CD a fekete bőrtű gitáros és zenekara nyugat-berlini koncertfelvétele. A *Luther Allison*, *Michel Carras*, *Vincent*

A számítógépes munka melletti háttérzenéshez most főképp méltatlanul elfelejtett előadóktól válogattunk albumokat: néhány kevésbé ismert, de nagyon jó lemezt veszünk sorra, s a zenei irányzatok közül változatlanul a blues és a progresszív rock lesz a főszerep. Am, hogy azért újdonságokról is essék szó, és

Daune, *Peter Giron*, *Sulaiman Hakim*, „*Fast Franck*” *Rabaste* és *Bernard Allison* alkotta zenekar a néger blueszene legjavát produkálja: virtuóz gitárszólók, rekedtes énekhang, szaxofonszólók és csodálatos ritmus.

Szintén 1989-ben jelent meg *Leslie West* „*Alligator*” című albuma. A főként csak szűkebb körben ismert gitáros lemezén *Steve Loungo*, *Jack Hotop*, *Tony Miceli*, *Stanley Clarke* és *Johette Napolitano* szerepel. Aki rajong a gitármuzsikáért, az alighanem „bentfelejt” majd a CD játszó-jában ezt a ragyogó lemezt. *Leslie West* virtuóz gitárjátéka varázslat a hangokkal, a „*Whiskey*” című szám pedául egyetlen megbabonázta a hallgatóját.

Térjünk most vissza a múltból a mába egy szólólemez s egy együttes új CD-je erejéig! Az első lemez előadója – *Presser Gábor* – szinte mindenki ismeri („*Szinte*” – mondjuk, mert kissé elbizonytalantudunk, amióta az A3-as tévéadó klipműsorában az egyik telefonálónak

fogalma sem volt *Somló Tamásról* vagy az *LGT*-ről!). A másik együttes azonban – „meglett kora” és érdekes zenéje ellenére – eddig még nem hódított túl széles rajongótábor.

Presser Gábor az utolsó *LGT*-lemeze óta csak mint zeneszerző és „vendégzenész” lépett a nyilvánosság elé, saját szólólemez pedig eddig még egyáltalán nem készített. Úgy látszik, most ennek is eljött az ideje: tavaly év végén jelent meg a „*Csak dalok*” című CD-je.

A lemezen *Presser Gábor* és *Sztevanovity Dusan* avatott szerzeményei sorakoznak. A nagyon szép, érzelmes dalok közül a „*Szerelem jó*, a szerelem fáj” és a „*Gazdag jól szerelme*” a rádióműsorok állandó szereplői. Számos vendégzenészel is találkozhat a hallgató, természetesen a régi *LGT*-tagokkal, s egy *Omar Hakim* nevű dobossal is. Vajon rokona-e a *Luther Allison*nal játszó *Sulaiman Hakim* szaxofonosnak?

Utolsóként a méltányatlan kevéssé ismert magyar, *After Crying* együttes új CD-jéről! Az évek óta együtt muzsikáló csapat klasszikus értelemben vett progresszív rockot játszik. Hírlik, nem szeretik, ha máshoz hasonlítják a zenéjüket, ezért csak csendben említjük meg, hogy aki kedveli az *ELP* korai zenéjét, annak az *After Crying* muzsikájára is nagyon tetszik majd. A legújabb, 1994 végén megjelent lemezük címe „*Föld és ég*”. A zenekar tagjai: *Egervári Gábor*, *Gacs László*, *Pejtsik Péter*, *Torma Ferenc*, *Winkler Balázs* és *Vedres Csaba*. (Utóbbi a lemez elkészültével kivált a zenekarból.) A zenékhez a szöveget *Egervári Gábor* és *Görgényi Tamás* írta. A lemez érdekessége, hogy a kiadója *Böszörményi Gergely Stereo Kft.*-je, aki ezzel – a hanglezkereskedelem mellett – immár producer babórokra is tör, a hanganyag digitális munkálatait pedig az eddig főleg a számítástechnikai berkekben jól ismert *Pixel Kft.* készítette.

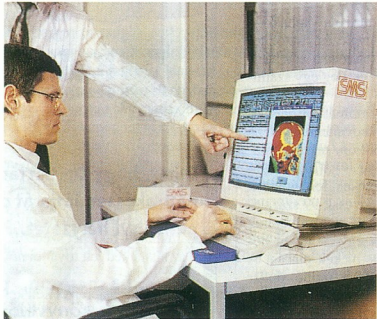

György György

SMS

CLINICOM®

Számítógépes integrált kórházi információs rendszer

A MEGBÍZHATÓ SZAKÉRTELEM

A CLINICOM® kórházi rendszer segítségével:

- közös adatbázis alapján minden orvos közvetlenül elérheti a szükséges adatokat.
- Moduláris felépítéséből kiindulva a saját igényükre formálhatják a rendszert.
- Csökken az adminisztráció, igaz több idő marad a gyógyító munkára.
- Az üzembiztos működés következtében a gyógyítás és a folyamatos ápolás alapeszközévé vált.
- A kórházi vezetést naprakész információkkal támogatja, így elősegíti az operatív és a stratégiai vezetői döntések meghozatalát, miközben pontos képet ad a kórház aktuális pénzügyi helyzetéről.

Az SMS által kifejlesztett számítógépes rendszerek
Európa 14 országában,
világszerte pedig több mint 1500 kórházban használják.

Csúcstechnika és megbízható szakértelem
a kórházi informatikában

SMS Magyarország Egészségügyi Információs Rendszerek Kft.
1146 Budapest, Hungária krt. 162., telefon:251-1454, telefax:251-1221

SMS

A KÖVETKEZŐ CÉGEK TERMÉKEINEK KIZÁRÓLAGOS FORGALMAZÓJA:

alaplakok, kártyák

házak

monitorok

MULTIMÉDIA FELSZERELÉSEK: – CD-ROM
– CD-DISK
– hangkártyák
– hangszórók
– MULTIMÉDIA házak

**DCA II alaplap dinamikus
RAM-mal kapható**

A SZÁLLÍTMÁNYOK MEGRENDELHETŐK AKÁR KÖZVETLENÜL HONG-KONGBÓL ÉS
TAJVANBÓL IS, NAGYON KEDVEZŐ ÁRON!
MIN. MENNYISÉG: 20 KONTEJNER, LEKÖTÉSSEL.

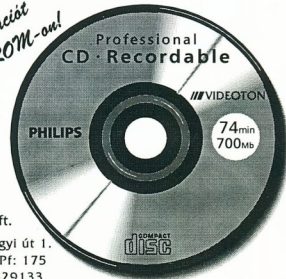
OCTEK ELECTRONICS KFT.
(a GOODFORCE Electronics Ltd. magyarországi képviseletje)
1114 Budapest, Hamzasabai út 37.
Telefon: 269-8080/621-es mellék. Telefax: 269-8092

Vizsonteladók figyelmébe ajánljuk
- kizárólagos kelet-európai disztribútoroként -
a

PHILIPS CD-R-é.

- *kiadváló minőség*
- *74min - 700 Mb*
- *4-szeres sebességgel írható*
- *garantált szabvány-kompatibilitás*

*Cégünktől további információit
talál a mellékelt CD-ROM-on!*

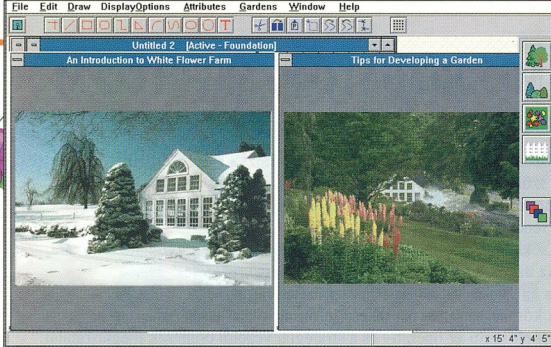
VTCD VIDEOTON
Kompaktlemez-gyártó Kft.

Székesfehérvár, Aszalóvölgy út 1.
☎ 8001 Székesfehérvár, Pf: 175
☎ 22-329132, Fax: 22-329133

KoBaK PC CD 1024.Margit krt 29/B

Aces of the Deep	7.570	Earth Siege	7.190	Magic Carpet	9.520
Alone in the Dark 3.	9.380	Ecstasica	8.890	Nascar	7.940
Armored Fist	7.950	Eleventh Hours	14.400	NHL Hockey	7.570
Blown Away	6.540	Freddie Fish	7.760	Noctropolis	8.900
Central Intelligence	6.520	Hell	6.480	Novastorm	8.900
Creature Shock	9.710	Herretic	2.880	Quarantine	7.320
Crime Patrol	8.440	Inca II.	6.980	Rebel Assault	5.200
Cyberia	9.380	Inferno	9.990	Retribution	6.390
CyberWar	6.950	King's Q. VII.	7.570	Rise o.t. Robot	5.850
Dark Forces	12.360	Kyrandia 3.	7.190	Under Kill.M.	9.990
Dawn Patrol	7.770	Lands of Lore	8.660	U.S.Navy Fight	9.380
Death Gate	6.950	Litl Divil	7.410	Wing. III.	11.260
Delta V	9.520	Little Big Adv.	9.520	X-Wing Colm.	9.710
Dogfight	2.520	Mad Dog I.	4.190	Berlitz German	23.750

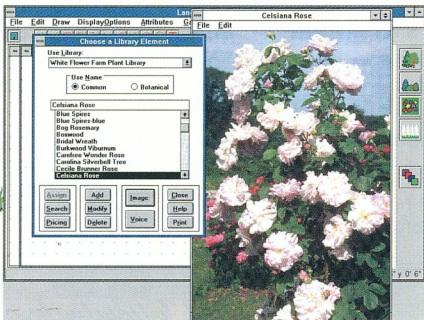
A fenti árak az ÁFÁ-t tartalmazzák! Tagoknak 10% kedvezmény: T:13-62-483

Mielőtt hozzákendének kertünk megtervezéséhez, nem árt megtekinteni néhány mintát

A legtöbb növényt fényképen is megnézhetjük

A mind gyakrabban előbukkanó, egyre melegebb tavaszi napsugarak a szabadba csalogatják a kerttulajdonosokat: itt az idő, hogy ássunk, kapajunk, ültessünk, vagy – megunva régi kertünket – újat tervezünk. Cikkünkben két, kertészkedőknek készített CD-ROM-ot mutattunk be.

A kerttervezés igazi tudomány. Szabályait, fortélyait felsőfokú iskolákban oktatják, ennek ellenére – kis bátorsággal és persze némi számítógépes segítséggel – a laikusok is megpróbálkozhatnak a művelésével, ha szeretik a virágokat és a szép kertet.

LandDesigner

Ezekre a vállalkozó kedvű amatőrökre gondoltak a szoftverfejlesztők, amikor – kihasználva a kompaktlemez óriási információ-tároló kapacitását és a multimédia lehetőségeit – elkészítették a *LandDesigner* nevű CD-ROM-ot. A program – tekintélyes képessége ellenére – viszonylag szolid hardverhátterrel is megelégszik: futtatásához már egy 4 Mbájnyi RAM-mal, egerrel, VGA monitorral és Windows 3.1-gyel felvértezett 386SX is megteszi, igaz, ekkor a program lomhasága próbára teszi a felhasználó türelmét. Az sem árt, ha a computerben a hangok megszólaltatásához szükséges berendezések is megtalálhatók – a CD-ROM képességei ugyanis ezeknek a birtokában bontakoznak ki teljességel.

A Windows alól egyszerűen telepíthető program ikonja mellett – *Readme*-jén kívül – egy készséges „help” ikon (pontosabban a *LandDesigner Tutorial*) is feltűnik. Ha erre kattintunk, akkor ügyes demók segítségével, lépésről lépésre ismerkedhetünk meg a szoftver fortelyaival.

Ha viszont azonnal a „fő” ikont választjuk, akkor egy üres rajzlap jelenik meg, s máris elkezdhetjük a kerttervezést. Meg-

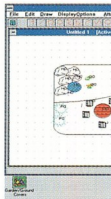
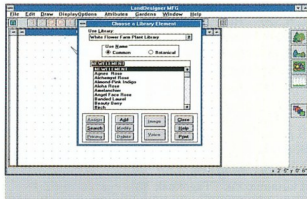
Aki a virág

ajdani persze nem kell, hiszen e tevékenységhez a program minden segítséget megad, s ha valaki dolgozott már *windowsos* rajzolóprogrammal, akkor az azonnal kiismeri magát a képernyő felső részén található segédesszközök és menüpontok között.

Mielőtt részletesebben is beuknatanánk a program lelkivilágába, nem árt tisztázni, hogy ízig-veéig tengerentúli szoftverről van szó: a *LandDesigner* ismeretanyaga az egyesült államokbeli *White Flower Farm* – amígnyer lehetetlenül bőséges – növényi és kertészeti árucikk-kínálatán alapszik. Ennek ellenére hazai kerttervezőink is meríthetnek a tudásából, hiszen – áttanulmányozva a program adatbázisát – számos olyan virágra és növényre bukkanunk, amelyet honi kertészeti áruárúinkban is be lehet szerzeni, ráadásul az adatbázis a felhasználó az általa kedvelt további növényekkel is kiegészítheti.

Aki kertet tervez, annak legelőször pontos alaprajzot kell készítenie, amelyhez ezúttal angol mértékegységeket, footot és inch-et kell használnia. Hasznos szolgáltatás, hogy a program a rajzos növény-, illetve berendezési tárgy-szimbólumokat automatikusan a kert méreteihez igazítja. CAD programról lévén szó (a *LandDesigner* ugyanis ekként hirdetik), akár több rétegen (layeren) is dolgozhatnak: az egyiken például csak a fákat, a másikon a bokrokat „telepíthetjük”, s a rétegeket hol ki-, hol bekapcsolhatjuk.

A kert – mint ahogyan a valóságban is – növényekkel és élelten tárgyakkal népszerűsíthetjük be. Az élők közé a virágok, a bokrok, a fűfélék, az aljnövényzet és a fák tartoznak, míg az éleltenek valasztékok nemcsak különféle kerítések, szikláknak, kövek és útépfő anyagok szimbólumai, hanem még kerti asztalok, székek és grillsütők is szerepelnek. Ezek az előrajzolt szimbólumok a képernyő jobb oldalán lévő nyomógombok mögött rejtlenek.

t szereti...

Ha a program megfelelő párbeszéddobozaira kattintunk, akkor az adatbázisok belsejébe térünk. Ezekből mindent megtudhatunk a kiválasztott növényekről: tájékozódhatunk köznapri és latin nevéikről, tulajdonságaikról és igényeiről, magasságukról, küllemükről, élettartamukról, mi több – ha a *Voice* gombra kattintunk – még nevük helyes kiejtését is meghallgathatjuk. A növények többségéről fényképet is megtekinthetünk.

Az adatbázisban egyébként nemcsak az abcérendbe szedett lista alapján, hanem különféle kritériumok szerint is kutathatunk.

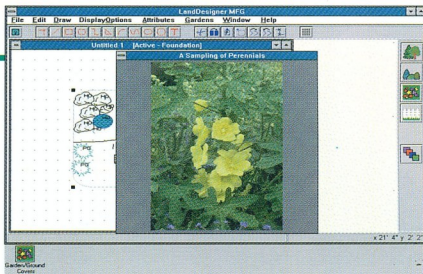
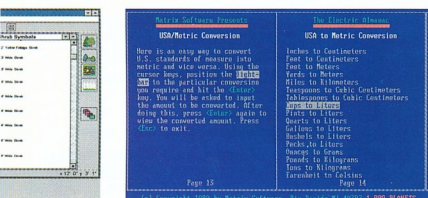
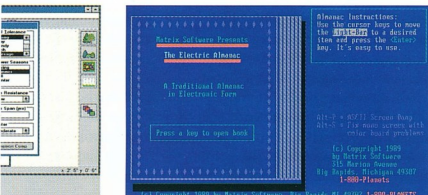
Az adatbázisokat persze csak azért érdemes használnunk, ha már vázlatot készítettünk majdnai kertünkéről, felhasználva az említett előrajzot szimbólumokat. Ha elkészültünk a munkával, akkor akár árbcsemlést is kérhetünk; igaz, ennek a szolgáltatásnak Magyarországon nem sok hasznát vesszük, hiszen – mint említettük – a *White Flower Farm* árai szolgálnak alapul.

Ettől eltekintve azonban nyugodt szívvel állíthatjuk, hogy a *LandDesigner* egyik csemege. A program ugyanis nemcsak a hobbi kertészek segítőjére, hanem azoké is, akiknek ugyan nincsen kertjük, csak éppen „jó emberek” lévén, szeretik a virágokat.

A képek sorrendje felülről lefelé és balról jobbra: Úgyes demókkal felvértezett „kézikönyv” segíti az eligazodást a programban.

Bőséges a kínálat a növények könyvtárában
A megfelelő párbeszéddobozra kattintva mindent megtudhatunk a kiválasztott növényről

Több száz rajzos szimbólum közül választhatunk, amelyek nemcsak növények, bokrok és fák, hanem kertészeti tárgyak is lehetnek
A Gardening egyik „legszebb” képernyője
Az egyik kis program segítségével mértékegységeket váltogathatunk

Ha a rajzos szimbólum el tül sokat, akkor a fényképet foghatjuk valatára

Gardening

Másodikként a *Chestnut Inc.* nevével fémjelzett, „Gardening” nevű CD-ROM-ot bönsgéztük át. Néhány perc is elég arra, hogy rájöjünk: a két CD nincs azonos súlycsoportban. A *Land-Designer* egy *Windows* alatt futó, s a grafikus felhasználói felület kínálta előnyöket maradéktalanul kiaknázó program, a *Gardening* viszont – néhány apró játékprogramjától eltekintve – DOS-os szoftver, ráadásul a shareware-ek közül való. Mindez persze nem jelenti azt, hogy ne volna létjogosultsága – az árakra amúgy érzékeny – hazai piacon.

A CD áttanulmányozása után egyébként arról is teljes képet kaphatunk, hogy mi is kínál a felhasználónak a *Gardening*. Nos, a lemezborítón is szereplő feliratnak (A Handbook for the Home Gardener) megfelelően valóban egy „kézikönyvet” kapunk, amely csupán abban különbözik nyomtatott társától, hogy némi számítógépes ismeretet is megkíván használójától.

Annnyival azért tartozunk az igazságnak, hogy a szoftver egy kis intelligenciát is mutat, legalábbis, ha annak lehet nevezni azt, hogy néhány bebillentyűzött adatból kiszámítja egy adott terület lebontásának költségét, illetve a másodperc törtresze alatt metrikusakká váltja át az angolszász mértékegységeket. Az alkalmi kertész feltehetőleg attól sem ájul majd el, hogy az egyik aprócska program elkészíti a bioriumást, sőt még lottószámítpeket is ad (bár lehet, hogy ha ezeket megajtszotuk volna, akkor most nem győznék dicsésmi a szoftver képességeit).

A program telepítése egyébként igen egyszerű: ha a DOS alatt kíválasztjuk a CD-ROM meghajtót, akkor elég a „go” szócskát bebillentyűzni, s felviláan az első menüsor. Innen léphetünk tovább, és nyolc könyvtár témái közül válogathatunk.

Választhatunk különféle kalkulációs programokat, tanácsokat kérhetünk a kertbéli munkákhöz (beleértve a komposztálást vagy a gyors és egyszerű földmérését), sőt – legnagyobb meglepetésünkre – még az újszülöttek gondozásához is találunk tanácsokat.

Elővarázsolhatunk fényképeket (több mint 60 GOF formátumú fotót), clipartgyűjteményt, sőt még három játékot is, bár ezek közül csupán egy felel meg a műfaj klasszikus értelemben vett szabályainak.

A *Vegey* (Miscellaneous) elnevezésű menüpont alatt feltűnik rá a már említett, lottószámokat jósó, bioriumst és horozókópot készítő „Elektronikus almanachra”, más a „Gyógyóvények” című, pontosban könyvtárném számos fontos ismeretet rejtett a természetes orvosságokról, beleértve mindennapi ételeinket is.

Tény, hogy a *Gardening* CD-ROM – még shareware változatában is – óriási információs háttérrel áruklodik, de emnyiben ki is merültek a pozitívumai. Milyen jó lett volna, ha legalább néhány színes rajz, ábra oldotta volna a szövegtereng egyhangúságát, amely – félő – esetleg eltántorítja majd a felhasználót, aki inkább egy szép, színes, szemet gyönyörködtető könyv lapjain keresgéli majd a kertészkedéshez szükséges tudnivalókat.

Horváth Annamária

A Kelet és Nyugat közfoglászának nevezett hid Mostarban – sajnos immár csak képen látható

Térképek haladóknak

A Cartographia Kft., az ELTE TTK Térképtudományi Tan-
szék, valamint a Rudas & Karig Számítástechnikai, Keres-
kedelmi és Szolgáltató Kft. együttműködésének köszönhetően
nemrég megjelent az első magyar nyelvű számítógépes atlasz.
Mint a kísérőfüzet előszavából megtudjuk, hosszú távú együtt-
működési megállapodás jött létre az említett cégek között,
melynek eredményeként *Elektronikus atlaszok* címmel egész
sorozatot indítanak úttára.

A CD-ROM-hoz egy igen szerény külsejű füzet tartozik,
amely az adatbázisban felhalmozott tudnivalókat ismerteti; a fü-
zethe vezetőjéből például megtudhatjuk, hogy „a térképen 192
ország és további 54 külterület, gyarmat, társult állam stb. több
mint 7500 települése található meg. Valamennyi országhoz mint
egy 160-féle numerikus és hűsféle szöveges adat tartozik.” A
térképi grafikus adatok mellett szöveges és számszerű, valamint
esetenként multimédia kiegészítés is társul az egyes térképi objek-
tumokhoz (országokhoz, szövetségi államokhoz és városokhoz).

A numerikus adatokból statisztikai diagramokat vagy táblá-
zatokat lehet készíteni, a térképi objektumokból pedig saját
elképzeléseinknek megfelelő csoportokat alkothatunk, majd e
csoportok elemeinek adatait tetszésünk szerint összehason-
líthatjuk vagy összegezzhetjük. Az egyes statisztikai és más
adatokról, valamint térképekről egyedi kézikönyvet is össze
lehet állítani, amelyet aztán ki is nyomtathatunk.

Lenyűgöző a lemezen fülhalmozott tudásanyag, amelyet
számtalan megközelítésből lehet tanulmányozni. Aki azonban
először vesz kézzé egy CD-ROM-ot, annak már a legelső fela-
dat is felér egy kisebb kalanddal: az installálás módja ugyanis
nem szerepel a füzetben. Ám ha megtaláltuk a *setup.exe*-t, és
van 20 MB szabad hely a winchesterünkön, akkor gond nélkül
telepíthetjük a programot.

Az *Elektronikus világlátások* ikonra kattintva kirajzolódik
a Föld térképe, amelyet fokozatosan s nem éppen villámgyor-
san töltenek ki a színek és a domborzati jelek. A két eszközsor
színes ikonokat ábrázoló, intelligens gombjai azonnal
elárulják, mi minden történet, ha rájuk kattintunk az egérrel.

Induljunk el a világban, mondjuk *Kiribatira!* Ha tudjuk, hol
van, rá is lehet kattintani a térképen, de a felső mentől is vá-
laszthatunk országnevet. Az itt megnyíló párbeszédablak tar-
talma attól függ, hogy melyik kontinens ikonja aktív: az ablak
csak azon a kontinensen belül sorolja fel az országokat, amely-
nek gombját bekapcsoltuk. Egy kattintás *Kiribatira*: nagyobb
lesz; újabb kattintásra még nagyobb, egészen addig, amíg a
képernyőn csak a *Phoenix*- és az *Enderbury*-sziget látható.
Visszafelé ugyanígy lehet lépegetni.

Az azonban egyáltalán nem triviális megoldás, hogy egy
aktív műveletből a *jobb oldali* egérgombbal léphetünk ki –
annál nagyobb tehát az örömlünk, ha erre magunktól rájövünk
(másként nemigen tudhatjuk meg, mert erre még halvány
utalás sincs a dokumentációban).

Maradjunk Kiribatiban: ha kiválasztjuk a *Térkép*-en belül a
Szimbólumok-at, behívhatunk néhány jellemző adatot: például
a lakosok lélekszámát, ezen belül a férfiak, illetve a nők ará-
nyát, mégpedig korcsoportonként, ám az sajnos nem derül ki,
hogy mindez milyen területegységre vonatkozik: egész Ausz-
tráliára, Óceániára és a Maláj-szigetvilágra? Vajon mi a négy
csoport jelentése a jobb oldalon, alul lévő kis ablakban, ha a
szövegben például ez áll: *nők aránya (40–49 évesek)*, alul
pedig négy szám látható: 7,2%, 6,0%, 4,8%, 3,6%?

De az igazi kaland csak most kezdődik: ha egy másik
térképet, például Grönlandot választjuk ki, akkor a középkori
nők aránya vagy a *várható népesség 1992-ben* nem változik.

Induljunk új útra, hátha ott több szerencsével járunk! Az eszközsor *Statiszika* gombjára kattintva több országról is be lehet hívni bizonyos adatokat. Nincs felsorolva az összes ország, de így is rengeteg az adat. Hamar kiderül, hogy ez sem veszélytelen kaland: ha lefelé vagy jobbra túlságosan eltávolodunk a „parttól” – vagyis a táblázatban túl „mélyre” szállunk alá – már régen nem lehet tudni, mire vonatkoznak az adatok, mert a felirat eltűnt a fenti messzeségben.

Most nagyítsuk ki a világtérképből mondjuk Bangladesht! Joggal gondoljuk, hogy a felső menüsoron lévő *Adatok* menüből az országra vonatkozó adatokat kapjuk meg, elsőre azonban még csak az *Új adat* menüpont tűnik fel. A legördülő menü egy segédablakot nyit meg, ahol az *Adatlap*, *Jegyzet*, *Hang*, *Kép*, *Videó* közül lehet választani. A *Jegyzet* gombra kattintás után a képernyőre fel lehet írni, majd el is lehet menteni bármit. A *Kép* gomb kiválasztása után a *Segít*-re kattintva az üzenet: *nincs hozzá kép* – pedig az előzetes búvárkodás során már kiderült, hogy a CD-n minden országról vannak *.bmp* és *.pxr* bittérképes fájlok.

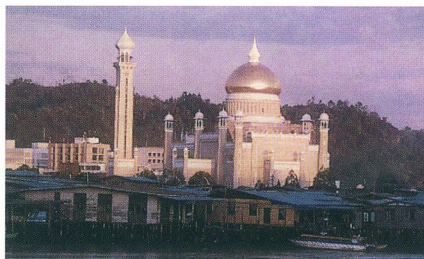
Az eszközsor harmadik ikonjára kattintás után végül megjelenik egy adatlap, amely az ország nevét, zászlaját, körvonalaát, majd részletes adatait tartalmazza egy ablakban, szövegesen, táblázatokban (pl. népcsoportok, vallás szerint). Színes diagramokról informálódhatunk a népesség alakulásáról, a férfiak és a nők arányáról, életkoronkénti megoszlásáról, de az adatokhoz juthatunk a bruttó nemzeti össztermékről, a GDP alakulásáról az utóbbi egy évtizedben, vagy más ipari, mezőgazdasági, egészségügyi stb. mutatókról. Megtudhatjuk, hogy Bangladesben a hivatalos nyelv a bengáli, de angolul is beszélnek.

A *Csoport* menüre kattintva jó néhány ország neve olvasható a legördülő menüben, ide könnyen föl lehet venni új országokat is. A kisérfűzetből megtudható, hogy a rendszerrel szállított csoportokat nem lehet módosítani, de a felhasználó bármikor alkothat újabbakat a népesség korlátozással kell csak számolni: kizárólag egyenmű objektumokból, tehát csak városokból vagy csak országokból lehet újabb csoportokat létrehozni. Nemcsak földrajzi, hanem katonai, gazdasági jellegű csoportokat is ki lehet alakítani, s ezek grafikus vagy szöveges elemekből állhatnak.

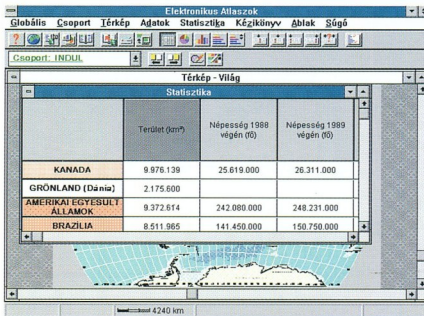
A szöveges adatokat előre definiált indexekből is ki lehet keresni, ennek menete a következő: a *Térkép* menüből a *Keresés*-t kiválasztva az ablakban kereshet országra, városra, szövetségi államra. Ha a várost választjuk, ezt a választ látjuk a képernyőn: „nem tudom az összes elemet megjeleníteni – a lista feletti keresés esetén azonban mindent megtalálók”. Nem kell megijedni, a rendszer hajlandó együttműködni, csak egy kicsit kereti magát.

Megtudjuk, hogy 5440 városnév van a listán (tehát a program ennyit tud egyszerre behívni az említett 7500-ból), és ahogy kiválasztunk egyet az ábécéből, a rendszer azonnal közli, melyik térképen, milyen országban található az adott város, és hányadik a listán. Természetesen nemcsak a listából lehet nevet választani, be is lehet írni egy várost, és azonnal meg is lehet jeleníteni a térképen.

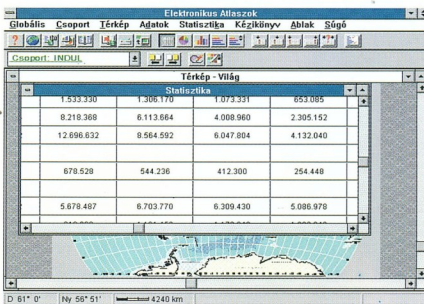
További kalandozásokra is alkalmas ad a világtérkép. Ha kikapszolgatjuk a földrajzi neveket, akkor úgynevezett „vak-térképet” rajzolhatunk a rendszerrel, ahol például láthatók a jellegzetes domborzati és vízrajzi elemek, de név nélkül: pompás fejtörő játék. Remekül el lehet szárazozni a távolságmérésrel is. A főmenü *Térkép* pontjából a *Távolságmérés*-t kiválasztva a képernyő alján megjelenik egy üzenet: „jelölje ki

Brunei – biztosan illene tudni, mi ez az épület

Ahol még lát-szik, mire vonatkozik a statisztika

– és ahol már nem

a kezdőpontot”. Ha közben a képernyő bármely pontján „leszállunk” (vagyis kattintunk az egérrel), a rendszer annyira intelligens, hogy a két utolsó pont távolsága mellett a kezdőponttól összesen mért távolságot is kijírja.

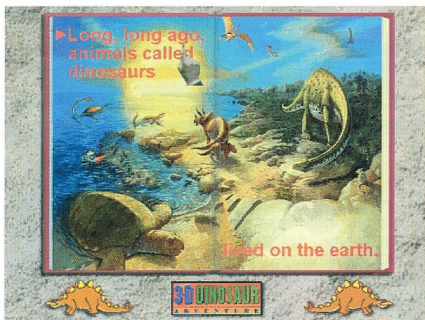
Óriási tehát a távolság a régi, jó, rongyos térképkönyvünk és az elektronikus atlasz között: hol tudunk volna egyszer saját földrajzi kézikönyvet összeállítani, amelyben léptethető sávdigrammok tartalmazzák az általunk kiválasztott és megszerkesztett adatokat? Majd ehhez akár képet, hangot, videofilmet illeszteni? Mindez az elektronikus atlasz DTP szolgáltatásaival immár gyerekjáték.

Tószegi Zsuzsanna

Három dimenzió

És feltűnt a Földön a majasaurosz, minden dinók ősgöregyja

Amikor még dinók népesítették be a világot

A Knowledge Software érdekes multimédiát bocsátott ki a közelmúltban. Kihasználva a még mindig meglovagoltató dinóirodület, megjelentette a téma interaktív feldolgozását.

Választhatunk, hogy sok-sok floppyn vagy egy CD-n vásároljuk-e meg a művet. A kiadvány a multimédiás cég *Scientific Adventures* címmel mintegy két évvel ezelőtti elindított sorozatába illeszkedik, amelyben a Knowledge Software a népszerű és korrekt ismeretterjesztési a multimédia kalandos, szórakoztató lehetőségeivel próbálja ötvözni.

A cél egy-egy tudományterület vagy résztema nagy léptékű, bár egyben kissé felületes feldolgozása. Az alapos információadásra e kiadványok valójában nem alkalmasak, arra azonban igen, hogy áttekintést adjanak az adott területről.

A programrendszer nem igényel Windows környezetet, sőt... Igaz, van egy opciója, amely alaposan átírja – úgymond – „kompatibilissé” teszi – a Windowst, de ezt, ha jól akarunk, érdemes nagy ívben elkerülni! Kiválasztása ugyanis a Windowsunk szempontjából katasztrofális eredményekre vezet. Az európai Windows-verziókat ezt követően újra kell installálni, valamennyi alkalmazásukkal egyetemben. Futtasuk tehát inkább a DOS-ból a programot!

Gyáncsak fontos, hogy *Sound Blaster* hangkártya legyen a gépünkben, mert a kompatibilis modellek nem mindig hajlandók együttműködni ezzel a programmal.

A 3D sorozat programjához egyébként mellékelnek egy piros-zöld színű sztereó szemüveget is. Ezt feltéve – az úgynevezett komplementer színes sztereozó-technika segítségével – „három dimenzióban” is élvezhetők a kiadvány egyes részei – például a bejelentkező, szaladó dinót ábrázoló képsorozat.

A 3D Dino szakmailag korrekt ismereteket ad, megfelelő angoludás bírtokában a másodikok, harmadikok általános iskolás gyerekek már jól elboldogulnak a programmal.

A rendszer három nagy egységből épül fel. Az első a *Kör-séta a dinoparkban*, amely felettebb alapos áttekintést ad a dinoszauruszok koráról és az érdekesebb dinofajokról. Haladhatunk úgy, hogy a rendszerre bízzuk magunkat, de úgy is, hogy korszakonként vagy éppen földrajzi helyenként keressgélünk. „Korszakosan” az idővonal segítségével kereshetünk, a térképes kutatás pedig főként azért érdekes, mert ebben foglalják össze a világ legjelentősebb dinoleteit. Némelyikükről film-en is, grafikában és szövegben viszont valamennyiükről kaphatunk rövid áttekintést.

Az egyes oldalak alján ikonok jelzik, hogy milyen további információ csatlakozik még az adott témához.

Külön érdekesség az *Album*, amelyben az ismert rekonstrukciók képeit gyűjtötték össze. Itt főként a már ismert – esetenként már Magyarországon is többször bemutatott – japán, mozgó dinorekonstrukciókat ismerhetjük meg. Felettebb érdekes kórseitá tehetünk a *Smithsonian Institute* dinoszaurusz múzeumának nagytermében is. Körüljárhatunk a hatalmas csarnokban, megnézhetjük minden oldalról a dinocsontvázaikat. A technika a jelenléti illúzióját kelti.

A program egyik része a „Tervezünk dinót!” modul. Itt CAD eszközök segítségével magunk állíthatunk össze primitívekből – azaz előre elkészített egységekből – egy izlésünknek megfelelő őslényt. A programhoz, mint szinte valamennyi amerikai multimédia-oktató szoftverhez, fejttör is tartozik.

A programsmag erőssége, hogy nemcsak az ismert dinomonstrumokra koncentrálnál, hiszen bemutatja a teljes élőlény-csoportot, nem feledve azt sem, hogy innen ágaztak ki azok a hullók is, amelyek meghódították a levegő világot. A program persze nem ad választ arra a kérdésre, hogy pontosan miért – éghajlatváltozás, meteorbecsapódások miatt? – halt ki egyik pilanatról a másira a dinotársaság. A megfejtés a jövő feladata, a jelené a rendszerezés, amire ez a program tökéletesen megfelel.

K. J.

Interaktív örömök

Az egyik hazai egyetem vizuális kultúrát oktató professzora nemrég egy előadásában a multimédiát – totális hatású érzékeltető – a szexhez hasonlította. Mint mondotta: némiképpen leegyszerűsítve mindkét esemény lényege, hogy „megoldoztatja a résztvevőjének valamennyi érzékszervét”.

Meglehet, ezt ismerték fel a CD-gyártók is, hiszen a szex, mint téma szinte elsőként jelent meg az interaktív médiában, s mindmáig ez a külföldi eladások egyik listavezetője. Kezdetben persze a finomabb, a humort vagy játékos sem nélkülöző szex-CD-k jelentek meg a szaküzletekben, a főhős nő ruhadarabjaira menő *szexpóker* vagy szegény, ütődött *Larry kalandjai* az örömtányán ma is kedvelt agylazító a számítógépes körökben.

Változnak azonban az idők, s komoly bizniszt már csak az egyre keményebb pomótól remélhetnek a kiadók. S immár a hazai CD-gyártók is letehetnek valamit az asztalra, nemrég ugyanis a *CD Multimédia Szofverház* kiadásában megjelent az első magyar interaktív pornóalkotás is.

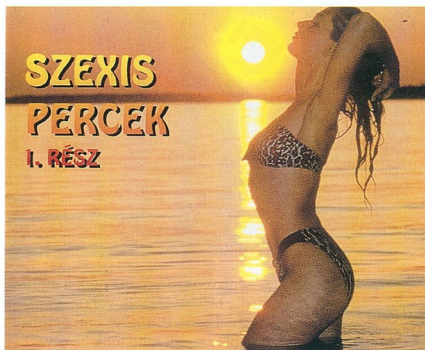
Persze egyelőre egy effajta vállalkozás nem minden kockázat nélkül való, hiszen a hazai statisztikák még messze nem igazolják a pomóban utazók – a külföldi értékesítési statisztikák alapján táplált – vérmes reményeit. Múlt számunk statisztikájából is kiderülhetett, hogy a megfelelő hardvert birtokló számítástechnikai szakemberek mindössze 18 százaléka vonzódik e műfaj iránt.

A legnagyobb hazai multimédia-forgalmazó cégnél is 20 százaléknál kisebbre teszik a pornó-CD-eladásokat. A mérsékeltbb érdeklődést látszik alátámasztani a mostanában kiadott katalógusuk is, amelyben a több mint kétszáz felsorolt CD közül mindössze 14 százaléknyi foglalkozik a testi örömmel.

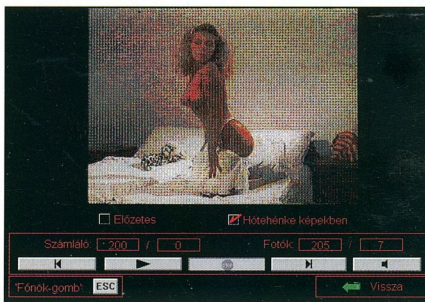
Ennek ellenére a kiadó biztosra ment. Egyfelől – mivel a legkiszáradtabb ábrázolásmódot választották – a CD-jük nincs kitéve a divat változásainak: a 29 darab, összesen 65 percnyi videobetéten nem kísérleteznek bárgyú keretjatkokkal; ami látható, azt valószínűleg már az ókorban is hasonlóképpen csinálták. Másfelől – lévén hogy e téma nem ismer határokat – már az induláskor gondoltak a nemzetközi piacokra is: a jobbára indulatszavakból felépülő párbeszédetek ugyanis angol nyelven is feliratozták. A lemez tehát akár a nyelvtudás pallérozására is használható, habár az így elsajátítható szókincs kissé egyoldalú.

A lemezből egyébként az első körben 350 darabot préseltettek, s további folytatásokat is ígérték a műfaj kedvelőinek. A felvételek a legnagyobb hazai, eddig már összesen 80 pomófilmet készítő *Lux Video* munkái. A kínálatukból 13 filmre szereztek meg a CD-kiadási jogot „örök áron”, ám hogy pontosan mennyiért, arról nem kívántak nyilatkozni.

A bőséges filmanyagból mindenesetre telik a folytatásokra is, ezek már „tudnak” majd németül is, és mind interaktivitásban, mind képfelbontásban felülmúlják az úttörő kiadványt. A

A Szexis percekbe 65 percnyi videót és 300 állóképet sűrítettek

A szexis percek kézre álló kezelőfelület

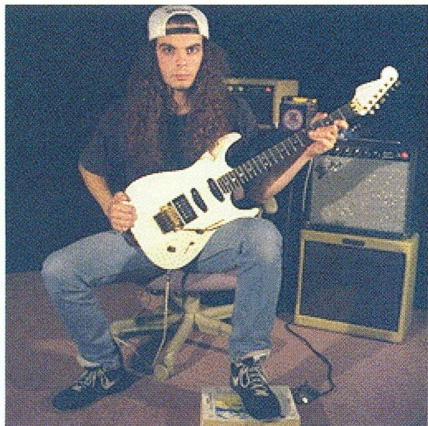
számítógép képernyője előtt ülő például jobban elmélyedhet a témában, rázoomolhat majd az öt különösebben érdeklő képrészletre – engedik sejtetni a kiadó munkatársai.

A hazai pornó-CD-k első fecskejénél mindenesetre az alkotók még túl sokat bíztak a néző szexuális fantáziájára.

Nem mintha a filmek népes statisztériával malackodó főhősnője, *Leiter Laura* tagarkatti akarna bármit is a néző szemé elől, csak éppen a képek felbontása hagy némi kívánnivalót. A videobetétek ugyanis az olyasfajta televíziós felvételekre emlékeztetnek, amelyekben – a személyiségi jogaikat védendő – a felismerhetetlenségig kockákra törődik a bőnözők arcát. Mindez azonban – állítják a kiadónál – azért van így, hogy a szerényebb, egyszeres sebességű CD-ROM olvasók tulajdonosai se maradjanak ki az élvezetekből.

G. K. K.

Christof Flandres – gitárvirtuóz – vállalkozott a multimédiás házioktató szerepére. Képünkön a kezdők helyes testtartását mutatja be, amelyhez két vaskos lexikon lehet a segédeszköz

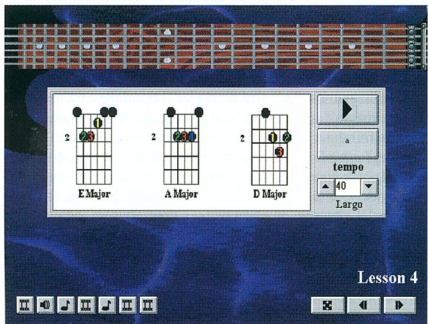
A zeneoktatást mintha csak a multimédia testére szabták volna. Az alábbiakban egy jól sikerült gitártanító programot mutatunk be olvasóinknak.

Akik próbálták már, azok tudják, milyen nehéz is olyan szinten művelni a gitármuzsikát, hogy ne csak mi,

hanem a hallgatóságunk is élvezze a produkciót. Ehhez a sok-sok gyakorlásán kívül – főleg kezdőknek – elengedhetetlen egy jól képzett zenetanár, gitároktató segítségével. Ám kinek van ma ideje gitárokkra járni, s ha mégis, akkor ki tudja kifizetni a leckék borsos árát? S akkor még nem beszélünk arról, hogy az igazán jó kották és szakkönyvek szinte beszerezhetetlenek. Mindez azonban egy csapásra megoldódhat egy színvonalas multimédiás oktató CD segítségével.

A vállalkozó kedvű gitárvándorokékat bátran próbát tehetnek a *Cambrix* szoftverház termékével, a *Learn to Play Guitar* címet viselő CD-vel. Tudniuk kell azonban, hogy a gitártanulás „göröngyös” útján mindenki csak a saját talen-

A demozenehez szükséges akkordok helyes ujjrendjét nemcsak megnézhetjük, de hibátlan hangzásukat is visszahallgathatjuk, csakúgy, mint a skálákat

Learn to Play the Guitar

Húrháttér

tumának és szorgalmának megfelelő iramban haladhat előre.

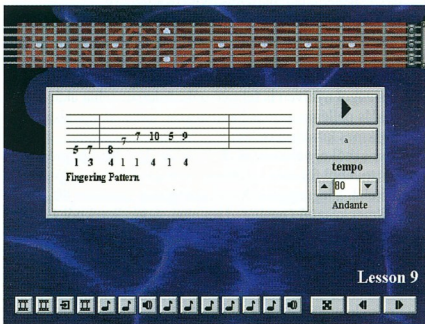
A tehetség és az akarat mellett persze a jó hangszer és kellékei sem mellőzhetők, ám ha minden együtt van, nem késlekednek az első sikerélmények. Leginkább az elektromos gitáron próbálkozók profitálhatnak a korongra áldott kurzusból. Az itt elsajátított alapelemek természetesen más hangszereknél is kamatoztathatók, hiszen például a különböző *dúr* és *moll* hangnemek ismerete nélkülözhetetlen valamennyi zenével foglalkozónak.

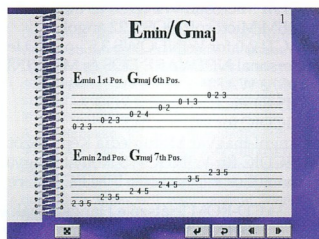
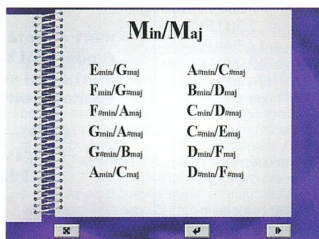
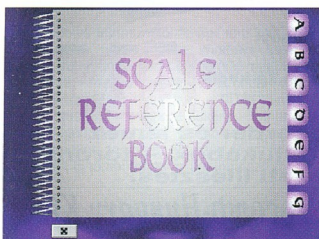
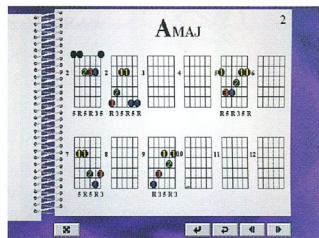
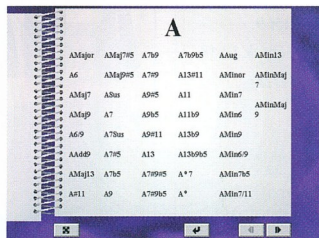
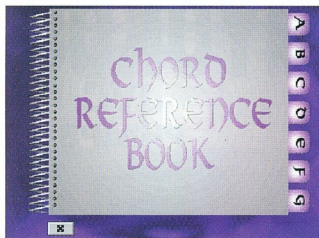
A „háztanárura” végképp nem lehet panaszunk. *Christof Flandres* – aki a pop-rock műfajban van igazán otthon – nagy hozzájárítással vezeti be az érdeklődőt a gitározás rejtelmeibe. Az első lecke azonban csak a CD lemez installálása után kezdődhet.

Szükségünk van egy multimédiás számítógépre, legalább 386SX/25-ös processzorral, 4 megabájttal RAM-mal, SVGA videoerendszerrel, hangkártyával, egérrel. Természetesen elengedhetetlen, hogy a gépben legyen CD-ROM meghajtó is. Amennyiben még nem telepítettük a *Microsoft CD-ROM extensions – MSCDEX.EXE – 2.2-es* (vagy frissebb) verzióját és a *Windows 3.1-et*, akkor ezeket is pótolnunk kell. Ha már túl vagyunk mindezen, akkor a gitáriskola installálása gyerekkéntek.

A *Windows Run* parancsával indítsuk el a CD-ROM meghajtóról a *Setup.exe* programot! Néhány pillanat múlva új programcsoporttal (*JFTR Multimedia Software*) fog gyarapodni a *Program Manager*ünk. Ebben egyetlen ikon található, amellyel elindítható a *Learn to Play Guitar* program a CD-ről.

A bejelentkező képernyőn három nyomógomb közül választhatunk. Az *Aboutban* végignézzhetjük a lemez készítőinek és támogatóinak logóit, míg a *Meet the instructor* gomb megnyomása után az oktató köszönt bennünk. Egyúttal rövidke, ám annál virtuózabb bemutatót tart tудо-

mányból (idáig kell majd eljutnunk a leckék szorgalmas begyakorlása után...). A harmadik választással pedig belépünk a főmenübe.

Itt érdemes először a *Helpet* kiválasztani, ugyanis hasznos információkhoz jutunk az egyes programbeli billentyűk, gombok kezeléséről. Erről a képernyőről juthatunk az akkordok és a skálák katalógusába. E két utóbbi menüpont azok számára érdekes, akik már otthon vannak a gitározás mesterfogásaiban, s csupán a meglévő tudásukat szeretnék gyarapítani újabb és újabb hangnemek és fogásmódok megismerésével, begyakorlásával.

A *Lesson index* azonban számukra is tartogathat meglepetéseket, bár ez a rész úgymond a kályhától indul. A gondosan összeállított oktatólemez alkotói arra is gondoltak, hogy a kezdők talán egyáltalán nem is ismerik az alapfogásokat, a helyes kéztartást vagy netán egy elektronikus gitár felépítését, részegységeit sem. Éppen ezért az első leckékben ilyesfajta ismeretekre tehetünk szert, majd pedig a hű-rzés és a hangolás fontos műveleiről kapunk részletes beszámólót.

Nagyon hasznos szolgáltatás, hogy az alaphúrokhöz tartozó megfelelő frekvenciájú zenei hang meg is szólal a hangszóróiban, hiszen keveseknek van elektronikus hangolójuk, hangvillájuk vagy MIDI szkevcner tónusgenerátoruk.

A későbbiekben már alapakkordokkal, skálákkal is próbálkozhatunk. Összesen tíz interaktív leckéből válogathatunk tudásunk előrehaladásának függvényében. *Christof* tanár úr személyesen mondja el minden lecke elején, hogy pontosan miről fog szólni az aktuális rész. Az angol nyelvű tudás ekkor előnyt jelent, mert a videóklipet rövid gyakorlati bemutatókn kívül itt fontos tudnivaló is elhangszan.

Az egyes leckékben néha szöveges információk is olvashatók egy-egy „gondolatfelhőbe” tömörítve.

Szerencsére azonban azok is elbodorulhatnak a programmal, akik nem tudnak annyelyven szinten angolul, mert a grafikus ábrákkal, különleges gitárokktakkal tarkított képernyők így is jól szemléltetik az egyes feladatokat.

Az átfogó tananyag nagy erénye, hogy szisztematikusan épül fel. Egy rockszám aprópójaként tanulhatjuk meg a ritmus szerepét, a kísérlet akkordjait, valamint a főszólam (szóoló) lendületes elemeit is. Éppen ezért – s ez nem kis feladat – csak a szükséges akkordok és futamok ötvözödnének a leckék ismeretanyagába. Ez a zeneszám azonban a virtuóz gitártudás minden olyan elemét is magában rejt, amely a későbbiekben, más daraboknál jól jöhet meg.

Kiváló ötlet, hogy az aktuális lecke gyakorlásához visszaszámítható MIDI állományok tartoznak. Ezek segítségével összehozhatjuk az eredeti játékkal, azaz föltre ellenőrizhetjük saját produkcióinkat. A kurzus vége felé még kísérletek is kapunk, amely megadják az optimális zenei háttérrel (dob, basszus, gitár) a feladat gyakorlásához vagy akár a stflusunknak megfelelő improvizációhoz is.

A gitáriskola rövid hangszer- és eszközbeutatóval is szolgál. Ebben néhány klasszikus *Fender*-gitárral és -gitárerősítővel ismerkedhetünk meg. Fialat oktatóknak elmondja az egyes eszközök fontosabb paramétereit, s a dollárban értendő beszerzési áraiokról is tájékozódhatunk.

A CD-s gitáriskola elsősorban a kezdőkörök szól, de azoknak is ajánlható, akik rendszeretlen időbeosztásuk ellenére mégis szeretnék fejleszteni hangszerstudásukat. A kották, skálák és akkordok rendezett katalógusa egy pillanat alatt a képernyőre varázsolható. A multimédiás gitársuli mindazonáltal azért is verhetetlen, mert az „örökre” leszerződött gitárokktatónk sosem fog szemrehányást tenni lustaságunk miatt.

Az akkordkatalógusból éppen az A-dúr választjuk ki.

A harmadik képernyőn az A-dúr különböző fekvésekben megszólaltatható újjrendelt látsjuk (felső sor)

A skálák, illetve futamok is hasonlóképpen kereshetők vissza a skála referenciagyűjteményből (alsó sor)

Szepesi Tibor

Liszt Ferenc
KERESKEDELMI Rt.

Műszaki Könyvtáruhá
1061 Bp., Liszt Ferenc tér 9.
Nyitva tartás: hétfő - péntek 10-18
szombat 9-13
Telefon: 3420-353
Telefon, fax: 3421-317

Tisztelt Vásárlónk!

A Műszaki Könyvtáruhá bővítette profilját.
Engedje meg, hogy felhívjuk szíves figyelmét
néhány új termékünkre.

OEM Microsoft WINDOWS magyar	7 500 Ft
OEM Microsoft DOS 6.22 angol	7 500 Ft
ACT! 2.0 for WINDOWS 3,5"-os HD lemezen	17 594 Ft
Personal NETWARE DOS és MS WINDOWS	12 900 Ft
OS/2 WARP	15 900 Ft
MS OFFICE STANDARD 4.2	77 500 Ft
PICDIC for WINDOWS	
Angol-magyar Multimédia Képes Szótár	7 990 Ft
PICDIC für WINDOWS Német-magyar, Magyar-német tematikus képes szótár IBM PC/AT-re	7 990 Ft

- CD-ROM lejátszó • Hangkártyák • Videokártyák •
- SHAREWARE programok CD-n és lemezen •
- CD-ROM-ok • HARDVER + kiegészítők •

Várjuk szíves érdeklődését!

A NAGYOKOS

JVC
PHILIPS

- mert méretéhez képest rengeteget tud,
- mert ezzel sohasem kérkedik és megfizethető.

Ez a
CD-R

CD – recorder és lemez
CD – drive, – jukebox, – torony.
Hálózati illesztés.

Procomp

Procomp-Hungary Kft.

1107 Budapest, Szállás u. 21.

Tel.: 262-6631, 261-8235, 260-4348* Fax: 260-6318

PROCOMP: MINDENT TUD AZ ADATOKRÓL

ARCHIVÁLÁS = CD TETA

Trace, CD-ROM-ARCHIVÁLÓ és -MÁSOLÓ RENDSZEREK

Komplett hardver és szoftver üzembe helyezésssel, garanciával!
PC- és MAC- környezet, ISO, HFS kompatibilitás.

**CD FELÍRÓK MINDEN
SZABVÁNY SZERINT**
CD-DA, CD-R, CD-I, CD-V,
CD-ROM, XA,
multisession stb.

CD-ROM-NYOMTATÓ BERENDEZÉS

NYOMTATHATÓ CD-R

egyedi szöveggel, grafikával, sorszámmal.

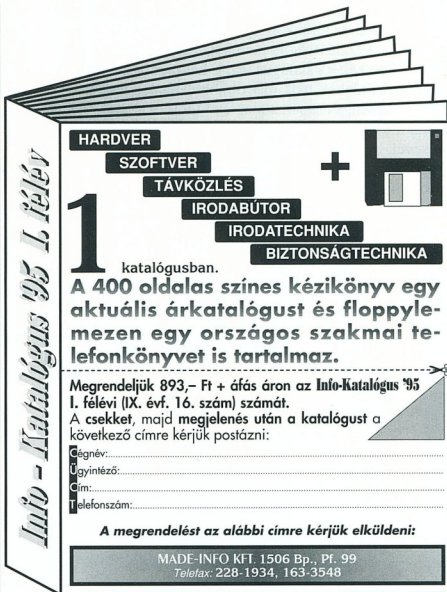
ARCHIVÁLÓRENDSZEREK,

IPARI CD-RENDSZEREK: premastering,
minőségellenőrzés, CD-ellenőrző és -gyártó berendezések.

CD = ARCHIVÁLÁS = Trace,

Magyarországi forgalmazás, szerviz, képviselő:

TETA MAGNETIC Kft. • 1134 Budapest, Váci út 19. • Telefon/fax: 111-5004

HARDVER +

SZOFTVER

TÁVKÖZLÉS

IRODABÚTOR

IRODATECHNIKA

BIZTONSÁGTECHNIKA

1 katalógusban.

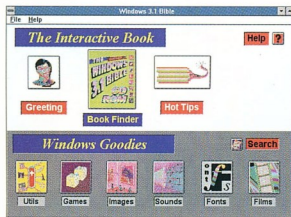
A 400 oldalas színes kézikönyv egy aktuális árkatalógust és floppylemezeken egy országos szakmai telefonkönyvet is tartalmaz.

Megrendeljük 893,- Ft + afás áron az Indo-Katalógus '95 I. félévi (IX. évf. 16. szám) számát.
A csekket, majd megjelenés után a katalógust a következő címre kérjük postázni:

Cégnev: _____
Ugyanlázás: _____
Cím: _____
Telefonszám: _____

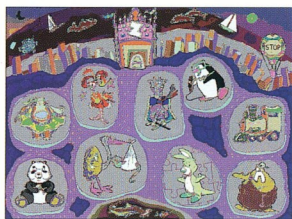
A megrendelést az alábbi címre kérjük elküldeni:

MADE-INFO KFT. 1506 Bp., Pf. 99
Telefax: 228-1934, 163-3548

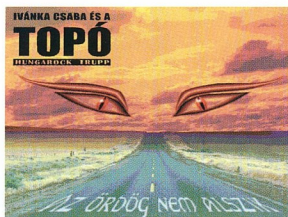
The Windows Bible CD-ROM

A Windows felhasználói felület fortélyait sűrítő, 1100 oldalas „The Windows Bible” könyv valamennyi sorát és ábráját megtalálhatjuk e kompaktelemen. Ez azonban csupán a töredékét foglalja el a CD-ROM-nak, ezért készítői – meglepetéséért – windows segédprogramokat, játékokat, rajzokat, fényképeket, fontokat, sőt még rövid videóklipkeket is tömörítettek az adathordozóra.

ZooOpolis

A kompaktelem – egy népszerű, gyermekeknek készült videón alapulva – játékos barangolásra invitálja a felhasználót egy mesebeli állatkertbe. Itt a kedves, rajzos állatfigurák életre kelnek, mozognak, énekelnek és beszélnek. A program kiegészítéséért több mint 20 pernyi, állatokról készült videófilm is megtekinthető. S minthogy a CD-ROM-on elsősorban gyermekeknek szánták, úgy készítették el a navigálást segítő menürendszert, hogy abban még egy kisiskolás is könnyűszerrel kiigazodjék.

Az ördög nem alszik

Ivánka Csaba és a TOPÓ Hungarock Trupp CD-ROM-ja az év robbanásának ígérkezik. Nem csupán azért, mert az együttes és a vokalista – aki civilben a Nemzeti Színház tagja – igazán jó „rockoperás” muzsikát csinál, hanem azért is, mert Magyarországon még nem jelent meg olyan könnyűzenei audio-CD, amely egyben multimédiás CD-ROM is. A lemezen 12 audiotrack hallható, közülük 7 zenei felvétel, a többi vers és próza. Az első track viszont a multimédiáé, amelyben közelebbről is megismerkedhetünk – egyebek között három videoklip keretében is – a zenekarral s a lemezkészítés fortelyaival. Az Automex, a Hungaroton, a Kerorg és a VTCD koprodukciójában előállított CD ára is attraktív.

Shape up

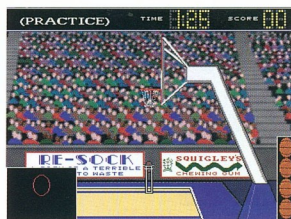
Úgy tűnik, az aerobic örület a CD-ROM-ok világát sem hagyta érintetlenül. A Shape up ugyanis egy olyan kompaktelem, amelynek segítségével személyre, illetve testre szabott, változatos, optimális edzéstervet lehet összeállítani.

A fényképekkel és rövid mozgóképekkel kísért több mint 100 gyakorlat mindegyike olyan, hogy egyszerű eszközökkel, otthoni környezetben is el lehet végezni őket. A modulatsorkoz szakszerű végrehajtását állandó tanácsok is segítik.

World Cup '94

Alig pár hónap telt el az 1994-es amerikai foci-vb óta, s máris sorra jelennek meg az eseményvel foglalkozó CD-ROM lemezek. Az Optical Data Systems Inc. cég World Cup '94-es lemeze az egyik legjobb ezek közül. Segítségével áttekinthetjük a foci-vb-k történetét, olvashatunk a selejtezőkről, ismertetést kapunk a világbajnokságról. A video-gyűjteményben több mérkőzés érdekes jeleneteit idézhetjük fel nagyon jó minőségben, élethű hanggal. Kikereshetők a csapatok edzői, játékosai és az aktuális sztárok. Az „elméletet” kedvelők olvashatnak a csapatok összeállításairól, játéktípusairól is. Hang és kép formájában részletes ismertetést kaphatunk a stadionokról, s a CD-n több mint 900 színes fotó is található.

Best of CICA Shareware

Három az egyben (3 in 1) olvasható a kompaktelem borítóján, ami arra utal, hogy a felhasználó ezúttal háromféle programcsoporthoz birtokbá jut. A Naprendszer című alatt a távolabbi környezetünkben lévő bolygók és csillagok látványos, színes képeit gyűjtötték össze GIF formátumban. A Shareware válogatásban ikonokra, hanghatásokra, apró, többek között az Excelhez és a Windowshoz való segédprogramokra bukkanhat az érdeklődő. Végül száz játék is található a CD-ROM-on, amelyek testvériesen megosztottnak a DOS-on, illetve a Windows felületen.

Compton's 1995 Interactive Encyclopedia

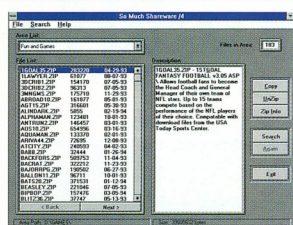
Tudja-e Ön, hogy Libéria fővárosa James Monroe amerikai elnökről kapta a nevét? Esetleg a görög művészet érdekli, vagy inkább az elmúlt esztendő politikai eseményei között találza?

Mindezt megteheti a Compton's Encyclopedia aktualizált változatával, amelyben több száz témakör után tudakozódhat, akár egyetlen szó, akár térkép, akár idővonal alapján. A szélesebb körű tájékozódást (angol) narrátor, fényképek, sőt, esetenként, rövid mozgófilmek is segítik. Az Encyclopedián kívül még egy „segédkönyvet” is kap a felhasználó, amely a képernyőn mutatja be, miként is kell használni ezt a sokoldalú lexikont.

The Business-CD

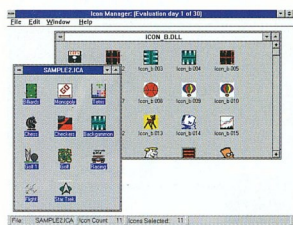
A Microfocus kiadó által készített „The Business CD” lemezen elsősorban üzleti jellegű shareware alkalmazások találunk. A DOS alatt futtatható menüprogramból roppant egyszerűen telepíthetjük a különböző alkalmazásokat. Az üzleti programok között hatékony szövegszerkesztő, táblázatkezelő vagy többek között adatbázis-kezelő alkalmazások is megtalálhatók. Külön menüpont alatt találjuk a speciális programokat, például a személyi időnyilvántartó, formátumtervező vagy különböző pénzügyi számítósokra szolgáló alkalmazásokat. Egy szimpla kommunikációs program is található a CD-ROM lemezen. A The Business CD-gyűjtemény elsősorban kis magánvállalkozások számára előnyös.

CD-ROM 6 Pack

Az 1995-ben kiadott, hat lemezből álló shareware-gyűjtemény szinte minden igényt kielégíti. A több mint 25 000 programot számláló „készlet” több csoportra osztható. A három Night Owl és három So Much lemezen a következő programjait találhatók.

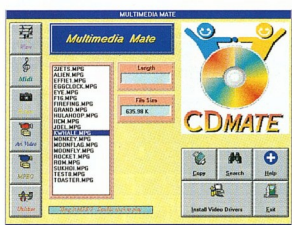
A So Much Shareware/4 lemezen 1994-es kiadású általános lemezes programok sorakoznak. Hasonló a szintén 1994-es Night Owl „The Best of Shareware” kiadvány. A Night Owl „Games Disc”-en érdekes játékok találunk. Windows és OS/2-es programokat másolhatunk le a So Much for Windows & OS/2 lemezlél. Kommunikációs programokat tartalmaz a Night Owl „The Best of BBS” és a So Much „Modern Madness” lézerlemez.

CICA The Ultimate Collection of Shareware for Windows

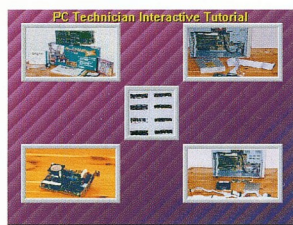
A két lemezből álló vadonatúj gyűjtemény 4855 programot foglal magában. A kissé nehézkes menürendszer automatikus felismeri, hogy melyik lemezt tettük a meghajtóba.

Nagyon előnyös a lemez programfejlesztőknek, mivel egy sereg kiegészítést, programozási modult találunk a lemezekben, többek között sok ezer érdekes ikon és háttérképet. Külön csomagolták a különböző programnyelvekhez készült rutinokat. Természetesen kész alkalmazásokat, számos hangállományt és játékokat is „nyerhetünk” erről a kiadványról.

MULTIMEDIAte

Az Accurate Research által 1994-ben kiadott CD-ROM lemezen elsősorban multimédiás kiegészítőket találunk. A lemez alapvetően háttéranyagok gyűjteménye. A jól kezelhető menüprogramból ki is próbálhatjuk az állományokat, meghallgathatjuk a VAW és MIDI hangfájlokat, megtekintethetjük a BMP formátumú képeket, és lejátszhatjuk az AVI és MPEG filmrészleteket. A kiprobalítás után természetesen át is másolhatjuk őket a merevlemezünkre. A utility menüpont számos érdekes segédprogramot tartalmaz: hang-CD-lejátszó és -katalógizáló programot, VAW és MIDI hangállományok szerkesztésére szolgáló alkalmazásokat és többek között egy MIDI dobgenerátort is.

PC Technician

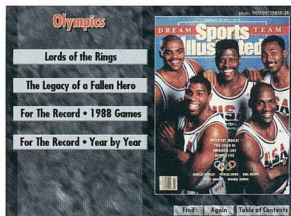
A Romsoft kiadásában megjelent CD-ROM lemez az otthoni PC-szereléshez, bővítéshez és karbantartáshoz ad részletes útmutatót. Három alapvető részből áll.

Az első a memóriabővítés, a merevlemez, a CD-ROM olvasó-, a modem- és a RealMagic egységek beépítését magyarázza el látványosan, angol multimédia-előadás keretében. A második részben közismert benchmark programokkal vizsgálhatjuk a számítógépünk memóriáját, processzorát, merevlemezét vagy videovezét. A harmadik részben a számítógéppel kapcsolatos különböző kérdéseinkre kaphatunk részletes válaszokat, például megismerhetjük az SCSI merevlemez és a 6-os DOS MemMaker programjának „kapcsolatát”.

Ancient Lands

A Microsoft Home sorozatban megjelent CD-ROM az ókori Egyiptomban, Görögországban és Rómában kalauzolja el az érdeklődőt. Megtekinthető, hogyan építkeztek és éltek az ókori emberek, s az is megtudható, hogy életmódjuk milyen befolyással volt napjainkra. A rajzokkal és a régészeti tárgyakat bemutató fotókkal illusztrált interaktív programot kellemes narrátor is segíti kísérni végig. A képernyőképek egyszerűen kinyomtathatók, ily módon is segítve a tanulást és az eligazodást az ókor nagy birodalmaiban.

CD-ROM Sport Almanach

Elsősorban amerikaiak számára készült, 1992-es kiadású sportlexikon, amely a barcelonai olimpiáig követi nyomon a sportágak eredményeit. A Windows alatt futó, számos sportág amerikai eredményeit bemutató fejezetek részletesek, de kevesebbe figyelem jut más nemzetek világhírességeire és a régebbi eredményekre. A Forma-1 például csak egy rövid fejezetet kapott, s a 19 képből álló Picture Galleryben is Szeles Mónika az egyetlen európai sportoló.

Az olimpiák eredményei között elsősorban az atlétika, az úszás vagy a torna került a középpontba, a többi sportág – például a kézilabda – eredményeivel mostohán bánk. (Egerszegi és Danyi eredményeit azért megtaláltuk az adatok között.)

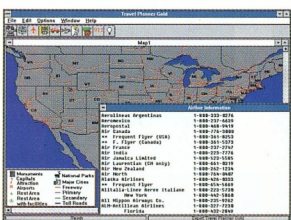

Kid's Farm

4–15 éves gyerekek számára készült CD. Az installálás után megjelenő gerekszoba egyes tárgyaira klikkelve megelevenedik a kép, a gyerekek mesélben gyönyörködhetnek, közsímet angol gyerekekkel csendülnek fel, s a kicsinyek képzeletbeli látogatást tehetnek egy gazda udvarába.

A háziállatok videobetétek formájában „életre kelthetők”, így a városi gyerekek közellebről is megismerkedhetnek a vidéki udvar életével.

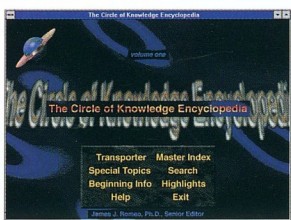
A CD-n számos játék (például puzzle) is sorakozik, s a készítők egyebekben is alaposan kihasználták az interaktivitásban rejlő – a gyerekek számára különösen vonzó – lehetőségeket.

Travel Planner

A kompaktképz térképek tucatjait tárolja (amelyek egyébként ki is nyomtathatók), segít az optimális útvonal kiválasztásában, időtervet készít, mi több, még fel is sorolja a kiválasztott útvonalon található látványosságokat, s ezeket – fényképek és klipek formájában – közelebbről is bemutatja.

A program jelzi a legfontosabb turisztikai érdekességeket, közöttük a szobrokat és emlékműveket, informál a különféle szálláslehetőségekről, s még a gyorssegély-telefonszámokat, az autókölcsönzőket és a repülőterek legfontosabb adatait is lekérthető.

Chestnut Circle of Knowledge

A Chestnut kiadó „kétkötetes” enciklopédiája nem kevesebbre vállalkozik, mint hogy összefoglalja az emberiség teljes tudáskincsét, méghozzá látványos, élvezetes formában. A lexikonnai információhalmaz tartalmazza a legfontosabb alapismereteket a világegyetemről, az emberről, a Földről és az élővilágról. Ha el akarunk merülni a részletekben, valóságos rázóomulathoz a kiválasztott témára: az emberi test vagy a naprendszer titkaira; a világtörténelemre; politikai, gazdasági eseményekre.

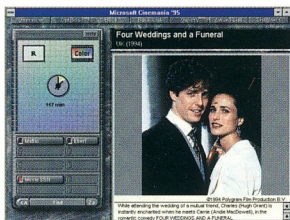
A kétféle enciklopédia természetesen szebbnél szebb képekben, illetve videorészletekben sem szűkölködik.

Software Toolworks World Atlas

A népszerű világtatlasznak ez az 5.0.1-es verziója. A részletes földrajzi és politikai térképeken kívül néhány verbéli multimédiás megoldással is találkozunk: meghallgathatjuk például az országok himnuszát, vagy videofilmeket, illetve állóképeket tekinthetünk meg a világ számos nagyvárosáról, köztük Budapestről is.

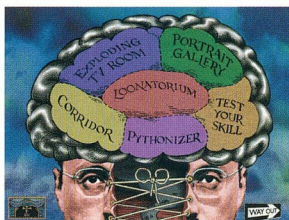
A térkép-en azonban nemcsak játékos utazásokat tehetünk, hiszen a lemez hatalmas mennyiségű statisztikai adatot is tárol, amelyet térképek vagy grafikonok formájában jeleníthetünk meg, a lehető legváltozatosabb szempontok szerint gyűjtve.

Cinemanía '95

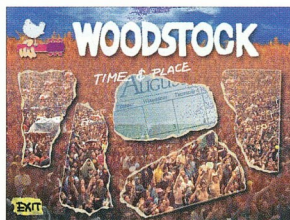
A mozikban nálunk csak nemrég kezdtek játszani, a Microsoft ragyogó filzmanachjának idei kiadásában viszont máris szerepel például a Négy esküvő és egy temetés című produkció. A Cinemaniát aligha kell bemutatni annak, aki csak kicsit is otthon van a multimédia világában, ezért csupán néhány adat a műfaj klasszikusáról: több mint 4000 életrajzi bejegyzés a filmszakma hírességeiről – fele portréfotóval is kiegészítve –, ezer különböző állóképf híres filmekből, 168 interjúklip, 139 filmzenei betét, több mint húsz videójeleten, 2500 filmkritika és filmenciklopédiák több tizezernyi szócikké.

Az idei Cinemania újdonsága: a néző a mindenkori hangulatához éppen illő filmajánlatot is kérhet a számítógéptől.

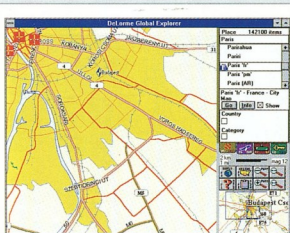
Monty Python, Complete Waste of Time

Igazi dili-CD mindazoknak, akik megkedvelték Monty Python cirkuszolását a tévében. Ez a multimédia a BBC tévésorozata, illetve annak figuráira alapozott, szavakkal nehezen visszaadható számítógépes boldozás. A hat nagy „jeleten” játékaiban például kipróbálhatjuk ügyességünket néhány gyengélmű játékkal. Ami azonban ennél sokkal hasznosabb: a későbbiekben beszánthatjuk majd kollégáinkat a programból „átemelt” képernyőkímélő animációkkal, felteuingolhatjuk a Windowst új, értelmes ikonokkal s nem kevésbé meghökentető hangmetszésekkel és ostoba szövegekkel is reámszthatjuk a bennünket telefonon hívókat.

Woodstock, 3 Days of Peace & Music

Woodstock fogalom, s immár CD-n is felidézhető. A korongon szárok klipje sorakoznak az elhíresült fesztiválról forgatott Akadémiai-díjas filmből, a szerkesztők újságcikkekkel, tudósításokkal, interjúkat gyűjtöttek csokorba az eseményről, s eddig még soha nem publikált woodstocki fotók felett is elimerenghet a néző. Zene, emlékek, várszlat – a 60-as évek hangulata, amely nem csupán egy – ma már igencsak deresedő hajú – korosztály fiatal-ságát, hanem egy egész korszak fordulópontját is jelenti. A CD-vel nem csupán felidézhető, de szinte újra is rendezhető a fesztivál. A hangulat tökéletes átélésehez számos bizarr, kábítószeres álom képe is hozzájárul.

Global Explorer

A CD-t a világ legrészletesebb atlaszáként hirdetik készítői. Kétségtelenül hatásos, amint sorozatos zoom-klikkekkel Európa felülnézetéből eljutunk mondjuk Budapestre a Nagykörösi út szűkebb környezetéig. Az óriási térkép 120 ezer helységet tüntet fel, s tartalmazza a világ legerősebb – naprakész – kulturális, geográfiai, történeti és népességi adatait.

Az atlaszon feltüntetettek például a legnagyobb katedrálisokat (vallások szerint csoportosítva), megtudhatjuk, hogy hol található nemzeti parkok, vagy melyek a világ hosszú alagútjai. A hűszerzer effajta leírás roppant egyszerűen, a térkép megfelelő pontján feltűnő – kifejező – szimbólumra kattintva hívható a képernyőre.

Hyperglott, Learn to Speak English

Ez a külsejében szerény, tartalmában annál gazdagabb csomagolású multimédia kapcsolódik e számunk nagy nyelvtanító összeállításához. Harminc leckéje a nyelvet autodidakta úton elsajátítani kívánó turisták, kereskedelmi utazók és tanulók számára készült. A leckék a leggyakrabban előforduló mindennapi situációkra épülnek, több részből – szövegvalgatás, dialógus, gyakorlat stb. – épülnek fel, s nem hiányzik a tanultak elsajátítását ellenőrző tesztek. A nyelvtanító lemez „beszél” is, tehát meghallgathatjuk a kifejezések helyes kiejtését, amelyet azután saját hangunkon visszamondva ellenőrzhetjük is az artikulációinkat.

CD Deluxe Pack 4

A Software Toolworks új, Windows alatt futó CD-jén négy programot is találhatunk az érdeklődők. A „Mavis Beacon Teaches Typing” nem kevesebbet ígér, mint hogy – a képernyőre varázsolt billentyűzettel és persze a megfelelő oktatási fogásokkal – segít elsajátítani a villámgyors gépelés valamennyi csinát-bjánt.

Két multimédiás térkép is helyet kapott a kompaktlemezen: az Egyesült Államok atlasza és a világterkép is fényképekkel, narrátorai szöveggel, rövid klippekkel segíti a tájékozódást.

A lemez készítői persze a szórakozásról sem feledkeztek meg: a Chessmaster 4000 csodálatos grafiákkal felvértezett, pergő sebességű sakjáték.

ÚJ ALAPLAP

SZÁMÍTÁSTECHNIKAI MAGAZIN LEMEZMELLÉKLETTEL

A HÓNAP TÉMÁJA: RENDSZERKAPUK

Nyitott kapukat döntögetünk?
Például: DOS a Macintoshon
Platformfüggetlenség
Minden évben egy program
Blindre várva...
Süketek párbeszéde?
Közös nevező a hálózaton
A legrosszabb eset elve
Dokumentum — és ami utána jön

A TÖBBI ROVATBAN:

A párhuzamosok találkozásai
Hibatűrő technológiák
CAD-generációk
Ideális moduloszorzat
Tömbösített adatszobrászat
Központok hálózata

A CompuServe magyarországi rajtja
Előkészületek a beszédelfismeréshez
Egzakttananyag?
Átvilágítóbirák előtt: a lemez
Amerikából jöttem...
New York-i ár-adat
A zenélő PC
Mint a piramis építőkockái
Strukturált ábrázolás
A PCMCIA kártya jövője
Fortran transzport PC-re
Meghalt a DD, éljen a HD!
Elmozdulás a szoftver felé?
Szakmai böngészde
Hálózati hírek
Ingyenes apróhirdetési rovat
Feleki Zoltán karikatúrái

A LEMEZMELLÉKLETEN:

Mac-in-DOS
Ot erőforráshasznosító a Windowshoz
„Lemezátvilágító” program
A PDT fájl-editor
Gyorsított kilépés a Windowsból
Vírusőrző: Newscan antivírus
Egy klasszikus játék: Sokoball

Ára: havonta 297 forint.
Előfizetve évi 2970 forint,
így évente 2 szám árát
megtakaríthatja.

Új Alaplap, kiadó és szerkesztőség,
1538 Budapest I., Márvány u. 17. V. em.
Tel.: 156-3211 / 200-as és 214-es mellék
Fax: 156-3211 / 201-es mellék

ETTŐL A SZÁMTÓL 1,2 MB-OS
HD LEMEZMELLÉKLETTEL!

Delta
Elektronika
Számítástechnika

1039 Budapest, Juhász Gy. utca 10.
Tel: 180-0974, -0975 Fax: 180-1933

ARCHIVÁLÁSI munkáihoz....

PHILIPS 2x speed,
YAMAHA 4x speed,
JVC 2x speed CD-ROM írók,
PLEXTOR 4x speed,
PIONEER 4x speed CD-ROM olvasók
helyszíni installálással a DELTA Elektroniktól.

Egyéb irodai munkáihoz: COMPAQ AKCIÓI! COMPAQ PROLINEA 486/25S 99.900 Ft.+ÁFA

- CANON másológépek és telefaxok teljes választéka
- irodatechnikai kiegészítők és kellékek
- írógépek és kellékei
- iratmegsemmítők
- GSM rádiótelefonok
- Panasonic telefonok és telefaxok

Bemutatóterem:

1027 Bp., Bem J. u. 8. Tel.: 201-7684, Tel./fax: 202-1125

Ipari, Elektronikai és Kereskedelmi Kft.

• ARCHIVÁLÁS • ARCHIVÁLÁS • ARCHIVÁLÁS •

Teljes választék az optikai eszközökben
Optika Drive (WORM), Optikai Jukebox, CD író, CD Jukebox,
MegaByte-tól TerraByte-ig biztonságos, gyors adatkezelés

ADATMEGŐRZÉS 10-20-30-50 ÉVIG

Nagy sebességű FAXMODEMEK, PC-s üzenetörzítők
Kellékanyagok szenzációs áron, lemezek, tonerek,
festékkazetták és szalagok.

ADATARCHIVÁLÁSI BEMUTATÓ

Központ:

1087 Budapest, Százados út 20/c. ☎ 133-2286, 06-30-442-897

Kiegészítők üzlete:

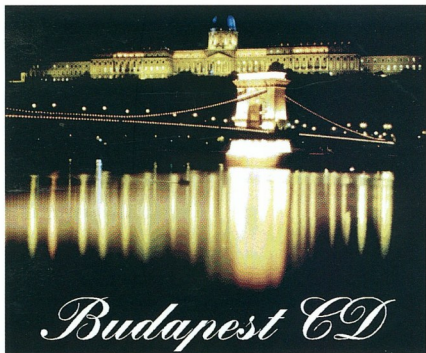
1085 Budapest, József krt. 38. ☎ 114-1216

Lézer
Irodatechnika

Van rá keretük

Aki ma Magyarországon CD-vel foglalkozik, az rövid távon aligha reménykedhet az ezüstös lemezekbe ölt forintjai megtérülésében. Ám, hogy egy pénzügyi és befektetési társaság is részt kér az üzletből, jelzi, hogy távlatokban annál ígéretesebb a piac. A hazai CD-műhelyeket bemutató sorozatunkban ezúttal egy ilyen esetről lesz szó...

A borítóképen Budapest esti fényeit láthatjuk, és ezzel is izeltőt kapunk a CD lemezen található 1100 darabos fotóalbumból

A nyitó képen Budapest panorámája látható, és a kiválasztott zászlóra kattintva az adott nyelven fut tovább a program

Ha valakinek egy befektetési társaság igazgatója a jó szomszédja, akkor a lépcsőházi beszélgetések során feltehetőleg minduntalan az álmai vállalkozására igyekszik terelni a szót. Meglehet, az ilyesfajta praktikák nem hiányoztak a meggyőzés fegyvertárából, mindenesetre tény: abban, hogy a *Solidus Pénzügyi és Befektetési Társaság* beszállt a *CD Multimédia Szoftverház* megalakításába, az alapítók társasházi szomszédsága is szerepet játszott. Ez utóbbi cég ügyvezetőjével, *Makovecz Józseffel* arról beszélgettünk, hogy vajon egy kis országban lehet-e nagy üzletet csinálni a multimédiával?

CD Panoráma: Barátság ide vagy oda, aki befektetésből él, az aligha adja akármire a pénzt. Milyen reményekkel indították a vállalkozást?

Makovecz József: A CD Multimédia Szoftverházat – amelynek alapötlete valóban egy szomszédságból eredeztethető – tavaly februárban alapítottuk, s az egymillió forintos alapítóké felét adta a Solidus, a többi magánszemélyek hozták a vállalkozásba.

Igaz, a multimédiában ma még nincs nagy üzlet, ezért az első évben nem is terveztünk tekintélyes forgalmat, a felfutást az idei évtől várjuk. Úgy gondoltuk azonban, hogy egy-két éven belül már nem lehet majd egy valamirevaló PC-t CD-ROM meghajtó nélkül eladni. Ekkor ível majd fel az interaktív kiadványok kereslete, s busásan kamatoztatható a mai befektetés.

Tavaly mindenesetre már kiadtunk három lemezt, a *Pixel Graphics* számára a *Multimédia Körutazást*, a *Szinva NET Kft. ABC CD* oktatóprogramját, amely tavaly *Comfair* külföldi nyert, legutóbb pedig az *Automex* megrendelésére a *Szexis perceket*.

CDP: A CD-ROM meghajtók valóban szaporodnak, ám már csak nyelvi okok miatt is erősen kétséges, hogy a hazai CD-ROM-okból valaha is komolyabb példányszám értekesíthető. Előállítható-e egyáltalán Magyarországon gazdaságosan multimédia CD?

M. J.: Természetesen, feltéve, hogy nem csupán a hazai piaccal fiztetjük meg a fejlesztés költségeit. Ehhez egyfelől külföldön is értékesíthető témákat kell kiválasztani, másfelől pedig a programoknak „több nyelven kell beszélőniük”.

Ez azonban csak az egyik módszer. Mi az elmúlt időszakban olyan keretrendszereket is kifejlesztettünk, amelyek felhasználásával minimális energiabefektetéssel hozhatók létre új interaktív megoldások. Jelenleg három ilyen modult alakítottunk ki: egyet a biztonságtechnikára, egyet a térinformatikára, egyet pedig az oktatásra, szórakoztatásra.

CDP: Az világos, hogy egy szex-CD miként lehet külföldön is piacképes, az azonban kevésbé, hogy mi lehet más téma, ami ehhez mérhetően „nem ismer határokat”?

M. J.: Erre jó példa lehet az idegenforgalom. Mondjuk valamelyik turisztikai célpont vagy akár egy szállodalánc tagjainak szolgáltatásai plasztikusan mutathatók be az interaktív

Copyright 1994

Budapest

CD MULTIMÉDIA SZOFTVERHÁZ

H-1131 BUDAPEST KESZKÉNY U. 10. TEL. 36-1-173-8300 FAX 36-1-166-2480

Programot írta:
Györe-Szűcs Sándor

Magyar szöveg:
Kovács Ágota

Fotó:
Tolvaj Balázs

Grafika:
Györe-Szűcs Sándor

Német fordítás:
Keszeg Zsuzsanna

Anaol fordítás:

Állatkert
Cirkusz
Gundel
Hősök tere
Kisbenedekesi Múzeum
Múcsarnok
Műjégpálya és Csónak
Műszegyművészeti Múzeum
Petőfi Csarnok
Szechenyi fürdő
Szépművészeti Múzeum
Vajdahunyadvára
Vidámpark

Állatkert
Cirkusz
Gundel
Hősök tere
Kisbenedekesi Múzeum
Múcsarnok
Műjégpálya és Csónak
Műszegyművészeti Múzeum
Petőfi Csarnok
Szechenyi fürdő
Szépművészeti Múzeum
Vajdahunyadvára
Vidámpark

A programnak ezen az oldalán a Városliget nevezetességei láthatók (bal oldali kép)

A CD lemez tartalmazza a teljes nagybudapesti térképet, amelyen vagy a nyílak segítségével, vagy a Budapest ikon valamelyik részére kattintva „közlekedhetünk” (jobb oldali kép)

média segítségével. Az ilyen CD-k, pontosabban a PC-k, amelyeknek ezek futtathatók, helyet kaphatnak az utazási irodákban, a hotelék recepcióján, de akár még a társasutazások autóbuzsán is.

Ma már számos utazási irodában informálódhatunk előzetesen képmagnóról a nyaralás körülményeiről. Mindez sokkal hatásosabb lenne, ha az utas interaktív módon közhölhetné, hogy hová kíván utazni; mennyi pénze van; milyen szolgáltatásokra vágyik... stb., s máris peregne a képernyőn az igényeinek megfelelő választékot bemutató videobetétek.

CDP: Esetleg máris van ilyen kiadvány a tarsolyukban?

M. J.: A napokban készült el a *Budapest CD*-nk, amelynek segítségével a képernyőn barárogathatjuk be a főváros fontosabb idegenforgalmi nevezetességeit. A térkép megfelelő pontjaira kattintva elindul a helyszínt bemutató videobetétek, a hozzá fűzött magyarázattal egyetemben. A CD jelenleg magyarul, németül, olaszul és angolul „beszél”, a szoftver felépítésének köszönhetően azonban szinte pillanatok alatt elkészíthető bármilyen más nyelvű változat is.

A program tulajdonképpen egy budapesti térinformatikai

rendszer, ebből a magból azután hamar felépíthető például egy utcanévkereső CD-ROM kiadvány, de mondjuk egy bank is bemutathatja így a fiókhálózatát, s e kiadványt akár reklámajándékként is terjesztheti az egész világon a fontosabb ügyfelei körében.

CDP: Ez is a már említett keretrendszer kamatoztatója?

M. J.: Igen, amihez még seregnyi előny tartozik: a multimédiánk kényelmesebben kezelhető (nem szükséges a set-uppal biféldöni, közvetlenül a lemezről működnek), egységes, áttekinthető, esztétikus a képernyőszerkezet, s – ami talán a legfontosabb – napok alatt tudunk a bizonytalanul vévőnek az igényei szerinti, működőképes mintát mutatni.

CDP: További ötleteik?

M. J.: Jelenleg 4-5 téma gondolatával foglalkozunk. A *Teljes kiadvál* karöltve például tankönyveket szeretnénk multimédiástani, s a terveink között szerepel egy, az újszülöttekkel foglalkozó orvosok oktatására szánt kiadvány is (lásd „És teremté hat napra...” című írásunkat a 22. oldalon! – a szerk). Különböző nyelvekre lefordítva ez is kasszasiker lehetne.

G. K. K.

CD-ROM LEMEZEK MINDENKINEK

<p>NYELVMESTER NYELVOKTATÓ CD</p> <p>Kezdő szintű magyar-német és magyar-angol változatban. A multimédia eszközeivel kibővítheti számítógépes "nyelvkönyv" leckés rendszerű, leckénként olvasmánnyal, nyelvtani résszel, tesztekkel és anyanyelvi hanganyagokkal.</p> <p style="text-align: center;">7 000 Ft+ÁFA</p> <p>FONTOSZAUROSZ 3</p> <p>Rajta 1001 PC-s magyar ATM és TrueType font, Macintosh fontok, Fontas 2.0, bitmap és vektorgrafikus clipartok.</p> <p style="text-align: center;">12 000 Ft+ÁFA</p>	<p>GRAVIS SHAREWARE CD</p> <p>Rajta demók, .MOD, .WAV és .PAT file-ok, shareware segédprogramok, játékok stb.... GUS-hoz.</p> <p style="text-align: center;">2 990 Ft+ÁFA</p> <p>PICD FOR WINDOWS</p> <p>Szótár CD magyar-francia és magyar-német változatban hanganyaggal és képekkel.</p> <p style="text-align: center;">6 000 Ft+ÁFA</p> <p>Angol-magyar hangos szótár 8 000 Ft+ÁFA</p> <p>Angol-magyar műszaki szótár 16 000 Ft+ÁFA</p>
---	---

Pixel Multimédia Kft. 1055 Bp. Balassi B. u. 9-11. Tel: 269-0624 Fax: 153-0627

Millecentenárium multimédiával

Nem maradnak teljesen látványosság nélkül a világiállítás elményei után áthitők – hangzott nemrég az ígérlet –, hiszen a kútba esett rendezvény helyett majd a honfoglalás millecentenáriumi történéseivel kárpótolhatják magukat. Ezek között a multimédiának is szerepet szánnak, hogy azonban milyet, annak – alig pár hónappal a jeles év előtt – még csupán a körvonalait sikerült felrajzolni.

A multimédia a Magyar Nemzeti Múzeumban megrendezendő történeti és egy ugyan-csak erre az időszakra tervezett, s az ezeréves oktatást bemutató kiállításokon jutna szerephez. A történeti kiállítással azonban mindjárt az elején gondok támadtak. Az első koncepció szerint ugyanis a Nemzeti Múzeumban ez alkalomból Magyarországot teljes történetét illene bemutatni, a hátralévő pár hónapban azonban ez már csak illúzió lehet. Korántsem csupán azért, mert erre tulajdonképpen a Nemzeti Múzeumnak nincs elég ereje, hanem mert az ország történelmének egyes szakaszaival kap-

csolatos viták minden bizonnyal végeláthatatlan polémiákba is torkollnának.

A rendezők ezért reálisan csak egy két lábon álló bemutatóra gondolhattak, amely a – többé-kevésbé egységesen értelmezett – honfoglalás és a millennium korát dolgozta fel. Az ezredfordulói viszont még bőven van idő, hogy egy valóban igényes, külföldi forrásokra is támaszkodó, a teljes magyar történelmet feltérképező kiállítás készüljön.

Mint *Rezi Kató Gábor*, a kiállítás multimédia-felelőse elmondta, a Magyar Nemzeti Mú-

zeum viszonylag jó helyzetben van a többi hasonló intézmény között, hiszen már a 80-as évek közepe óta használnak számítógépet, ám hogy a millecentenáriummal kapcsolatban milyen szerepet szánhatnak a multimédiának, arról egyelőre még csak tervekben beszélhet. Nem könnyű a döntés, mert interaktív eszközökkel csak a megfelelő pénzügyi háttér birtokában szabad gazdagítani egy ilyen rendezvényt. Amíg egy hagyományos állandó kiállítás 15–20 évig is bemutatható, az elektronikus eszközök 3–5 éven belül elavulnak, s korszerűsítés híján az egész kiállítás neveltségessé válhat.

Elképzeléseik szerint kiállítási termékeként egy-egy multimédiaboxot helyeznének el, amelyben a látogató a teremben bemutatott anyaghoz kapcsolódó bővebb információkhoz jutna. Egyebek között a történelmi párhuzamokról, a kor nagy embereiről, műalkotásairól, tárgyi kultúrájáról stb. tudhatna meg többet, interaktív módon. A folyosókon elhelyezett kivetítős munkahelyekre viszont „pihentetésképp” olyan – elsősorban video – anyagokat terveznek, amelyek szigorúan véve nem férnek be a kiállítási anyagba, ám mégis elmélyíthetik egyszerre akár egy iskolai osztály ismeretét. (–)

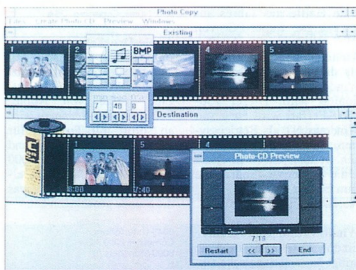
Közös platform

Nagy horderejű bejelentést tett nemrég az IBM, elhatározza, hogy csatlakozik a Philips által bevezetett multimédiás szabvány, a CD-i támogatóihoz. Ennek első eredménye, hogy az OS/2 Warp-használók is élvezhetik a CD-i „áldásait”.

Az interaktív multimédiás platform pár évi „lappangás” után végre gyökeredelmekdni látszik. Erre utal, hogy egyre több gyártó áll elő CD-i kompatibilis termékekkel, és legutóbb elkészült az első CD-i/PC kártya, amellyel OS/2 Warp vagy Windows alatt lehet lejátszani a CD-i lemezeket. (Az IBM külön meghajtót fejlesztett hozzá.)

Amit a PC-be kell még: legalább 16 MHz-es 386/SX processzor, 4 Mb-ig RAM, egy szabad 16-bites ISA csatlakozóhely és VGA vagy SVGA képernyő. A kártya segítségével lejátszhatjuk az MPEG 1 eljárással tárolt CD-i és Video-CD anyagokat, mégpedig full motion és full screen módban, true color színminéllyessel. A képváltás sebessége 25/30 frame/s. A kártya kezeli a CD-ROM, Photo-CD, CD-Graphics és audio-CD formátumokat is.

A megjelenítés sebessége a kártya érdeme, amely mentesíti a processzort a feldolgozási feladatokról, és nem használja sem a gép memóriáját, sem a winchestert. A CD-i közvetle-

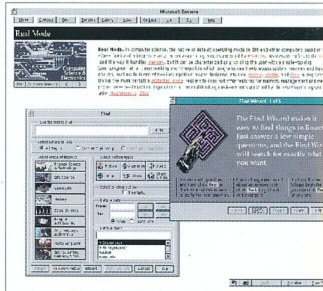
A hordozható lejtűs jóvoltából a CD-i-használók mozgás közben is kiélthetik játékszenvedélyüket

nül a lemezlől játszható le, nincs szükség hosszadalmas szoftverinstallációra (mint a CD-ROM-ok többségénél) vagy a memóriáról, illetve a merevlemezrel kapcsolatos konfigurációs műveletekre. A kártya természetesen nemcsak PC-n képes visszaadni a képet és a hangot, hanem tévén, illetve hifi audioberendezésen is.

A kártya mostanában kerül forgalomba, utcai ára 500 dollár körül lesz az Egyesült Államokban. A lemezforgalmazók kínálatában máris több száz lemez várja a vásárlókat, az amatőröket és a profikat egyaránt. (–)

Hamis MS

Úgy tűnik, nemcsak a műsoros kazetták forgalmazóinak főhet a feje a piacot elárasztó hamisítványok miatt. Ausztráliában minap a *Microsoft* volt kiénytelen bírósághoz fordulni, miután hamis CD-ROM-kat találtak több helyi forgalmazóval, köztük például az *Encartat* és a *Bookshelf*et. Alapos a gyanú, hogy az amúgy kitűnő kópiák Kinából származnak. A távol-keleti CD-hamisítás egyébként az elmúlt hetekben egyenesen kereskedelmi háborúval fenyegetett az Egyesült Államok és Kína között. (–)

CD-írók

A Yamaha CD-írója beépíthető és külső kivitelben is kapható

akár „fly-recordingként” vagy image fájlból is. A berendezés HP-UX-, Sun OS-, Solaris- és Macintosh-alapú rendszerekben is használható.

A Yamaha CDR100 belső, a CDE100 pedig külső egységként kapható. Mindkét típus négyszeres sebességű, meghajtószoftverük a CD-publish for Windows. A berendezéssel 17–18 perc alatt készíthető el egy 600–640 Mb-át hasznos adatot tartalmazó lemez. A médium kiváló minőségű, azonban vigyázni kell: a négyszeres sebesség miatt csak különleges alapanyag használható. (–)

A CD-k „drive”-ja

földrengés érezhetően visszavetette a CD-ROM-olvasók gyártását, néhány alkatrészgyártó megsérülése következtében elképezhették, hogy egy-két hónapig hiányiuknak számítanak majd e készülékek.

Az Automex Amerikai-magyar Kft. munkatársai a CD-ROM lemezek hazai piacáról elmondták, hogy egyfajta telítődést tapasztalnak. Mindig csak a legutolsó három héten megjelent lemezeket lehet jól értékesíteni – mondták. Egy-egy címből átlagosan csupán 400–500 példány talál gazdára, csupán a nyelvoktató és a művészeti CD-k „joditálloak”. A lemezek hazai átlagára 5–10 ezer forint között alakul, ám a legkelendőbbek mégis az 1–2 ezer forint körüli CD-k.

A tanácskozáson röviden a tavaly őszi Comdexen – a világ mértékadó amerikai számítástechnikai szakszavárán – szerzett tapasztalatokról is szó esett. A látogatók érezkelhettek például, hogy milyen feltartóztatatlannul tör előre a MPEG-technika, a becslések szerint az év végére már az amerikai videófilm piac 10 százalékát a CD-i változatok uralják majd. Az interaktív videoCD-k gyors elterjedéséhez természetesen az is hozzájárul, hogy a tengerentúlon 30–40 ezer forintnak megfelelő összegért jut a vásárló egy (sajnos nálunk használhatatlan, NTSC rendszerű) CD-I lejátshoz.

A vásár másik – a multimédiát érintő – tapasztalata, hogy a rangos esemény hovatovább a szerzői jogok piacává vált. (–)

CD-melléklet

Az idei első számunkhoz mellélt ajándék CD-n egy kuriózzal kedveskedünk olvasóinknak.

Helyezzék a lemezt a hifitornyuk audio-CD-lejátshózába, ugorják át a számítástechnikának fenntartott – első tracket, fészkelődjenek bele a fotelbe, s máris kezdődhet egy félorányi zeneélvezet: néhány csodaszép Bottesini-, Monteverdi- és Bach-tétel csendül majd fel.

Persze aki ragaszkodik a számítógéphez, az előcsalogathatja a muzikait programból is, nem kell mást tennie, mint rákliccelni a megfelelő szám nevére.

A lemezre – e számunk vezérlésműjének illusztrációjaként – felmásoltuk a három hazai nyelvoktató CD kipróbálható demóit is, s egy sereg shareware program közül is válogathatnak olvasóink.

Ez utóbbi programokat gyártóik kipróbálásra ajánlják, s ha megtetszenek, akkor természetesen megrendelhetők a megadott címezen.

A shareware programok a lemez főmenüjének CD Panoráma emblémájára alól hívhatók. Erre klikkelve a program a DOS-ba tér, ahol – például a Norton Commander segítségével – átnézhetjük, szövegszerkesztőbe tölthetjük s akár ki is nyomtathatjuk a választék – TARTALOM könyvtárban található – rövid ismertetését.

A programokat háromféle módon indíthatjuk el: akad közöttük .exe program, amely azonnal futtatható, másokat DOS vagy Windows alatt kell installálni. Mindenképpen javasoljuk, hogy a használni kívánt programot másolják át a winchesterre!

A shareware programokat egyébként – témájuk szerint – 14 könyvtárba sorakoztattuk: üzleti, katalógus- CAD, grafikus, clipart, adatátviteli, illesztő-szerkesztő- fonttallaló- játék- képernyőkímélő, ikon- hang- és egyéb Windows programok találhatóak a lemezen.

Alighanem mindenki találhat kedvére valót a – sok esetben e lapszámunk frásaihoz is kapcsolódó – gazdag választékban, a válogatáshoz pedig jó szórakozást kívánunk!

Az egyre népszerűbb optikai adattárolás nélkülözhetetlen eszközei a CD-írók. A Storage Systems Kft. palettáján több gyártó – Ricoh, JVC és Yamaha – termékei is megtalálhatók.

Igen népszerű a JVC XR-W2001 típusú, dupla sebességű, beépíthető CD-író, amely akkora, mint egy 5,25"-os floppy meghajtó. SCSI-2 felületen keresztül vezérelhető, és a CDpublish Lite, illetve a CDpublish for Windows szoftverrel kerül forgalomba. Utóbbival többszemes (multisession) felírás végezhető,

CD-ROM-értékesítés helyezett volt a téma az MKKE (Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülete) Multimédia tagozatának februári összejövetelén. A rendezvényen elhangzott, hogy Magyarországon roppant dinamikus növekszik a CD-ROM lejátshók száma, a „gépparkot” máris évenkéntesen becsülik, az év végére pedig már kilencven ezer körül várják a számítógéphez épített CD-drive-ok számát. (Összehasonlításképpen: az Amerikai Egyesült Államokban ötmillióra teszik e készülékek számát).

Noha tekintélyes a hazai géppark, a felszáz ezer CD-ROM olvasóból húsz ezer mégis alacsony, multimédiás célokra tulajdonképpen alkalmatlan, egyszeres sebességű típus.

Ami e készülékek világpiacon illeti, töretlen az árak lefelé tartó tendenciája: fél évvel ezelőtt például egy dupla sebességű CD-ROM olvasó árcédulájára még 170 dollár körüli összeget írtak, ma pedig már egy négyszeres sebességű változat kerül ugyanennyire. Egy Sony 2,5-szeres sebességű típus már a hazai piacon sem kerül több tízezer forintnál, ami nyilván annak is köszönhető, hogy a cég rövidesen törli a lomhább konstrukcióit a gyártmánya palettájáról.

A kereskedők megfigyelése, hogy a japán

MMD

Multimedia Meeting Point
a multimédiások Meekája

Gamma Sound Mixer/EF 3 900 Ft
Sound Blaster 16VE 12 400 Ft
Sound Blaster 16 20 900 Ft
SOSI-2 30 500 Ft
Video Splicer/CLP 8 700 Ft
8.30 W. Interco akta
Hangfal 6 990 Ft
MP3 lejátszó 34 900 Ft
MS Windows 9.5.1 12 400 Ft
MS Word 95 12 400 Ft
MS Office 12 400 Ft

MS Cinema 95 7 800 Ft
MS Encarta 95 12 900 Ft
MS Art Gallen 7 900 Ft
Mitsumi CD-olvasó 15 900 Ft
Sony CD033-A 16 400 Ft
PDA-GD 990 Ft
Sony CD-i (media) 3 990 Ft
nyomtató CD-i 8 990 Ft
hangsz. szoftverek 3 990 Ft
tolladékok 4 990 Ft
CD-i (operatív) 4 420 Ft
Szereplővel CD-i 4 420 Ft
Szereplővel CD-i 4 420 Ft
MP3 CD-i (tolladé) 4 990 Ft
Creative Photo 1 990 Ft
SOUND 1 990 Ft
Az árak az 661. netto nettósárról!

MULTIMEDIA MEETING POINT
1075 Budapest, Madách I. út 2/6.
Tel.: 322-8208
Fax: 322-4027

FOTÓ: GELLÉRT MIKLÓS

FEFO

COMPUTER

SZÁMÍTÓGÉP KONFIGURÁCIÓK
386SX-től PENTIUM-ig

Apple PowerPC

Alapkonfigurációk
8487 10+16, 14MB floppy drive, 1024 kb, 1024 VIDA 512K/81MB, IDE-25/35/F, vezérlő, SVGA színes monitor 0.28, 1024*768, LR, OEM MS-DOS 6.22
485SX/40C/256 VL GR, AMB/42MB 37800
486SX/2/66C/256 VL GR, AMB/42MB 114900
486DX2/66C/256 VL GR, AMB/1GBAT 146990
Pentium/90/100C256 PCI, EMB/540CS/3 231900

Alaplapok
485SX-DX2/66C/256, 3VL 10590
486SX-DX2/66C/256, 4PC/21/45A, 19990
Pentium/90/100C256, 4PC, SCSI 2 49900

CPU-k, Memóriák
486DX2/66/100 Intel 19950/39950
Pentium/90/100 58500/81500
4/8/16MB RAM, 356k, 19900/24900/39900

Wholesale
42MB AT, Conner 21900
54MB AT, Quantum 25900
72MB AT, Quantum 27900
1GB AT, WD 54900
540MB SCSI, Quantum, Fujitsu 29900
1.85GB SCSI, Quantum 69900
2.1GB SCSI, Quantum 129900
4GB SCSI, Microplus 299900
9GB SCSI, Microplus 479900

SVGA színes monitorok
14" AXION, 0.28, 1024*768, LR, 11 27950
14" AXION, 0.28, 1024*768, LR, 11 29950

Alaplapok
15" AXION, 0.28, 600Kb, LR, W.D. 37950
17" MAC 17s, 0.28, 640Kb, Tim. 39900
17" miniCD85E, 0.28, 62Kb, Tim. 38990
20" miniCD85E, 0.31, 85Kb, Tim. 33990
21" miniCD93, 93Kb, 150MHz. 48990
miniprof. sz. leírásokról 29990

miroCRYSTAL VIDA, VL/PCI
104D, 1MB DRAM/Amnec/12301/75Hz 15990
123D, 1+2MB DRAM/ST/320/70Hz 16990
203D, 2MB DRAM/32V84/100Hz 39990
203V, 2MB VRAM/32V84/100Hz 45990
403V, 4MB VRAM/32V84/120Hz 86990
203D TWIN, 2 memórias rendszerhez 102950
20PV avt, Waite/PI00-VidePower 65500

Multimédia
CD-ROM Sony CDUS5E 2.4x, AT busz 10490
Sound Gallery Nova 15900
miroSOUND PCM1 pro 27900
miroVIDEO 20TD vide, VGA+TV tuner 79900
miroVIDEO DCI+Vid. S., videó digitálizáló 81900
miroVIDEO DCI pro, videó digitálizáló 108900
miroVIDEO mini 55900

Egyéb alkatrészek, szoftverek
Enhanced IDE-VL, HDD/VD/25/P/G vcc. 4990
Enhanced IDE PCI, HDD vcc. 3990
SCSI vezérlő PCI, MCR SCSI BUS 10900
GEM Win3.1V/WinV3.1H 4600/5000
GEM WinNT3.5/Win3.5H 23900/6600

Nyomtatók
HP, Epson, Canon, Apple teljes választéka

EPSON EPL3000 laser nyomtató, 6ppm
Árakink AFAn nem tartalmazzák és készpénz fizetéssel vonatkoznak. Garanciaidő 1+2 év.

akció!
113600

PowerMacintosh 8100/110, 64MB RAM, 2GB HDD, CD a Krisztina krt. 11-ben

A Scriptum Akadémiai Kiadóval együttműködve

Szótárak és lexikonok kiadója

CD-ROM-on

Termékeink:

Vége egy szótár, amely kimondja a szavakat!

A műszaki tudományok kétnyelvű tárháza!

Angol-magyar, Magyar-angol hangosztár

Angol-magyar műszaki szótár

A szótárak demo változata a CD-ROM mellékleten található.

IFABO '95-re megjelenik:

A legnagyobb!

A régen várt!

Ország László:

Angol-magyar nagyszótár

Német-magyar hangosztár

Várjuk viszonteladók jelentkezését az ország minden városából. Kérje részletes tájékoztatást!

Scriptum Kft.
6771 Szeged, Mállya u. 34.
Tel.: (62) 406-133, 406-144
Fax: (62) 405-722

MULTIMÉDIA OKTATÁSTECHNIKA
PROFESSZIONÁLIS CÉLOKRA ÉS AZ ÍRÓASZTAL MELLÉ

- Interaktív video és CD-ROM
- PC és MAC alapú, idegen nyelvi és más oktatóprogramok
- 10 év tapasztalat, valamint
- felhasználók, akik HASZNÁLJÁK

Premiere Training Company (Magyarország) Kft.
1054 Budapest, Bank u. 6. T/F: 132-0366, 153-0061, 153-0536

Magyarország legnagyobb CD-ROM választéka

AUTOMEX MULTIMÉDIA CD-CENTER

40 000 CD-ROM már 590,- Ft-tól!

MINDEN ÁRON VERSENYBEN HA EGY CD-T MÁSHOL OLCSÓBBAN KÍNÁLNAK, MOND EL NEKÜNK ÉS MI MÉG OLCSÓBBAN ADJUK MAJD ODA.

KLUBTAGOKNAK 20% KEDVEZMÉNY MINDEN CD-LEMEZ ÁRÁBÓL

2-679-916; 2-679-917; 2-679-918 FAX BANK 2-679-916; 2-679-917; 2-679-918
Faxbankunkból árjegyzékek, tájékoztatók, ismeretők hívhatók le e-jel-nappal ingyenesen. Vegye igénybe postai utánvétes szolgáltatásunkat. Klubtagjaink postaköltségét átvállaljuk. Friss információk a TELETEXT 375. oldalon. AUTOMEX Amerikai-Magyar Kft. 1077 Budapest, Wesselényi u. 21. Tel: 268-0885 Fax: 267-8546

Alkoss Corelrel és utazz velünk a CorelWORLD'95-re – Ottawába!

A 3SOFT és a Computer Panoráma Nyilvános Pályázata

A pályamű bárhol készülhet: otthon, grafikai stúdióban, iskolai laborban vagy akár a mama, papa munkahelyén. A pályázaton való részvétel elengedhetetlen feltétele, hogy a mű regisztrált, legális szoftverrel készüljön.

Ellentétben a Corel kategorizálásával, a kiírók nem akarják skatulyába zárni az egyes alkotásokat. Pályázni lehet logóval, cég-arculattal, műszaki illusztrációval, laptervvel, rajzzal, fotó alkotással. A lényeg, hogy a számítógépes feldolgozás Corel termékekkel készüljön. Az, hogy a független zsüri az egyes alkotásokat hogyan hasonlítja össze, és a díjakat hogyan ítéli oda, okozzon neki fejtörést! A zsüri összeállítását a kiírók nyilvánosságra hozzák.

A pályázatokat jelégés, zárt borítékban a Computer Panoráma címére 1995. május 6-ig kell elküldeni (1077 Budapest, Wesselényi u. 17. IV. em.). A borítéknak tartalmaznia kell: a pályaműről készült nyomatot; floppy vagy cartridge-on a megfelelő .CDR, .CCH, vagy egyéb fájl, amivel az alkotás számítógépen reprodukálható. Az esetleges megjegyzéseket az adathordozón az OLVASS.EL nevű állomány tartalmazza! A borítékba helyezett jelégés, kisebb zárt boríték tartalmazza az alkotó nevét címét és telefonszámát, a jelégét és a Corel program

sorozatszámát. Kérjük, hogy ebben a zárt borítékban helyezzen el két nyilatkozatot. Az első arra vonatkozik, hogy az alkotó rendelkezik a művel kapcsolatos valamennyi joggal. A második azt tartalmazza, hogy az alkotó a mű korlátlan hasznosítási jogát a Corel számára díjmentesen átengedi.

A pályázat nyilvános eredményhirdetése a Computer Panoráma IFABO standján A/108 kerül sor 1995. május 13-án 12 órakor. A legjobb alkotásokat az érdeklődők a CP standján megtekinthetik. A pályázat első helyezettjét a verseny kiírói kiutaztatják a CorelWORLD'95 eseményre – tanulmányútra. Az utazás idejére a szállást és az utiellátmányt biztosítják a nyertesnek. A versennyel kapcsolatos további felvilágosítást valamennyi érdeklődő a 322-4248 telefonszámon kaphat.

A szervezők fenntartják maguknak a jogot, hogy a versenyből kizárják azokat a műveket, amelyeket a zsüri részvételre méltatlannak talál. A kiírók fenntartják maguknak azt a jogot is, hogy a pályázatot semmisnek tekintik, ha a zsüri nem talál legalább 25 művet alkalmasnak a részvételre. A legjobb alkotásokat a kiírók nevezik a Corel 1996-os világ-bajnokságára.

Computer
PANORÁMA

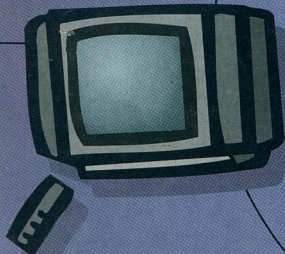
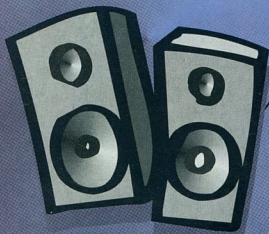
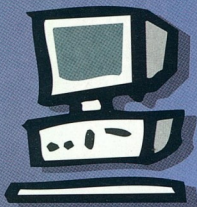
Számítástechnika haladóknak

3soft

Budapest XII. Kapitány u. 6. tel.: 212-2552
A disztribútor a mindennapok csicstechnológiájáért

MULTIMÉDIA

mult

média

DESIGN: J.S.
D. M. ELIOT

VTCD VIDEOTON

KOMPAKTEMEZ-GYÁRTÓ
TEL.: (36-22) 329-132
FAX: (36-22) 329-133